

**CONSILIUL JUDEȚEAN ALBA
INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN ALBA
ȘCOALA CU CLASELE I-VIII „AVRAM IANCU” ALBA IULIA**

**AVRAM IANCU – MODEL ȘI INSPIRAȚIE
NEVOIA DE MODELE ÎN EDUCAREA ȘI FORMAREA
PERSONALITĂȚII ELEVULUI**

**Alba Iulia
30 noiembrie 2010**

Broșura de față cuprinde lucrările susținute în cadrul
Simpozionului Național
AVRAM IANCU – MODEL ȘI INSPIRAȚIE
NEVOIA DE MODELE ÎN EDUCAREA ȘI FORMAREA
PERSONALITĂȚII ELEVULUI

desfășurat la Școala cu clasele I-VIII “Avram Iancu” Alba Iulia.

Acest simpozion se integrează în programul manifestărilor
organizate de către Consiliul Județean Alba cu prilejul
Zilei Naționale a României.

Coordonator:

Director, prof. Elena Ignat

Colectivul de redacție:

Prof. inf. Medrea Simona

Prof. Slevaș Dana

AVRAM IANCU – model autentic și actual

MOTTO:

„Și nu e român omul care în viață
O dată măcar, într-un ceas minunat
Pe sine privindu-se parcă în față
Lui Iancu Avram nu i s-a închinat.”

(Adrian Păunescu)

1 Decembrie - Ziua Națională a României - este un moment în care cu toții trebuie să ne cinstim eroii care de-a lungul istoriei au reprezentat simboluri de luptă, de curaj, demnitate și patriotism. Sunt trăsături specifice liderilor, conducătorilor, trăsături pe care le admirăm și pe care le apreciem deoarece ele se reflectă în faptele și realizările lor.

Avram Iancu – patronul spiritual al școlii noastre a reprezentat un simbol într-o perioadă istorică în care poporul român luptă pentru eliberarea socială și națională. El a reprezentat o stare de spirit, un simbol al ideii de unitate, idee pentru care a luptat și în slujba căreia și-a pus întreaga sa viață. S-a remarcat prin inteligență, modestie, curaj, implicare și prin reale calități de lider. Sunt calități umane care definesc modele demne de urmat.

Avram Iancu este modelul ce dăinuie peste veacuri reprezentând dimensiunea patriotică a poporului român și obsesia permanentă a luptei pentru respectarea libertăților.

Într-o lume în schimbare, într-o lume în mișcare și extrem de eterogenă, este rolul nostru, al educatorilor, de a face cunoscute elevilor, viața și activitatea personalităților istorice și de a forma la elevi trăsături de caracter aidoma celor ale patrioților acestui neam.

Avem cu toții nevoie de modele, cu atât mai mult cei tineri care sunt în căutare de repere morale și intelectuale, ca fundamente în formarea personalității, iar prin acest simpozion sperăm să contribuim la întărirea unor valori spirituale unanim recunoscute.

Mulțumim celor care au realizat aceste lucrări și sperăm că mesajul transmis prin intermediul acestora va fi transpus în comportamente și destine umane care vor dăinui peste timp asemenea lui Avram Iancu.

DIRECTOR,
Prof. Elena IGNAT

TU, IANCULE SFÂNT, NE-AI PURTAT IDEALUL !

La 1848 poporul român din Transilvania s-a aflat în primejdie de moarte; dar tot atunci, fatalitatea sau voința divină aduc în fruntea poporului mai multe personalități pentru a-l călăuzi.

S-au afirmat ca salvatori o pleiadă de conducători, în majoritate tineri, între care **Avram Iancu** a strălucit ca o prețioasă nestemată.

Alături de el au mai fost: S.Barnuțiu, I. Buteanu, S.Balint și Al.Papiu Ilarian, și mulți, mulți alții, dar nici unul dintre ei nu a intrat atât de adânc în conștiința poporului român, nici unul nu s-a identificat atât de desăvârșit cu aspirațiile sale ca tânărul, frumosul și mândrul prefect ce în scurt timp a primit numele acela atât de poetic, cum îl aprecia N. Bălcescu, de **CRAI AL MUNȚILOR**.

Deși s-au scurs 138 de ani de la trecerea în eternitate a craiului munților și al moșilor, pentru poporul român Iancu a rămas un model și un simbol, iar faptele sale s-au înscris în istorie ca un ideal.

Din timpul vieții până azi eroul a fost înălțat prin fantezia creatoare în sfera marilor eroi naționali. Creația populară este o dovada a personalității lui și a înrâuririi pe care a avut-o asupra celor mulți. Doine, balade, cântece de vitejie au fost adaptate, ori special create, pentru Iancu, și interpretate cu patos, arătându-i aspirațiile, lupta pentru cauza dreaptă a românilor, vitejia eroului.

Farmecul fizicului său, curajul tineresc, analiza lucidă, exemplul personal de angajare până la sacrificiul suprem, toate la un loc l-au ridicat pe treapta cea mai înaltă a istoriei, dar și pe cea a creației.

Când flăcările revoluției din primăvara anului 1848 au început să încălzească și Transilvania acest chipeș bărbat n-a stat pe gânduri ci s-a situat în fruntea moșilor și nu la multă vreme în fruntea tuturor românilor transilvăneni.

Cel mai de seama argument îl constituie crezul formulat în testamentul său din 20 decembrie 1850, care preciza:

„Unicul dor al vieții mele e să-mi văd națiunea fericită, pentru care, după puteri am lucrat până acum”.

Pentru curmarea necazurilor moșilor a luat lancea, ca Horea, declarându-se nepot al acestuia și a fost urmat de români cu toată încrederea.

Aceștia îl ascultă, îl urmează, îl iubesc și îl preamăresc, iar cântecele îl transfigurează într-o personalitate excepțională :

*„Și-am un bade de vidran,
Cu numele Ianc Avram,*

Gura lui – zahăr cleștar,

Ochii lui – mărgăritar,

Părul lui – mătăsă verde,

Rău mă tem că mi l-oi pierde”.

În alte cântece sunt scoase în relief trăsăturile lui psihice, este transpus în lumea basmelor:

„Boii-s cu coarne de ceară,

Om ca Iancu nu-i în țară,

Boii-s cu coarne de spume,

Om ca Iancu nu-i în lume”.

Participând ca observator la lucrările dietei nobiliare din 1847 și indignat de noua lege urbarială rostește faimoasa replica: *”Nu cu argumente filosofice și umanitare se pot convinge tiranii, ci cu lancea lui Horea”.*

Pentru el expresia ***lancea lui Horea*** cuprinde întregul său crez revoluționar, de aceea, în amintirea poporului a rămas suficient de clar scopul acțiunilor sale:

„Iancu de la Vidra pleacă

Ca dreptate să ne facă”.

Creația populară consemnează faptul că lupta dusă până la sacrificiu a făcut-o în interesul națiunii. La întrebarea:

„Ce-ți trebuie bogății

Pentru că tu n-ai copii ?”

Răspunsul lui, prin gura creatorului anonim, este

„Am un neam și-o țară-ntreagă

Să le scot dreptul mă roagă,

Din robie și din somn

Scot un neam ca să-l fac domn”.

Poporul pune în seama lui versurile din care rezultă atât țelurile sale cât și profilul demnității și dreptății ce-l caracterizau:

„Nu vă chem să osândiți.

Nu vă chem să asupriți,

Ci vă chem eroi să fiți,

Țara voastră să păziți.

Dreptul altuia nu luați,

Da pe-al vostru-l apărați...

Noi nu vrem să atacăm,

Pe nimeni nu supărăm,

Dar când uită cineva

Că-i dator ca să ne dea

Și vine-n casă la noi

Cu potca și tărațoi,

Apoi, oameni slabi am fi

Dacă nu i-am ști primi.”

Cea mai activă legiune a fost cea condusă de Avram Iancu, **Legiunea Auraria Gemina**. Începuse să se făurească o țară nouă, pentru popor, apărată de popor și condusă de oameni din popor. Realizările sunt simțite de popor și atribuite eroului, creația populară exprimându-se astfel:

„Om ca Iancu n-a mai fost	„ Iancu cu fluier de vie
C-a pus iobăgia jos,	Ne scoase din iobagie,
Până domnii de sam-o băgat	Iancu cu fluier de soc
Iobăgia o-ngropat”.	Umplu țara de noroc.”

Contemporanii i-au găsit reale înclinații spre muzică. Ei afirmă că-i plăcea să fredoneze un cântec dedicat lui Horea, dar care mai târziu s-a transformat în *Cântecul lui Iancu*, cunoscut tot mai mult sub varianta *Moțul din Ardeal*, cu un început doinit, apoi cu accelerări în genul învârtitei :

„Foaie verde de pe deal	Dorul țării mă topește
Eu sunt moțul din Ardeal	Dușmanul o prăpădește.
Păunașul codrilor	Vântul bate, ploaie, ninge,
Crășorul munților.	Inima-n mine se frânge
Foaie verde lăcrimioară	Că-n robia dușmănească
Am un dor la inimioară.	Piere viața românească”.

Pe data de 10 septembrie 1872 s-a culcat pe o rogojină în casa prietenului său Ion Stupina. Dimineața era mort în urma unei hemoragii puternice. Nu avea asupra lui decât fluierul său de cireș, jalba către împărat și o năframă ruptă. Toți moșii au ținut să fie prezenți pentru a-și saluta viteazul comandant. Prohodul a fost încheiat de 36 de preoți în frunte cu prietenii săi apropiați Mihălțeanu și popa Balint. Alaiul mortuar a străbătut Țara de Piatră până la biserica Țebei, unde Iancu a fost înhumat sub gorunul lui Horea, celălalt mare erou al moșilor.

Chiar dacă îl plouă cu frunze, nu doarme pe veci, poporul îl știe că veghează și la nevoie mare îi va zice:

„Scoală Iancule, din drum,
Scoală din mormânt, acum,
Să-i vezi pe moșii tăi, frate,
Cum se zbat pentru dreptate”

Și noi cinștim eroul !

Drapelul școlii noastre simbolizează ceea ce este această instituție de învățământ care și-a câștigat un prestigiu și un nume. Impresionant prin culoare și

însemne, ne cucerește atât mintea cât și sufletul. În primul rând ne atrage atenția chipul revoluționarului Avram Iancu, asta pentru că la 23 martie 1996 școala a primit « botezul » Societății Culturale "Avram Iancu"- filiala Bistrița, devenind astfel ȘCOALA GENERALĂ „AVRAM IANCU”. Albastrul simbolizează ochii inocenți ai copiilor, ce se oglindesc în cerul senin al patriei (tricolorul de pe bordura drapelului) în speranța unui viitor fericit și liniștit. Cu un astfel de drapel, încărcat de alese simboluri, avem toate motivele să ne plecăm cu mândrie sub faldurile lui.

Cravata personalizată, semnul nostru distinctiv, este confecționată din mătase de culoare albastră, ca cerul senin al României, tricolorul îl găsim deasupra chipului marelui erou al cărui nume îl cinștim prin muncă și

Imnul școlii, aduce prin cuvinte prețuirea faptelor de vitejie ale bravului erou al cărui nume îl slăvim.

*“Craiuule, tu Crăișor,
Ce din Țara Moșilor,
Ai luptat cu vitejie
Pentru a ta Românie.
Sunt mândru că sunt școlar
La o școală din oraș
Care-ți poartă numele,
Slăvindu-ți renumele “*

Bibliografie:

1. Steiu, Nicolae, *Creația populară despre Avram Iancu*, 2010, Editura Caiete Silvane, Zalău;
2. Florian Dudaș, *Avram Iancu în tradiția românilor*, ediția a II-a, 1998, Editura de Vest, Timișoara.

Prof. Cecilia PRECUP
Școala Generală „Avram Iancu” Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud

IMBOL AL AFIRMĂRII CONȘTIINȚEI DE SINE A ROMÂNILOR DIN TRANSILVANIA

În acțiunile cultural – educative organizate în școală ori în rândul comunității locale și adresate tinerilor, Avram Iancu apare un autentic simbol și erou, model istoric, atât de relevant și necesar în formarea și consolidarea sentimentelor care ne afirmă pe plan național și european ca națiune conștientă de valorile noastre umane, culturale, tradiționale și istorice.

Un număr tot mai mare de școli „adevărate laboratoare de formare și de educare a tinerilor” poartă cu mândrie numele Crăișorului; Societatea Cultural- Patriotică Avram Iancu împreună cu filialele sale precum cea din Alba Iulia ori Satu Mare, Maramureș ori Cluj vin alături de aceste școli contribuind la modelarea, cu responsabilitate, a personalităților în devenire ale tinerilor încredințați noua spre instruire și educare. Unul din obiectivele noastre comune este și acela de a-l cunoaște cât mai bine pe Avram Iancu pe care ni l-a hărăzit Dumnezeu nouă românilor ca pe un adevărat model uman, cultural, intelectual, național săpat adânc în „bronzul istoriei” și în inimile românilor din Transilvania, a moșilor din mândra și mult încercata Țară de Piatră. Avram Iancu a fost hărăzit nației noastre să lumineze și să statornicească în rândul românilor din Transilvania, în rândul moșilor, sentimentul dreptului la existență, a dreptului la demnitate, la libertate, la emancipare, dreptul la propria istorie. Avram Iancu nu este doar un lider, el este un model de atitudine în procesul de emancipare politică urmărit de tinerii intelectuali ai vremii, de care el este alături; el reacționează într-un anumit fel la chemarea ce și-o asumă generația sa în fruntea căreia era sortit a împlini o misiune istorică. În fruntea moșilor, deși foarte tânăr, se afirmă ca un „om de voință și de acțiune bărbătească.” Pune o pasiune distinctă în convingerile sale politice iar voința lui nu este răsturnată de niciun obstacol. Are o încredere nemărginită în biruința dreptății.

Cuvintele lui Iancu, în momente de conjunctură istorică privind înțelegerea aspirațiilor românilor din Transilvania și deopotrivă a maghiarilor sunt ale unui autentic cetățean european de înaltă valoare morală, socială și culturală. El afirma, în preajma pregătirilor Revoluției, a cărei pornire în Europa se declanșase, că în Transilvania și în Ungaria, maghiarii nu-și pot asigura existența și viitorul fără români, însă nici românii fără unguri. „Credem și vedem prea luminat că azi – mâine un element gigantic vrea să-și dea mâna peste noi și peste voi....Nu știm din ce pricină pisma sau doar superbia își învârtesc sabia între noi și voi..” Iată deci, cum Avram Iancu îndeamnă și este un model de promovare a ideilor și idealurilor comune de dreptate, libertate, frăție, egalitate, cinste, onestitate și adevăr.

Ideea organizării acestui simpozion îi onorează pe organizatori pe susținători și pe participanți tocmai pentru că avem atât de acută nevoie de modele și de simboluri călăuzitoare în precizarea personalității tinerilor români, cetățeni activi ai României și în egală măsură ai Europei.

Punând în lumină personalitatea tânărului intelectual, revoluționar Avram Iancu reconstituim în fața tinerilor figura, modelul unuia dintre cei mai demni luptători pentru cauza națiunii române, pentru cauza românilor din Transilvania, pentru cauza moșilor din Apuseni.

Documente multe și valoroase au îmbogățit bibliografia despre personalitatea lui Avram Iancu, despre modelul său ca atitudine; pentru mulți creatori de artă și literatură, figura lui, faptele lui au constituit un model de inspirație pentru valoroasa și rodnică lor operă. Pentru noi cei prezenți la acest Simpozion, uniți sub semnul reîntâlnirii cu Iancu înseamnă o strădanie prin care demonstrăm că vrem să dezvoltăm și să cultivăm în rândul elevilor, a tinerilor noștri, cultul Eroului Național, ca pe o valoare incontestabilă în istoria noastră a românilor, ca pe un model care a contribuit la definirea identității noastre cu drepturi depline și meritate în concertul popoarelor Europei.

Pentru toți, participarea la acest gen de manifestare cultural-educativă este un beneficiu atât informal cât și formativ. Prin noi, dascălii, tinerii vor găsi jaloanele care să-i ajute să înțeleagă și să aleagă drumul de urmat în viitor. Nevoia de modele va fi satisfăcută totdeauna prin prezența dascălului care îi învață pe tineri că respectul nu se clamează ci se câștigă; responsabilitatea se asumă și se onorează cu fapte; ținuta vestimentară impecabilă nu este o modă ci este o dovadă de respect față de propria persoană și față de cei din jur; că firul narativ al povestirii, limbajul comunicării cu cei din jur te definesc ca persoană. Modelul fie el persoană contemporană cu noi, fie eroul din istorie îți oferă lecția despre iubirea de neam și de țară, lecția despre vorbire, despre iertare despre conviețuire. Faptele de omenie și de eroism îi pun în lumină pe adevărații oameni. Galeria de eroi naționali printre care și Avram Iancu constituie pentru noi toți modelul și simbolul căutat: adevărul, curajul, perseverența, dragostea de neam și de țară, dragostea de viață, de muncă și respect pentru valorile umane, credința în Dumnezeu.

Tinerii noștri atât de presați de tot felul de europenisme ușor de imitat și foarte ușor de deformat personalitatea lor în devenire, trebuie să fie orientați să vadă și să înțeleagă că pe acest pământ străbun al sfântului Ardeal coborât din înaltul stâncii Apusenilor până în inima Blajului, de la Tebea și Câmpeni la Alba Iulia, sfânta Cetate, aici în străvechea și frumoasa vatră descrisă de Bălcescu, „Pe culmea cea mai înaltă a Munților Carpați se întinde o țară frumoasă și binecuvântată de Domnul pre pamânt....” aici ard luminile călăuzitoare ale trecutului, ale prezentului și ale viitorului nostru. De idealurile și conștiința acestui neam, de idealurile și dorința cea mai de preț a lui Avram Iancu „fericirea națiunii sale” era pătrunsă nu numai tinerimea română ci întreaga Europă a acelor vremuri dar și Europa de azi. Profundul spirit european al respectării drepturilor și libertăților tuturor națiunilor nu a rămas un deziderat, este o realitate și pentru această realitate împlinită cu jertfe de sânge au luptat românii din Transilvania, a luptat Avram Iancu, „cu lancea lui Horea.”

Astfel înțelegându-ne menirea ne dăm mâna în acțiunile educative. Tinerii au nevoie de simboluri și de modele, de idei și de principii, respectându-ne unii pe alții așa cum am învățat de la înaintașii noștri, ca să fim bine priviți și respectați în toată lumea.

AVRAM IANCU

SIMBOL și MODEL

- în întărirea solidarității și cultivarea tradițiilor locale;
- bun și vesel tovarăș de joacă iubit de copiii satului;
- model la învățătură și hărnicie pilduitoare;
- tânăr manierat și foarte instruit în limba latină și maghiară;
- în conștiinciozitate și stădanie însușindu-și regulile moralei și ale bunei-cuvințe;

- sânguință excepțională și ireproșabilă conduită;
- în vacanțe ajutor la munca în pădure;
- înțeleaptă chibzuință în formularea ideilor care îi frământau pe tineri;
- admirabil camarad și la petreceri în societatea colegilor români și maghiari dar nu uită nicio clipă că aparține unui popor nedrept oropsit;

„Dorul de libertate sădit încă din copilărie în sufletul lui Avrămuț nu se va stinge niciodată.”

Crezul său de luptător era că,, românul nu se poate mântui decât prin iubire, îmbrățișarea culturii și sporul în știință”

Bibliografie:

Dragomir Silviu, Avram Iancu, Editura Dacia XXI, Cluj Napoca 2010

Revista Iancule Mare

Bătea Ioan, Memorii, vol. I și II Editura Enesis S.A. Baia Mare 2010

Valer Butură, Povestiri din Munții Apuseni, Editura ALTIP Alba Iulia 2010

prof. Ana SĂLĂGEAN

Consiliul Național al Societății Cultural-Patriotice

„ Avram Iancu” din România

AVRAM IANCU - FIUL APUSENILOR

Stă în firea neamului nostru de a-și cinsti înaintașii, de a-i pomeni și a le păstra amintire veșnică.

Vorbind despre cultul acesta, al străbunilor, la români, Nicolae Iorga spunea că „e bine să i se vorbească unui popor de oamenii lui mari”.

Niciodată în decursul istoriei sale milenare, neamul nostru nu și-a uitat eroii și, mai ales martirii ci, dimpotrivă, i-a cinstit prin tot ce a avut și are mai demn de respect ființa sa.

Avram Iancu „Crăișorul Munților” oferă, în acest sens, unul din exemplele cele mai elocvente. Avram Iancu s-a identificat cu poporul român din Ardeal, cu acel popor care a văzut în soarta tristă a eroului, însăși oglinda propriei sale vieți zbuciumate, a propriilor sale lupte pecetluite cu atâtea jertfe de sânge și răsplătite cu atâtea speranțe înșelate.

La poalele muntelui Găina, la Vidra de Sus se naște în 1824 Avram Iancu, cel ce avea să rămână în conștiința națiunii sale cu numele de „Crăișorul munților”. Era al doilea fiu al lui Alisandru Iancu și al Mariei(născută Gligor), amândoi oameni harnici. Tatăl ajunsese jude, un fel de primar al satului, iar apoi paznic al pădurilor ce aparțineau domeniului fiscal. Viața grea a moșilor, lipsa de libertate, condiția de iobag a țaranului român l-au impresionat încă din copilărie pe Avrămuț.

A urmat școala primară la Vidra, apoi tatăl lui se hotărăște să-l dea la învățătură mai înaltă. Avram părăsește astfel casa părintească pentru a merge la școala din Câmpeni, unde l-a avut ca dascăl pe Moise Ioanette, un om plin de râvnă pentru educarea tinerelor generații. După terminarea cursului elementar, tatăl lui îl înscrie, în toamna anului 1837, la gimnaziul din Zlatna. Aici Avram Iancu dovedește multă sârguință la învățătură, primește notele cele mai mari și absolvă gimnaziul cu calificative excepționale.

În anul 1841 merge la Cluj, unde se înscrie la „Institutul superior regesc al romano-catolicilor din Transilvania”, pe unde trecuseră Șincai, Petru Maior, Simion Bărnuțiu. A urmat clasa superioară de umanistică, iar în anii următori a terminat celelalte clase de filosofie. La sfârșitul celor trei ani de studiu s-a întors la Vidra și a hotărât să devină jurist pentru a fi astfel mai de folos iobagilor, apărându-le dreptatea. În toamna anului 1844 și-a început cursurile academice de drept și a participat la toate activitățile studenților români, fiind membru fondator al societății de lectură “Aurora”sau “Dioriile pentru minte și inimă”.

În anii studenției la Cluj, personalitatea lui începe să se evidențieze în rândurile tineretului universitar. „Era un student eminent – spunea Iosif Sterca-Șuluțiu – modest, cu inima deschisă, sincer și cu caracter, avea mult temperament, dar era foarte tolerant față de alte națiuni și confesiuni, apoi ținea mult la parola cuvântului dat.”

Cu o neobosită pasiune, Iancu a studiat în acei ani legislația din Transilvania, literatura juridică și istorică privitoare la trecutul iobagilor din satele de la munte. În anul 1847 asculta din balcoanele sălii de ședințe dezbaterile Dietei din Cluj, care vota înăsprirea servituțiilor feudale. Atunci se pare, a rostit celebrele cuvinte: “Nu cu argumente filozofice și umanitare se pot convinge tiranii, ci doar cu lancea lui Horea”. Neputând ocupa o funcție administrativă, deși absolvise Facultatea de Drept, pleacă la Târgu Mureș, unde își va face stagiul de cancelist, adică practicant de avocat. Își aranjează locuința într-un fost spital, iar casa lui devine loc de întâlnire a tinerilor români. Pregătirea superioară de avocat l-a ajutat în pregătirea activităților revoluționare.

Anul revoluționar 1848 îl va găsi pe Avram Iancu la Târgu Mureș. Izbucnirea revoluției în Imperiul Habsburgic aduce clipe de speranță în sufletele tinerilor români. Euforia tineretului revoluționar maghiar de la Pesta a fost privită cu simpatie de tinerii canceliști români, la fel și cele mai importante revendicări revoluționare ale acestora, dar neglijarea intereselor națiunii române i-a decepționat foarte mult. Avram Iancu era convins că drepturile națiunii române se pot obține numai prin propriile forțe și nu pot fi așteptate de la mai marii Europei. Împreună cu ceilalți revoluționari români a participat la consfăturile românilor de la Blaj din primăvara anului 1848, i-a îndemnat pe țăranii din Apuseni să se pregătească pentru Adunarea Națională de pe Câmpia Libertății. Urmărit de autorități începe o activitate sistematică de organizare a unei oști populare, oaste care se va afirma în timpul luptelor din Transilvania din 1848-1849.

Iancu venise la Blaj în fruntea a 10.000 de moți, organizați în cete militarești, gata să asculte de comandanții ce și-i aleseseră. Deși n-avea decât 24 de ani, cuvântul lui Iancu era ascultat fără șovăire ca al unui om ce-și dobândise o mare autoritate. Refuzul Dietei de la Cluj de a satisface revendicările românilor formulate în „Petițiunea – națională” l-a convins pe Iancu că țăranimea transilvăneană numai prin forța armelor poate să-și dobândească libertatea. Intervenția armatei revoluționare maghiare în Transilvania, l-a determinat pe Iancu să treacă la acțiune, la rezistența armată. Țara moșilor a fost transformată într-o cetate care nu a putut fi cucerită. Încă din toamna anului 1848, Iancu a fost recunoscut ca „general al tuturor legiunilor române”, întrucât se distinsese prin spiritul său de organizare, prin disciplina ce izbutise s-o însufle moșilor în timpul adunărilor de la Blaj.

Luptele din toamna anului 1848 și începutul lui 1849 au constituit tot atâtea prilejuri pentru a-și dovedi remarcabilele calități de comandant. Iancu nu și-a risipit energia uriașă nicio clipă fără folos. El

n-a avut un plan militar dar avea așa-numitul „ochi al câmpului de bătaie”. A acționat permanent potrivit împrejurărilor ivite. Reprezenta caracterul țaranului român de la munte, de aceea a și fost atât de iubit. Un comandant de nădejde i-a fost Vasile Moldovan, prefectul legiunii a III –a în armata lui Iancu, un om deosebit de apreciat de locuitorii de pe valea Târnavei Mici.

Asocierea numelor celor doi conducători ai revoluției de la 1848 cu istoria locurilor prin care au trecut s-a realizat prin atribuirea numelor acestora la două școli din municipiul Târnăveni.

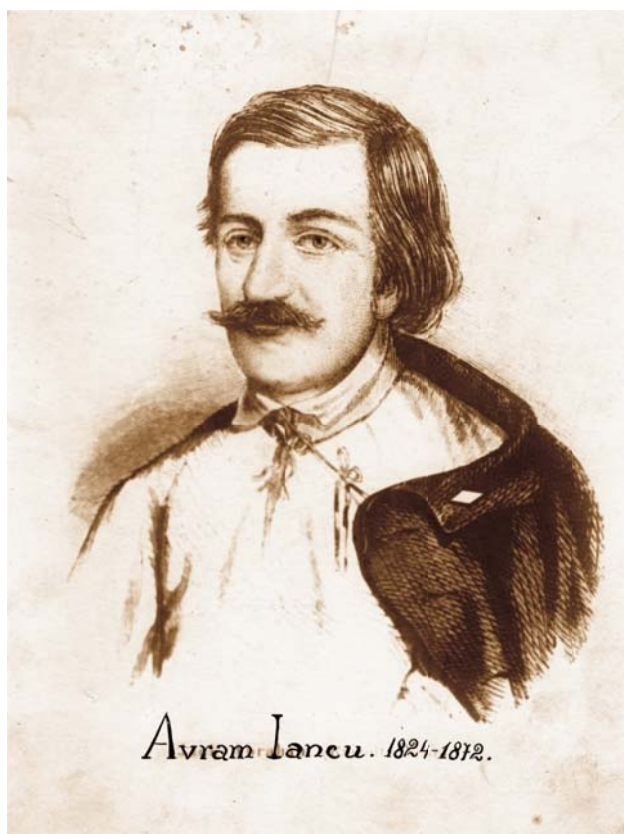
Înșelați de noul împărat Franz Joseph, ideea luptei comune împotriva absolutismului a înviat în mințile luminate ale conducătorilor români și unguri. În iunie 1849, Avram Iancu într-o scrisoare adresată locotenent-colonelului Simonffy scria: „între voi și noi armele nu pot niciodată hotărî ”dar încercările de împăcare dintre Iancu conducătorul incontestabil al revoluționarilor români din Transilvania și Kossuth Lajos, guvernatorul Ungariei, mijlocite prin intermediul lui Nicolae Bălcescu, au venit prea târziu. Politica duplicitară a Curții de la Viena „divide et impera” a funcționat perfect. Proiectul de pacificație din 2/14 iulie 1849 nu a avut rezultatul continuării luptei împotriva armatei țariste și habsburgice.

După înfrângerea revoluției, populația românească aștepta cu o firească nerăbdare să i se recunoască dreptatea pentru care a luptat atât de mult. Delegațiile românilor ajunși la Viena au constatat încă odată, cât de zadarnică fusese speranța lor în bunăvoința împăratului de la

Viena și a Curții sale. A refuzat să primească medalia acordată de împărat motivând : „Să se decoreze mai întâi națiunea cu împlinirea promisiunilor, căci pentru ele se ridicase la luptă, nu pentru medalile împăratului.”

Vizita împăratului în Transilvania în iulie 1852 n-a adus nici o schimbare importantă în situația țărănimii. Iancu nu i s-a înfățișat împăratului care cerea să-l vadă mereu dar s-a implicat în organizarea unei primiri împărătești pentru înaltul oaspete venit în Țara moșilor. Iancu așteptase de la această vizită un gest generos în favoarea moșilor și totuși nu s-a petrecut nimic. Absența lui Iancu din timpul vizitei împărătești a avut semnificația unui protest pentru lipsa de preocupare a împăratului față de plângerile moșilor.

După toate greutățile prin care a trecut, viteazul tribun a schimbat sabia cu penelul. Începe să picteze și să deseneze pentru a-și domoli amarul. Trei icoane de lemn pictate de el, la 1866, se păstrează în biserica satului Certege. Cea mai importantă lucrare a sa rămâne desenul înfățișând lupta de la Fântânele, desen care va intra în posesia lui Ion I. C. Brătianu.

Anul 1872 avea să încheie soarta tragică a lui Avram Iancu. A încetat din viață în noaptea de 10 spre 11 septembrie la Baia de Criș. A fost înmormântat la 13 septembrie în pământul Transilvaniei, la Țebea sub gorunul lui Horea.

Avram Iancu a fost un model pentru urmași. A reușit să aprindă flacăra libertății în mii și mii de suflete „din munți și din câmpii”. G. Barițiu scria despre el în revista Transilvania „a fost pentru noi unul din acei bărbați adeverați providențiali, ale căror merite pentru libertate toți faraonii din lume nu vor fi în stare a le întuneca”.

Avram Iancu a trăit nestrămutat în legea străbunilor săi până la sfârșitul vieții. „Dacă vă este dor de Iancu” spunea Iosif Vulcan “ascultați soarele frunzelor din codrii seculari, și acele vă

vor șopti de faptele lui Iancu, ascultați cântecele române, ce răsună din deal la vale și acele vă vor încălzi cu iubirea lui Iancu”.

BIBLIOGRAFIE

Dudaș Florian, 1993, Avram Iancu - Eroul Românilor, Editura Lumina

Mihalache Marin, 1968, Avram Iancu, Editura Militară

Ranca Ion, Nișu Valeriu, 1974, Avram Iancu – documente, Editura Științifică

Ursu Horia, 1966, Avram Iancu, Editura Tineretului

Prof. Elisabeta SZILAGYI,
Gimnaziul de Stat “Avram Iancu” Târnăveni, jud. Mureș

AVRAM IANCU

în dramaturgia lui Lucian Blaga

Motto:

„Avram Iancu nu e numai exponent istoric al unei tragedii politice, sociale și naționale, el este profetul, spiritul zarathustrian, supus «veșnicei reîntoarceri»; reîntrupându-se în pasăre, Iancu moare numai ca om, în spirit rămânând etern, căci el a adus «o lege nouă», pe care, dacă n-a realizat-o, a dat-o totuși oamenilor ca pe un suprem ideal¹”.

(Pompiliu Constantinescu)

Literatura este o artă reflexivă. Orice gen literar are ca obiect deșteptarea de imagini numai și numai prin cuvinte exprimând gânduri: epică, lirică, narativă, oricum ar fi, literatura se mărginește la a închipui imagini, a gândi asupra-le și a transmite cititorului prin cuvinte acele imagini și gânduri; aici stau tot obiectul și toată intenția literaturii.

Teatrul este o artă constructivă, al cărui material sunt conflictele ivite între oameni din cauza caracterelor și patimilor lor.

Opera dramatică a lui Lucian Blaga este o prelungire a celei lirice. Ca și aceasta, exprimă aspirații și neliniști ale poetului, poartă amprenta sensibilității lui metafizice.

Lirice nu numai prin fragmente propriu-zis poetice, ci prin substanța lor și prin semnificația fundamentală, piesele lui Blaga sunt expresii obiectivate ale aspirațiilor și neliniștilor poetului, ilustrări ale unei anume viziuni asupra omului, „demonstrații” ale condiției lui cosmice².

Problematica pieselor se referă la condiția creatorului, singurătatea personalității de excepție, tema destinului, sacrificiul necesar pentru o idee.

Referindu-se la dramaturgia lui Blaga, criticul literar Eugen Todoran surprindea foarte bine particularitățile acesteia: „Teatrul lui Blaga, ca teatru de idei dezvoltă în conflicte tragice cu personaje interiorizate ideea fundamentală a poeziei lui: semnificația ontologică al a omului în relație cu el însuși, cu societatea, cu lumea, cu divinitatea. Drama omului constă în ceea ce el creează spre a releva un mister, dar este limitat de frânele transcendente, rămânându-i doar să întrezărească un tărâm de dincolo³”.

¹ Pompiliu Constantinescu, , *Avram Iancu. Dramă într-un prolog și trei faze; zece tablouri*. Tiparul „Dacia Traiană”, Sibiu, în „Vremea”, anul VIII, nr. 383, 7 aprilie 1935, apud Lucian Blaga, *Teatru*, 2, ediție îngrijită de Dorli Blaga, București, Editura Minerva, 1984, p. 240.

² George Gană, în prefață la Lucian Blaga, *Poezii*, edit. Albatros, 1980, p. XXXIV.

³ Eugen Todoran, apud George Gană, *op.cit.* p.XXXV

În centru se află eroul care parcurge drama definitorie pentru omul blagian: Zamolxe (*Zamolxe*), Manole (*Meșterul Manole*), Popa (*Tulburarea apelor*), Daria (*Daria*), Luca (*Ivanca*), copiii din *Cruciada copiilor*, Avram Iancu (*Avram Iancu*), Anton Pan (*Anton Pan*) în dialog continuu cu el, personificări ale forțelor care transcend individualitatea umană și o apropiere de absolut⁴.

Eroul lui Blaga e tocmai omul care iese la un moment dat din condiția obișnuită și încearcă să se ridice la condiția absolutului, să fie asemenea lui, spre a da astfel existenței proprii valoare supremă. Gestul e înfățișat ca măreț și tragic totodată, ca un zbor ce eșuează inevitabil. Mai toate piesele lui Blaga sunt în esență variante ale acestei drame

Pompiliu Constantinescu subliniază că „în *Avram Iancu*, d. Blaga vede nu numai un erou național, ci un profet chinuit pe rugul unui mare vis, acceptat în spiritul popular ca un supraom, descins din mit și scufundându-se în el, ca un erou eschilean⁵”

Avram Iancu își adună moții pentru a lupta contra maghiarilor, crezând că așa îl ajută pe împărat, este convins că luptă pentru acesta, crede în țelul său. Pe capul lui este pus un premiu, asta nu face decât să creadă și mai mult în idealul său.

Acesta apare la hanul lui Erji, moment în care încearcă să-și definească drumul: „Pentru Iancu viitorul e tulbure și drumul nesigur. Am pornit și eu pe un drum tulbure și spre un viitor nesigur. (...) Pot s-o iau iar înapoi, după cum pot să merg și înainte. (...) să mă întorc sau să merg înainte? Că aici sunt parcă tocmai la o cotitură.”

Indecizia sa este cauzată de faptul că își dă seama de faptul că este foarte de greu să-și îndeplinească destinul: „Grea e, Erji, steaua mea că trebuie s-o tot mut de pe un umăr pe altul”. Deși își conștientizează destinul de „soarele moților”, latura sa umană îl determină să se gândească la drumul său.

Odată plecat de la han, pe fereastra pe care o lăsase deschisă „să intre stelele” va porni pe drumul său înainte. La adunarea de la Sibiu anunță Comitetului național al românilor hotărârea sa de a aduna moții pentru a-i înfrunța pe maghiari.

Nu își conștientizează proveniența din legendă, tocmai pentru că se refuză să creadă că se apropie sfârșitul: „Legende sunt morminte. Eu nu sunt încă la capătul drumului”.

Când Ilie îi spune că se crede că „n-ar fi născut din muiere, ci făcut din vultur”, el aduce dovadă originea umană: „eu sunt din Vidra de Sus și sunt din mamă cumsecade, tatăl meu trăiește încă acolo”.

⁴ George Gană, *op.cit.* p.XXXV

⁵Pompiliu Constantinescu, *Avram Iancu. Dramă într-un prolog și trei faze; zece tablouri*. Tiparul „Dacia Traiană”, Sibiu, în „Vremea”, anul VIII, nr. 383, 7 aprilie 1935, apud Lucian Blaga, *Teatru*, 2, ediție îngrijită de Dorli Blaga, București, Editura Minerva, 1984, p. 238.

Deputatul român, Ion Dragoș, încearcă să-l convingă pe Iancu să oprească conflictul, pentru că, spune el, împăratul va uita făgăduielile făcute. Vorbește moșilor încercând să-i convingă pe oameni că acest conflict e inutil, dar moșii îi comunică temerea lor aceea de a nu-și pierde limba.

După trei ani eroul rămas singur, în munți, doar cu fluierul realizează depășirea condiției umane: „Iancu nu e Iancu. Iancu cel adevărat a jertfit totul (...). Acel Iancu – acel Iancu – a plecat. Aici în prag a rămas cineva. (...) Spuneți-mi – spuneți-mi – să știu și eu – cine? Că umbra a plecat și intră în munte, și pe urmă în alt munte...”, acum e „îmbătrânit prea devreme, slăbit și ars de-un foc lăuntric”; dar nu-și poate explica această condiție: „Cum s-a făcut că ai aprins în vatră tânără foc așa de mare, unde ai uitat măsura, mumă?”.

Cu toate acestea eroul nu renunță la idealul său: „Pe tine nu te vindecă nici o dezamăgire! Pe tine nu te vindecă nimic”.

Drama eroului se naște tocmai din neputința lui de a opera cu jumătăți de măsură: „Tată, sunt bolnav de toate faptele”; „Vreau să fac totul eu. Vreau să merg. Vreau să merg până la capătul drumului. Trebuie! Trebuie să mă duc până la capăt. (...) Vreau să știu cel puțin, vreau să știu cel puțin că nu am lăsat nimic neîncercat”.

În final își dă seama că nu a reușit să-și îplinească idealul „Eu nu mai sunt”, așa îi spune aghiotantului regal, „drumul este închis”, refuză decorația împăratului, deoarece spune că aceasta se cuvine a fi dată poporului, subliniind că fără condiții se primește numai soarta. Reintră în legendă rămânând același „tânăr și trist duh al pădurii” la fel ca Zamolxe, „tânărul veșnic păduratic”.

Conștientizarea condiției mitice o realizează prin înscrierea în „cartea celor duși”, la părintele Păcală: „Avram Iancu, eroul românilor”, acesta îl cheamă în „împărăția noastră de la Vidra”, dar Iancu refuză, deoarece el nu mai crede în nicio împărăție.

BIBLIOGRAFIE

1. Blaga, Lucian *Poezii*, edit. Albatros, 1980,
2. Constantinescu, Pompiliu, *Avram Iancu. Dramă într-un prolog și trei faze; zece tablouri*. Tiparul „Dacia Traiană”, Sibiu, în „Vremea”, anul VIII, nr. 383, 7 aprilie 1935
3. Cubleșan Constantin, *Dicționarul personajelor din teatrul lui Lucian Blaga*, Cluj Napoca, Editura Dacia, 2005.

Prof. Mirela OLĂLĂU

Școala cu clasele I-VIII „Avram Iancu” Alba Iulia

Structura Școala cu clasele I- VIII Oarda

AVRAM IANCU

model de inspirație în formarea personalității elevilor

Aristotel a spus că "omul este un animal social".... Pornind de la aceasta se poate spune că trăind într-o societate avem niște norme de conduită și putem întâlni în viață oameni care să ne influențeze pozitiv (sau negativ...) aceștia pot fi modele de urmat sau pot să influențeze felul nostru de a gândi, de a acționa. Uneori modelele noastre sunt părinții, frații... Eroii există încă din antichitate. Adică nevoia de erou - cineva atât de puternic și de înțelept încât să rezolve orice situație. Cu cât problemele sociale sunt mai multe cu atât nevoia de eroi, mai ales atunci când ești neajutorat (mic, slab, nedreptățit) este mai mare.

Istoria națională ne arată întâmplările, faptele strămoșilor noștri, care prin moștenire sunt și ale noastre. Inima bate mai tare când auzim rostind numele lui Avram Iancu, Ștefan cel Mare, decât Caesar, decât Hanibal, aceștia sunt eroii lumii, în loc că cei dintâi sunt eroii țării noastre. Dezvoltarea armonioasă a personalității elevului, se realizează printr-un proces instructiv-educativ, cuprins în conținutul obiectivelor de învățământ, în metodele și procedeele de instruire și educare, în mediul educativ creat în școală și în clasă. Pe drumul formării personalității, *instrucția* se împletește cu *educația*, iar rezultatul acestei îmbinări este omul cu cultura generală temeinică, ce posedă o gândire dezvoltată și capacitatea de a-și însuși cunoștințele de care are nevoie în diferite împrejurări ale vieții.

Cine dorește să se mai convingă o dată de **însemnătatea trecutului** ca factor de legitimare a prezentului, se poate opri la valoarea documentară a textului literar. În paginile ce urmează ne-am propus să arătăm că dezideratul literaturii se proiectează pe fundalul unor elemente complexe de ordin istoric, social, estetic .

La nivelul unei societăți în care problemele **individului postmodern** sunt din ce în ce mai complexe, se simte acut nevoia impunerii unor modele culturale și istorice. Deziderat al educației formale, raportarea la astfel de modele reclamă cu necesitate o revalorizare a actului lecturii, cu atât mai mult cu cât mesajele transmise de mass-media și utilizarea internetului exercită asupra adolescenților și preadolescenților o adevărată fascinație⁶.

⁶Lucian Boia, *Istorie și mit în conștiința românească*, București, Humanitas, 1997, p. 8

Lectura sau ascultarea unei opere literare trezește o emoție asemănătoare cu aceea pe care o avem la contemplarea realității înseși. Spre deosebire de știință care ne oferă noțiuni despre realitate, literatura ne înfățișează realitatea în imagini vii, contribuind la consolidarea concepției despre viață și lume. Și pentru că viața dă naștere literaturii, în operele literare este firesc să apară și evenimente istorice. Nume rezonante în istoria românilor au fost redată literar prin opere de o inestimabilă valoare. Cert este că personajele create în cadrul operelor literare și evenimentele la care acestea iau parte nu se pot suprapune mereu datelor oferite de istorie și, desigur, nici nu se recomandă din punctul de vedere al cerințelor impuse de o operă beletristică. Numeroase opere literare care prezintă figuri istorice și evenimente esențiale din viața poporului nostru își refuză ficțiunea și își asumă, în schimb, o valoare documentară, menținându-se, firește, în lumea literaturii. Însă în alte opere literare, punctul de plecare nu are nicio intenție de "reconstituire" istorică. Limitele acestora sunt ale verosimilului artistic și mai puțin ale adevărului istoric.

Atitudinea elevului față de opera literară e calificată ca o construcție amplă de reacții afective dinspre subiectul educației literar-artistice în ceea ce privește opera literară, axată pe comprehensiune, experiență lectorală, interes, motivație, selectivitate, gust estetic. Rolul educativ al studierii literaturii în școală este unul major, întrucât, prin lectura operelor literare, elevii au posibilitatea să-și formeze convingeri și sentimente morale și să-și lărgască orizontul intelectual.

Judecățile de valoare ale subiectului sunt raportate la idealurile artistice, crezul artistic, sistemul de valori general-umane, orientând subiectul la o anumită comportare vizavi de opera literară ca pretext al cunoașterii de sine, al descoperirii propriei identități.

Strategiile didactice care promovează **interdisciplinaritatea**, își găsesc operativitatea atunci când, în cadrul predării ca act de comunicare, mesajul pedagogic transmis este receptat corect și descifrat de către elev. Astfel, mesajul pedagogic, elaborat de către profesor, presupune selecționarea informațiilor cu valoare formativă optimă, conform exigențelor impuse de noul curriculum, în baza cărora învățarea trebuie centrată **pe formarea personalității elevului** și pregătirea acestuia pentru viață și societate. Profesorul trebuie să stăpânească așadar tehnicile de persuasiune, iar elevul, la rândul său, să manifeste capacități empatică cu ajutorul cărora să intuiască aspecte ale realității prin identificare afectivă.

Comunicarea eficientă a datelor istorice conduce la realizarea unei **atitudini necondiționat pozitive** față de adevăratele valori, pentru că elevul realizează faptul că îi este transmisă o experiență socială milenară, de natură să îi fie de folos în efortul său de a se afirma ca individualitate autentică,

valoroasă, în cadrul societății. Procesul de comunicare a datelor istorice constituie un imperativ al dezvoltării vieții moderne, al întreținerii relațiilor interumane, cultivând disponibilitatea de a colabora cu cei din jur într-o manieră diplomatică, evitând erorile trecutului. De altfel, evoluția conținutului conceptului de patrie de-a lungul istoriei culturii române oglindește istoria mentalităților. În același sens al lecturii, dacă admitem că patria este unul dintre miturile originare ale literaturii române (fundamentând constructul etnic identitar), avatarurile respectivului mit de-a lungul istoriei literaturii ne vor releva relația sa particulară "cu valorile fundamentale ale comunității" în ansamblul său, având tocmai "scopul de a asigura coeziunea acesteia".

Școala trebuie să asigure elevului formarea capacității de a reflecta asupra lumii, de a formula și de a rezolva probleme pe baza relaționării cunoștințelor din diferite domenii; dezvoltarea competențelor funcționale esențiale pentru reușita socială: comunicare, gândire critică, luarea deciziilor, prelucrarea și utilizarea contextuală a unor informații complexe; cultivarea expresivității și a sensibilității în scopul împlinirii personale și al promovării unei vieți de calitate; formarea autonomiei morale.

S-au scris și descris multe scene eroice din viața **"Regele Munților", Avram Iancu** prefectul legiunilor române, după cum se iscălea el însuși. S-a scris despre victoriile lui raportate cu atâta agerime de adevărat erou, admirat și preamărit și de pene străine; dar totuși s-a scris prea puțin și anume s-a scris puțin despre viața eroului în societate și de rolul său ca formator de idei.

Numele și persoana lui Avram Iancu au devenit legendă, s-au transformat într-un mit pe care conștiința poporului român îl păstrează cu sfințenie. În cazul mitului, al legendei lui Avram Iancu, acest fenomen înseamnă permanență, perenitate de-a lungul secolelor, tocmai pentru că în acest mit, această legendă, persoana eroului se leagă strâns organic de procesul

formării națiunii române, de aspirațiile sociale ale acestei națiuni.

Viața lui Avram Iancu este viața unui om mistuit de o flacără puternică, aceea a propriului popor, cu care se contopise inseparabil la o vârstă căreia numai vremurile revoluționare îi imprimă maturitatea oamenilor cu o bogată experiență a vieții. Acest spirit este "luminator și ordonator", "Stăpânitorul elementului sau", un "spirit conducător, ocrotitor", care "își slujește scopul". "Nevăzut, uitându-se pe sine, - cum este caracterizat geniul de către J.G. Herder-nepăsător dacă va fi recunoscut și cum i se va spune, el trăiește în opera lui. Un sol al fericirii și al păcii, hărăzit să mențină, nu să distrugă, să binecuvânteze, nu să pustiască...

Nicolae Iorga, într-una din scrierile sale a surprins cu măiestrie și finețe o trăsătură lăuntrică determinantă a caracterului psiho-filozofic, ce pune în evidență, odată mai mult, una din calitățile ajunsă

proverbială a lui Avram Iancu, care a impresionat pe contemporani și a uimit pe urmași; "Vestit a fost pe vremuri poporul acesta românesc prin marea și sfânta lui tăcere. Făcut pentru luptă și îndurare, cerbicos, nebiruit suflătește și de cele mai înfricoșate nenorociri, trăit pe marginea unei prăpăstii în care era depris să se uite neconținut fără a ameți, el impunea prin cumpătarea minunată a rostirii gândurilor sale, prin aspra sa disciplină pe care o impunea cuvântul. Nici un om mare din trecutul nostru n-a rămas vestit pentru ușurința lui de a vorbi. De la vechii voievozi și de la destoinicii lor boieri nu ni s-a păstrat un cuvânt, ca de la atâția din căpeteniile lumii apusene"⁷.

Și Simion Mehedinți surprinde, de exemplu, în cartea sa cu destulă claritate rolul personalității în istorie "...progresele cele mai însemnate din viața unui popor sunt realizate tocmai prin astfel de personalități, care cuprind la o potență superioară însușirile neamului întreg"⁸. Din această formulare incompletă a rolului personalității în istorie, rezultă că nu orice personalitate are rol important în istorie, ci numai aceea care întruchipează năzuințele poporului, ale țării.

O idee călăuzitoare a pedagogului român a fost aceea că pedagogia să pornească de la realitatea românească, de la cunoașterea poporului român, a psihologiei sale. "...Vreau să înlătur admirația globală pe care unii o au pentru țările din apus. De obicei, noi vedem lucrurile de pe acolo prea în trandafiriu. Răsfoiți cărțile de școală, observați materialul didactic și veți vedea că pe acolo minuni nu se găsesc pe toate cărările". Mehedinți se pronunță categoric pentru o pedagogie care să pornească de la condițiile concrete ale României. Așadar, a instrui și mai ales a educa înseamnă "a integra pe copil în neamul din care face parte"⁹.

BIBLIOGRAFIE

1. Lucian Boia, *Istorie și mit în conștiința românească*, București, Humanitas, 1997
2. V. Nemoianu, *O teorie a secundarului. Literatură, progres și reacțiune*, București, Editura Univers, 1997
3. M. Badea, Gh.I. Bodea, *Avram Iancu-în conștiința poporului român*, Editura Dacia Cluj, 1976
4. Emil Băldescu, *Simion Mehedinți-gânditor social-politic și pedagog*, Editura Științifică, București, 1969
5. Felea Romulus, *Avram Iancu-Craiul moșilor*, Editura Napoca Star, Cluj, 2003
6. Pompiliu Teodor, *Avram Iancu-în memorialistică*, Editura Dacia, 1972

Prof. Adriana PAȘCA

Școala cu clasele I-VIII "Vasile Goldiș" Alba Iulia, jud. Alba

⁷ M. Badea, Gh.I. Bodea "Avram Iancu-în conștiința poporului român", Editura Dacia Cluj 1976, p. 63

⁸ Emil Băldescu, "Simion Mehedinți-gânditor social-politic și pedagog", Editura Științifică, București, 1969, p. 28-29

⁹ Pompiliu Teodor, *Avram Iancu-în memorialistică*, Editura Dacia, 1972, p. 15

POPULARITATEA LUI AVRAM IANCU, IERI ȘI ASTĂZI

Numele și persoana lui Avram Iancu au devenit legendă, s-au transformat într-un mit pe care conștiința poporului român îl păstrează cu sfințenie.

Avram Iancu a fost recunoscut de prieteni și neprieteni, de tineri și vârstnici, de poporul de jos, conducătorul ascultat și temut, urmat cu încredere nestrămutată, înconjurat de dragoste și respect nemărginit.

În Munții Apuseni, apariția sa în mijlocul moșilor era îndemn și îmbărbătare. La Adunarea de la Blaj din 30 aprilie 1848, prezența lui Iancu în fruntea unei cete de moși îi conferi „măreție de sărbătoare și de luptă”, „Oamenii-și aruncau sumanele și pălăriile, strigând și cântând de bucurie la vederea lui Iancu”.

Din primele zile ale revoluției români îl cântau pe Iancu în Marșul care-i poartă numele. Acest cântec, arăta mai târziu George Barițiu a devenit repede un fel de marseillează românească ce-a străbătut nu numai Munții Apuseni, ci peste tot pe unde se afla suflarea de

român. El a fost intonat de tinerii luptători din toate părțile Transilvaniei, care s-au înrolat în armata lui Iancu. Cântecele avea să răsună peste zeci de ani și să fie intonat mereu cu emoție.

După ce revendicările românilor de pe Câmpia Libertății de la Blaj au fost respinse și Dieta a votat unirea Transilvaniei cu Ungaria, Iancu s-a dovedit cel mai activ, cel mai ascultat și urmat cu încredere de către români. „Românii să se pregătească, să se înarmeze, fiindcă a sosit timpul să fie și ei liberi, să-și facă lănci și să-și îndrepte coasele”, oamenii au răspuns fără ezitare.

La adunarea de la Blaj din septembrie 1848, în fața mulțimilor adunate Iancu rostește o nouă cuvântare, scurtă dar pătrunzătoare și răsculătoare. „Pretențiile noastre sunt sfinte, precum e sfântă dreptatea și noi românii vom fi gata a le apăra cu orice preț”.

Potrivit spuselor lui Ilie Măcelaru „Iancu a avut până la moarte o popularitate de nedescris. Fiecare moț, îi oferea cu drag tot ce avea.”

Prin Avram Iancu, prin imaginea lui de om sacrificat pentru o cauză istorică justă, prin ceea ce a ajuns să simbolizeze a devenit chiar din timpul vieții sursă de inspirație pentru legenda populară, pentru cântec și doină.

În imaginația creatoare a poporului devine repede un personaj care posedă însușiri supraomenești: „Pe Iancu numai un glonț de argint îl poți pușca. Plumbul nu-l prinde; apucă plumbul și-l aruncă îndărăpt”.

În versuri evoluția eroului Iancu apare în felurite ipostaze „tânăr, frumos, viteaz, iubitor de neam, drept.”

A fost ridicat de popor pe pedestalul de „Crai al Munților”, pentru calitățile sale de conducător, pentru simțul de dreptate, pentru curaj, vitejie și umanism în momentele dramatice. Oamenii îl prețuiau deoarece știa „să conducă, să îmbărbăteze și să întrețină necontenite simțămintele legăturii puternice și ale iubirii prin fapte totdeauna noi”.

A simbolizat dragostea fierbinte de țară,

de pământul udat cu lacrimi și sânge, iar voinicul cel viteaz, domn și rege peste ei nu era altul decât Avram Iancu.

Amintirea lui Iancu și a faptelor sale sunt integrate în creația artistică populară, în epica și lirica versificată. Idealul social al luptei este motivul fundamental pe care îl înregistrează creația populară în evoluția ei. Pentru împlinirea lui s-au purtat luptele cele mai grele, victoria obținută asupra nobililor și grofilor sunt cu multă plăcere evocate. Fuga lor din fața lui Iancu este înfățișată în variante diferite.

În poezia Mormântul lui Iancu în care, după ce se blama acțiunea autorităților de a-i împiedica pe români să ridice la Țebea un monument în amintirea Iancului, se consemna:

„Dormi etern în pace

Eroului mare

Căci de a ta umbră

Dușmanii se teme

Căci veni-va vremea

Ziua sfântă-n care

O Dacie nouă

Iar să ridicăm”

În poezie și cântec, în povestirile legate de numele lui Avram Iancu au evocat ani de-a rândul episoade importante din luptele purtate cu moșii pentru apărarea munților lor.

Avram Iancu este prezent și astăzi în creația populară. El n-a dispărut și nu va dispărea. Conștiința istorică a poporului român l-a păstrat și-l va păstra pe mai departe evocându-l ca pe unul din fiii săi cei mai de seamă „Totdeauna - scria Liviu Rebreanu - a fost și totdeauna va fi de actualitate Avram Iancu, regele munților, căpitanul moșilor, mândria ardelenilor.”

Geo Bogza nota: „Poate nici unuia din trecut – eroi sau martiri - nu i-am rămas atât de datori, ca legendarului Crai al munților. Cântat și glorificat de generațiile precedente Avram Iancu rămâne de descoperit.”

Poeziile, cântecele, povestirile despre Iancu au apărut odată cu contemporanii eroului, fiind preluate de urmașii noii generații.

BIBLIOGRAFIE

1. BADEA, M., BODEA Gh. I, *Avram Iancu în conștiința poporului român*, Editura Dacia, Cluj- Napoca, 1976.
2. DRAGOMIR, Silviu, *Avram Iancu*, Editura Minerva, București, 1988.
3. DUDAȘ, Florin, *Avram Iancu în tradiția poporului român*, Editura Facla, Timișoara, 1989.
4. MIHALACHE, Marin, *Avram Iancu*, Editura Militară, București, 1968.
5. PASCU, Ștefan, *Avram Iancu*, Editura Meridiane, București, 1972.
6. PĂCURARIU, Mircea, *Revoluția românească din Transilvania și Banat în anii 1848-1849*, Editura Tipografiei Eparhiale Sibiu, 1995
7. RANCA, Ion, NIȚU, Valeriu, *Avram Iancu în documente*, Editura Științifică, București, 1974.
8. URSU, Horia, *Avram Iancu*, Editura Tineretului, București, 1966.

Prof. Dragomir DANCU

Școala cu clasele I-VIII Păuca, jud. Sibiu

Avram Iancu și națiunea română

Națiunea română se definește în strânsă legătură cu limba și cultura ei. Tîmotei Cipariu a privit limba și națiunea ca pe un întreg, într-o unitate desăvârșită, dezvăluită de limbă în nobila idee de PATRIE ROMÂNĂ A ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI, patrie atât încălcată de huni, sclavi, turci etc. El aprecia: „Am început a ne elibera patria prin a ne elibera limba și cultura noastră”. Cipariu a făurit „o școală, o țară și o epocă”. De la fântâna lui s-au adăpat Bărnăuțiu, Avram Iancu, Buteanu, George Barițiu, Nicolae Bălcescu, Ion Heliade-Rădulescu, Cezar Bolliac, toți cei animați de propășire, de limbă, de cultură și de unitate națională.

Limba română, „acel tezaur neprețuit”, născut cu noi, tezaur mai scump decât viața nu poate lipsi din viața unui popor pentru că ea se naște udată cu el, crește și se dezvoltă, înflorește și se veștejește, întinerește și moare odată cu poporul.

Tîmotei Cipariu susține rolul hotărâtor al limbii în afirmarea și menținerea conștiinței de sine a unui popor și că: „națiunea română nu vrea și nu va suferi niciodată acea batjocură ca să se lepede de al său nume și de a sa limbă în favoarea nici celei mai culte națiuni din lume”.

Unirea Transilvaniei cu Ungaria înseamnă „maghiarizarea școlilor românești”, introducerea limbii maghiare ca limbă oficială a Transilvaniei, răpirea limbii strămoșești a românilor, nimicirea valorilor spirituale, dispariția Națiunii române. Transilvania trebuie să rămână un stat independent în care limba română să fie limba oficială a statului.

Sășii au observat public cei dintâi, prin scriitorul lor Daniel Roth, că românii sunt angrenați în realizarea DACOROMÂNIEI, deci al statului național românesc conform lozincii de la Blaj: „Noi vrem să ne unim cu țara!”.

La 3-15 mai și 4-16 mai 1848 pe Câmpia Libertății, românii s-au declarat popor liber și națiune liberă. În 2-14 mai profesor Simion Bărnăuțiu a rostit, în catedrală celebrul său discurs care sublinia ideea că „libertatea unui popor e NAȚIONALĂ”, căci „fără de naționalitate nu este libertate, nici lumină nicaieri”. Cuvintele lui Bărnăuțiu reprezentau o revoluție spirituală făcută în sânul neamului pe care-l sluja.

Ștefan Ludwig Roth, într-o broșură tipărită la Brașov cu titlul „Lupta limbilor în Transilvania”, spune: „în zadar se căznesc domnii de la Dieta din Cluj să dea Transilvanie o limbă, o limbă a tuturor, în zadar vrură să voteze legi în scopul acesta, ... Transilvania nu are trebuință de o limbă impusă prin votul vreunei diete. Ea are o limbă a sa pe care o înțeleg locuitorii acestei țări. Nu este limba nemțească, nici cea ungurească. Ea este limba ROMÂNĂ, pe care o știm cu toții fără să o fi învățat... toată lumea

știe românește... Limba română o înveți singur, pe stradă, în contactul zilnic cu oamenii”. Și „oricât ne-am învățat și suti, în Transilvania este o singură limbă oficială: limba română”.

Așa cum remarcă Alecu Russo, pe Câmpia Libertății de la Blaj lipsea „limba română”. Singurii care au vorbit națiunii în românește au fost Ioan Buteanu care a explicat românilor ce înseamnă: UNIO, și Avram Iancu care a rostit în cuvinte, puține la număr, rânduri limpezi precum cristalul muntelui, răscolitoare ca furtuna codrilor ce au avut darul să pătrundă în adâncime: „Uitați-vă pe câmp românilor, sunteți mulți ca și cucuruzul brazilor, suntem mulți și tari, dar vom birui pentru că Dumnezeu e cu noi!”. El a fost nădejdea întregului popor român din Transilvania, Țara Românească, Moldova, dar și credința lui Bălcescu „salvatorul revoluției”.

După opinia lui Ștefan Pascu, „Avram Iancu a fost unul dintre cei mai autentici reprezentanți ai națiunii române în acele epeice vremuri, ridicat pe pedestalul eroului, înconjurat aureola legendei. Farmecul său personal? Vorba-i scurtă și neșovăitoare? Curajul tineresc dar chibzuit? Simțul de dreptate? Optimismul curajos? Care din aceste calități i-au asigurat lui Iancu asemenea aureolă? Nici una luate în parte, ci toate la un loc, deoarece acestea alcătuiesc o personalitate istorică, o întruchipare în cel mai înalt grad a aspirațiilor maselor populare în momente hotărâtoare pentru soarta lor, pentru viitorul lor”.

Avram Iancu crede că instrucția, educația, răspândirea culturii în mijlocul maselor sunt esențiale pentru călăuzirea poporului pe calea progresului. El este printre primii revoluționari care formulează emanciparea maselor prin mijloace radicale: revoluția.

Octavian Goga despre Avram Iancu: „De pe culmile munților Apuseni, a strigat pentru prima oară răzvrătirea ca un buciur precursor al redeșteptării generale. Moși sunt pumnul Ardealului, iar cele două inimi mari în care a clocotit uraganul sunt eroi lor: Horea și Avram Iancu”.

Avram Iancu a fost conducătorul militar al românilor din Transilvania în înfruntarea cu forțele militare maghiare, ostile ideii de emancipare socială și națională a românilor, organizat după vechea schemă a legiunilor romane, a apărut legea și limba românească, libertatea, egalitatea și frățietatea”.

După revoluție el a finanțat societatea culturală pentru emanciparea prin cultură în limba română a poporului său.

Prof. Maria SIMU

Școala cu clasele I-VIII „Avram Iancu” Alba Iulia, jud. Alba

ASPECTE DIN VIAȚA LUI AVRAM IANCU – MARTIR AL NEAMULUI ROMÂNESC

Astăzi, când ne căutăm verticalitatea în respectul față de valorile umane, personalități ale istoriei neamului românesc, pot deveni repere de conduită.

În conștiința oamenilor, eroismul are o istorie a lui și creează el însuși o istorie pentru alții, pentru cei care vin. O astfel de istorie poate echivala cu o filozofie a vieții, în sensul că în ea se perpetuează cele mai valoroase și mai demne momente, experiențe și trăiri încercate de precursori.

Generații întregi au trăit, au luptat și au lăsat țesute în măguri de lumină, istoria neamului românesc. Alături de Decebal și Basarab I., Mircea și Ștefan, Mihai și Tudor, Horea, Cloșca și Crișan, Bălcescu și Bărnuțiu, **Avram Iancu** a fost însemnat cu virtuți de erou, apostol al luptei, profet cu „glas de foc”, geniu al apărării gliei strămoșești.

Nu s-a păstrat nici ziua, nici luna în care s-a născut acesta. Nașterea sa se pare că nu a fost înregistrată, deoarece familiile unde existau doi născuți băieți, erau obligate să trimită pe unul dintre ei ca oștean în slujba armatei austriece, potrivit legilor de atunci. Se știe doar că „...s-a născut pe vremea cireșelor” și de aici concluzia că luna nașterii marelui om ar fi iunie.

Avram Iancu a făcut primii ani de școală la **Vidra** și **Câmpeni**, clasele elementare

la **Abrud**, gimnaziul inferior la **Zlatna**, iar cel superior și Facultatea de Drept le-a făcut la **Cluj**. „Istețimea lui Iancu se putea citi în ochii lui”, spunea un tovarăș al lui din copilărie. Terminând **Facultatea de Drept** în anul 1845, a obținut calificativul “eminent”. Cererea de “practicant fără salariu” i-a fost însă respinsă deoarece nu avea origini nobile.

În acest context, a decis să se înscrie ca practicant la Curtea de Apel a Transilvaniei din Târgu Mureș (numită și Tabla Regească), cu scopul de a se pregăti în meseria de avocat. În anul 1848 a primit atestare în această profesie, dar nu a mai reușit să o practice.

În preajma izbucnirii revoluției din același an, Avram Iancu făcea parte din elita intelectualității românești transilvănene care lupta pentru emancipare socială și națională.

Sufletul lui Iancu s-a format acasă, privind munții, cuib de libertate, văzând suferințele țăranilor iobagi, la școală simțind disprețul străinilor față de neamul său: moștenind revolta în sânge, căci se credea nepotul lui Horia. Toate acestea nu puteau să dea decât pe omul libertății, pe luptătorul înverșunat pentru drepturile neamului său. Iubirea față de țară, l-a făcut să-și exprime împotrivirea față de politicile acelor vremuri, care nedreptățeau românii.

A dezaprobat astfel moțiunea votată la 15 martie 1848, la **Budapesta**, care era potrivnică poporului român majoritar din **Transilvania** și care prevedea unirea forțată a acestei provincii cu **Ungaria**, devenind un militant pentru desființarea iobăgiei din Transilvania și pentru respectarea libertăților naționale ale românilor.

În urma votării Dietei de la Cluj, forțele revoluționare române și maghiare s-au separat, iar țărănimea din Transilvania s-a ridicat la luptă pentru rezolvarea problemelor naționale și sociale.

Situația s-a agravat în Transilvania, după anexarea la **Ungaria** și după ce s-au luat măsuri dure împotriva românilor. În acest cadru, s-a hotărât la 30 aprilie organizarea la Blaj, în perioada 3/15 mai 1848 a unei Mari Adunări Naționale.

Avram Iancu și ceilalți tineri revoluționari au depus în acele zile un efort uriaș. Sufletul românesc a fost adus la conștiința de sine prin vorbe de foc și mai apoi, prin flăcările luptelor. Avram Iancu afirma: *"Cerem drepturi egale și pentru noi, sau moarte"*.

Ca și aparținător al generației de atunci, acesta a lăsat neamului o prețioasă moștenire. Testamentul lui sufletesc rămâne străbătut de două mari idei: ideea de naționalitate și ideea de unitate națională.

Urmașii se întreabă cu justificată uimire ce anume l-a ridicat pe Avram Iancu „pe pedestalul eroului înconjurat de aureola legendei. Farmecul său personal? Vorba-i scurtă și neșovăitoare? Curajul tineresc, dar chibzuit? Simțul de dreptate? Optimismul contagios? Care din aceste calități au asigurat lui Iancu asemenea aureolă? Niciuna luată în parte, toate

la un loc, deoarece acestea alcătuiesc ceea ce se numește o personalitate istorică în înțelesul superior al noțiunii”. A fost ridicat de popor pe pedestalul de „Crai al Munților”, al „moșilor” în virtutea calităților sale incontestabile de conducător, pentru simțul său de dreptate, prompt și veșnic manifestat, pentru curajul său nedisimulat, pentru umanismul de care era pătruns și de care dădea dovadă cu multă luciditate în momente din cele mai grele, mai dramatice.

Prin Avram Iancu au vorbit suferințele, dorințele, durerile, poverile și umilințele unui neam, dar și paloșul lui Mihai Viteazul și lancea lui Horia, steagul și gloria Revoluției de la 1848-1849. El a stat în fața dușmanilor neclintit, ca granitul munților săi, pentru că a jurat că va susține națiunea română pe calea dreaptă și legitimă și o va apăra cu toate puterile sale, contra oricăror atacuri și asupririi. Iancu nu a acceptat să lucreze contra intereselor și valorilor națiunii române, precum libertatea, egalitatea, fraternitatea, vărsându-și sângele *"întru libertatea cea asuprită"*.

În acest sens, **Lucian Blaga** i-a atribuit chemarea atât de sugestivă, atât de în spiritul său, al omului de acțiune: „*Să punem pumnul în pieptul furtunii că de nu pierim*”. Aceste cuvinte sunt săpate și pe o veche cruce de lemn înnegrită de vreme care străjuiește și astăzi defileul de la **Fântânele** în amintirea vitejiei moșilor ce au păstrat ei singuri Transilvania ca pe o Țară Românească, dovedind că Munții Apuseni sunt de necucerit.

BIBLIOGRAFIE:

1. BADEA M, BODEA Gh. I., 1976, *Avram Iancu în conștiința poporului român*, Editura Dacia, Cluj;
2. CIURA ALEXANDRU, 2003, *Avram Iancu*, Editura Napoca Star, Cluj;
3. FURDUI ILIE, 2002, *Revoluția de la 1848-1849. Martiri și eroi*, Editura Altip, Alba Iulia;
4. GEORGESCU IOAN, *Avram Iancu - Crâmpoie din viața și din vremea lui*, 2001, Editura Napoca Star, Cluj;
5. MĂRGINEANU ION, 2001, *Iancu – soarele trudit al românilor*, Editura Altip, Alba Iulia;
6. http://ro.wikipedia.org/wiki/Avram_Iancu, accesat la data 29.10.2010.

Înv. Viorica MEDREA

Școala cu clasele I-VIII „Vasile Goldiș” Alba Iulia, jud. Alba

AVRAM IANCU ȘI BLAJUL

În frământata istorie a umanității se ivesc cu o precizie aproape matematică, la intervale mari de timp, personalități de excepție, cu aură, cu anvergură de eroi. Într-o asemenea clipă astrală a venit pe lume sub cerul Ardealului, în mirosul de cetină de brad, în susurul cristalin al izvoarelor din Apuseni, marele nostru crai Avram Iancu care avea să coboare de la munte, de acolo de unde zarea îmbracă cătunele într-o ie cusută cu cântec de tulnic și scăpărări de legendă. De acolo din Țara de Piatră avea să coboare la șes un pui de moș ce a ridicat spre lume ochi bălai care aveau să devină un arc peste timp, amestecat deopotrivă cu lutul sângelui, frunzelor, cerului și privighetorilor, al coaselor, furcilor și răbdării, îmbătându-se de veșnicia lor.

Asemenea oameni se nasc cu simțul dreptății, al adevărului în sânge, cu dor și dragoste față de neamul din care s-au ivit, cu o extraordinară vocație a sacrificiului. Avram Iancu a fost în puternicul eu al personalității sale de o profundă înțelegere a vieții, de o inteligență scilpitoare, capacitate de a percepe vectorii istoriei, valorile timpului, ba chiar de a face premoniții asupra viitorului. Din puținele sale testamente, el și-a dorit ca în Ardealul comunitar toate națiile să se bucure de aceleași drepturi, iar pajura bicefală a Imperiului chesaro-crăiesc să emită legi prin care să fie stipulate și garantate drepturile egale pentru toate cele trei nații din Transilvania.. Minte

pătrunzătoare ajutată de studii în drept, percutantă, forța de analiză a vieții politice europene a timpului său, l-au propulsat la vârsta numai de 24 de ani în gradul de comandant suprem al Revoluției pașoptiste ardelene care a adus pe aceste plaiuri nădejdi și vise de libertate ce chemau la o viață nouă și neamul românesc ferecat de cătușele iobăgiei strigându-i „Deșteaptă-te române, din somnul cel de moarte”. Obidiții și dezmoșteniții legați de glie atâtea veacuri au înțeles acum adevărul că numai de dâșii, de activitatea, hotărârea și voința lor atârnă dobândirea libertății naționale și a dreptății sociale.

Semnalul începutului acestei lupte l-a dat Simion Bărnuțiu în sera zilei de 24 martie 1848, când a redactat Proclamațiunea adresată tuturor românilor răspândită apoi în toată Transilvania, ea ajungând și la Blaj unde a avut loc o întrunire în care au fost analizate și dezbătute evenimentele, precum și calea

pe care românii aveau să o urmeze.. S-a hotărât apoi convocarea unei adunări naționale și trimiterea lui N Bălea la cancelistii din Târgu-Mureș, pentru a-i pune la curent cu cele discutate și stabilite la Blaj. Aici se găseau vreo treizeci de canceliși în frunte cu Avram Iancu care au hotărât convocarea adunării naționale la Blaj pe duminica Tomii. Sosit la Blaj, Avram Iancu s-a consultat cu clericii de la seminar și i-a îndemnat să aibă curaj pentru apărarea cauzei naționale.

În pregătirea adunării de la Blaj din 30 aprilie, Avram Iancu a avut un rol hotărâtor. Măsurile autorităților din Transilvania de a împiedica poporul să vină la Blaj pe 30 aprilie au eșuat. Pe Duminica Tomii, poporul, dis-de-diminează, se îndrepta spre Blaj, iar piața din fața catedralei s-a umplut de lume. Clipa emoționantă pentru adunare a fost când, la ora 10, Avram Iancu împreună cu Ion Buteanu a sosit aici cu muntenii.

Mulțimea entuziasmată a ascultat cu bucurie salutul lui Iancu, care din acest moment devine conducătorul poporului român din Transilvania.

Românii s-au opus din răspuțeri ideii de unire a Transilvaniei cu Ungaria și au hotărât convocarea Marii Adunări naționale de la Blaj pe 3/15 mai 1848 unde poporul să-și hotărască soarta. Sâmbăta, în 13 mai sosește și Avram Iancu împreună cu Ion Buteanu și cetele de moți.

La Marea Adunare Națională, românii și-au prezentat programul revoluționar și au hotărât trimiterea a două delegații, una la împăratul de la Viena, care să prezinte hotărârile de la Blaj și alta la Cluj. Adunarea a ales și un Comitet Permanent cu sediul la Sibiu din care făcea parte și Avram Iancu. Pe Câmpul Libertății, Avram Iancu s-a adresat poporului cu următoarele cuvinte: „Uitați-vă pe câmp, românilor. Suntem mulți ca cucuruzul brazilor, suntem mulți și tari, că Dumnezeu este cu noi.” Ținuta și purtarea poporului în toată vremea Adunării naționale au fost exemplare. Ordinea, liniștea și ascultarea s-au datorat sfaturilor și

îndemnurilor pe care le-a primit din partea tribunilor, dar mai ales a lui Avram Iancu. După Adunarea Națională, Avram Iancu și Simion Bărnuțiu au plecat la Sibiu unde între cei doi revoluționari s-a legat o prietenie strânsă. De la Sibiu, Avram Iancu va face un scurt popas în Munții Apuseni, timp în care are loc măcelul românilor de la Mihalț, fapt care-l va revolta profund pe Craiul Munților și pe ceilalți conducători ai revoluției. Aceștia hotărăsc convocarea unei noi Adunări Naționale la Blaj pe 4-16 septembrie 1848. La această adunare, a luat cuvântul și a spus: „Pretențiile noastre sunt sfinte, precum e sfântă dreptatea și noi românii suntem gata de a le apăra cu orice preț”. În Transilvania, după refuzul unirii cu Ungaria, s-au înființat gărzi naționale românești, încadrate în prefecturi. Flacăra Revoluției a cuprins întreaga Transilvanie, iar în fruntea mișcării s-a aflat Avram Iancu, pe care tineretul îl adora pentru curajul și entuziasmul său.

După organizarea gărzilor naționale, Avram Iancu și-a stabilit cartierul general la Câmpeni, astfel zona Munților Apuseni a devenit o cetate a luptei pentru dreptate. În primăvara anului 1849, când armata revoluționară maghiară a cucerit Transilvania, Avram Iancu, cu oastea sa țărănească, a opus o dârză rezistență. În vara aceluiași, Revoluția a fost înfrântă prin intervenția armatelor austro-ruse. Avram Iancu avea să plece la Viena pentru a obține de la împărat respectarea făgăduielilor promise poporului român. Întors acasă, va fi umilit de către autoritățile Transilvaniei, care au încercat să-i cumpere conștiința cu câteva sute de galbeni. După Revoluție, Avram Iancu s-a mai abătut de câteva ori pe la Blaj, poposind sub stejarul secular din grădina Mitropoliei sau străbătând gânditor Câmpul Libertății. Blajul a cinstit personalitatea lui Avram Iancu, recunoscându-i curajul, calitățile de

organizator și spiritul de jertfă închinată marelui ideal național, încă din primăvara lui 1848, prin două monumente: unul al naturii - stejarul lui Avram Iancu, și unul istoric - crucea lui Avram Iancu. De asemenea bustul înflăcăratului revoluționar străjuiește, împreună cu ale celorlalți revoluționari de la 1848, monumentul Gloria de pe Câmpia Libertății - adevărat sanctuar al tuturor românilor.

Momentul 1848 culminează cu cel de la 1 Decembrie 1918, moment crucial al evoluției gândirii spiritualității românești. Ca dascăli, avem datoria morală să le insuflăm elevilor ceea ce simțim noi când omagiem eroi ai neamului, cum a fost și Avram Iancu: curaj, elan patriotic, responsabilitate istorică, dublate de nădejdea înfăptuirii marilor provocări ale vieții. Cu toții

trebuie să ne identificăm cu năzuințele și dezideratele unei epoci de referință pentru istoria noastră, aceasta însemnând dorința de a deveni beneficiarii dispozițiilor testamentare ale lui Avram Iancu: „Unicul dor al vieții mele fiind să-mi văd națiunea mea fericită, pentru care, după puteri am și lucrat până acuma”.

Exemplul de jertfă al crăișorului trebuie să se constituie pentru noi toți într-un model de existență, într-un crez creator, care ar trebui să fie o constantă a epocii în care trăim. Modul în care acesta și-a clădit viața pentru o Românie mai fericită, obligă urmașii la un efort pe măsură. Șansa unei nații atât de înzestrată de divinitate cum este poporul român, dar atât de încercate de greutateți, indiferent de vremuri, nu poate fi decât generația tânără, care are puterea și curajul de a determina schimbarea naturii lucrurilor, de a deveni soluția reală la problemele unei societăți încă în căutare, de a purta pe mai departe stindardul ridicat în urmă cu secole de înaintași, de a deveni cu adevărat parte integrantă a statului european.

BIBLIOGRAFIE

Manciulea, Ștefan- 2000, Avram Iancu și Blajul, Editura Clusium

Teodor Pompiliu - 1972, Avram Iancu în memorialistică, Editura Dacia

Prof. Sabina MARINESCU

Școala cu clasele I-VIII "Toma Cocișiu" Blaj, jud. Alba

NOI DATE DESPRE DECORAȚIILE PRIMITE DE AVRAM IANCU

Unul dintre cei mai autentici reprezentanți ai națiunii române a fost Avram Iancu, ridicat pe pedestalul eroului, înconjurat de aureola legendei. Farmecul său personal, vorba-i scurtă și neșăvoitoare, curajul tineresc și chibzuit, simțul de dreptate, optimismul contagios, au asigurat lui Avram Iancu o impresie deosebită în rândul monarhilor europeni. Potrivit tablourilor cercetate (aici includem cele pictate de Nemes Odon, Gyulay Laszlo, Iosif Ebert din Viena, Hedlickelicka, Petre Modran, C. Ressu, Samuil Borbely, Aurel Jiquid, Misu Pop, I.C. Bacila, I. Rusz, Eftimie Modilca, I. Baranayai) Avram Iancu se distingea prin fizicul frumos, plăcut, atrăgător; era îmbrăcat întodeauna într-un costum popular: cămașa rășfrântă la guler, în jurul gâtului laviera caracteristică tinerilor ardeleni din acea vreme, pieptar alb, garnisit cu blană de miel și împodobit cu nasturi numeroși, pieptar cu împletituri în față, iar în dreapta purta un pistol, avea pantaloni din obam, strâmți pe picior iar pe cap o căciulă de blana de miel. Din acest décor lipseau decorațiile!

**Fig. 1 Ordinul Sf. Ana,
clasa a III-a cu sabie**

Și de aici se pune întrebare: de ce Avram Iancu nu le purta? Oare câte decorații a primit? Unde sunt aceste decorații? În rândurile următoare voi încerca să dau un răspuns.

Vom parcurge drumul primirii celor patru decorații, de la cine, de ce nu le-a purtat și apoi dispariția lor.

Avram Iancu a primit de-a lungul vieții patru decorații!

Prima decorație primită de Avram Iancu a fost primită din partea Rusiei. Potrivit documentele culese de colegii mei ruși de la Arhivele Statului din Moscova, la data de 20 septembrie 1849 generalul Lűders a oferit lui Avram Iancu, la Alba Iulia, Medalia de merit de aur și Ordinul Sf. Ana cu gradul de polcovnic. (Fig. 1)

Premiat pentru o carieră distinsă în serviciul public sau vitejia și distins în serviciu militar, extrem de apreciat, Ordinul Sfânta Ana intitulat clasa primii beneficiari a nobilimii ereditare în timp ce beneficiarii, al treilea și al patrulea a câștigat două clase de noblețe personal. Printre beneficiarii militari, distins cu sabie, a fost și Avram Iancu.

A doua decorație a fost primită din partea sultanului Adul Medjid, care la 31 august 1849, îi oferea lui Avram Iancu prin intermediul lui Ion Ghica Ordinul „Mecidi Nishani”, (Fig. 2) Clasa a II-a, pentru merite deosebite.

A treia decorație primită a fost în 1850 a fost „Crucea de merit militar”. Contextul era destul de complex. În februarie 1850 Avram Iancu pleacă spre Viena pentru o audiență la împăratul Francisc Iosef. Acesta îi primește pe români cu mare respect. Cu toate acestea, Avram Iancu va refuza decorațiile imperiale pe motiv că el a luptat pentru drepturile poporului român, nu pentru medalii și nu acceptă să fie decorat. Câteva zile mai târziu este chemat la poliția din Viena și i se sugerează să primească medaliile imperiale. Refuzând din nou, Avram Iancu este expulzat din capitala austriacă. Neprimind medaliile imperiale, Iancu declara:

Fig.2 Ordinul Abdul Medji

„...eu distincția ce mi s-a acordat, pentru care în ceea ce privește persoana mea îi mulțumesc Maiestății Sale cu toată supunerea, nu o pot primi atâta timp cât acele făgăduieli nu vor fi împlinite și dorințele juste ale națiunii române nu vor fi satisfăcute, fiindcă în caz contrar, făcând abstracție de faptul că eu aș fi considerat ca un bărbat de rea-credință de către popor, pe care aș fi ținut numai să-l înșel cu promisiuni goale, dar mi s-ar face imposibilă calea ca să mai realizez ceva în viitor pentru monarhul meu și pentru națiunea mea... Aceste decorații le merită poporul nu eu...” Totuși la presiunea prietenilor săi, Avram primește aceasta decorație (Fig. 3) prin intermediul prietenului sau Ilie Macelariu, dar refuza o pensie viageră din partea statului austriac de

Fig. 3 Decorația Crucea de merit militar.

1600 de forinți, Afirmațiile că ar fi fost nebun sunt cu totul eronate, după cum arată cele mai recente cercetări

A patra decorație o primește Avram Iancu din partea Muntenegrului. Principele Danilo îi oferea la 31 august 1855, prin intermediul lui Ilie Macelariu, Ordinul de merit „Danilo”(Fig. 4), clasa a III-a, cu rang de cavaler., pentru merite deosebite în războiul din 1848-1849 și pledoaria sa pentru cauza Muntenegrului la Viena, în toamna lui 1850, un caz mai puțin cunoscut în istorie și sper ca în următoarele luni să apară la lumină acest „caz,” prin cercetarea unor documente inedite. Acum se pune întrebarea: unde sunt aceste decorații? Doar o singură mărturie s-a putut găsi, din păcate povestită oral în vara anului 1987 de către un Badea Nicola, când personal am fost la Câmpeni, cercetând traseul decorațiilor lui Avram Iancu.

Potrivit mărturiilor acestui Nicola Matei, Avram Iancu ar fi deposedat de decorațiile sale la mormântul lui Ion Buteanu, odată cu deshumarea acestuia în 1869, observație făcută de Gheorghe a lui

Fig. 4 Ordinul „Danilo”

Matei, „străbunicul badei Nicola! Exista prin zona Hațegului o altă variantă, povestită de tanti Veta Lasconi din Densuș, care spunea în 1988 că Avram Iancu trecând prin acest sat a donat patru decorații bisericii din localitate! Trecând de multe ori, nu am găsit aceste decorații în patrimonial acestui lăcaș de cult.

Poate cineva le-a confiscat? Orice e posibil...Din păcate, în timpul regimului comunist era greu să cercetezi și plecând în Moldova, în 1993, am sistat cercetările. Totuși rămâne în continuare o provocare pentru colegii mei din Alba și un punct de reper pentru cercetările viitoare pentru a se stabili locul decorațiilor lui Avram Iancu.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Florian Dudaș - *Avram Iancu în tradiția românilor*, ediția a II-a, Editura de Vest, Timișoara, 1998.

Mitu, Sorin - *Imagini europene și mentalități românești din Transilvania la începutul epocii moderne*, Presa Universitară Clujeană, 2000;

Matei Dragos, *Pe urmele eroilor noștri*, Manuscris, Roman, 2003, p. 239-240.

Prof. Dragoș MATEI

Colegiul Tehnic „Danubiana” Roman, jud. Neamț

AVRAM IANCU – PERSONALITATE MARCANTĂ A REVOLUȚIEI PAȘOPTISTE

Avram Iancu s-a născut în Tara Moșilor, în satul Vidra de Sus, actualmente denumită Avram Iancu, județul Alba. Cel dintâi despre care se mai pomeneste din familia lui Avram Iancu este bunicul său, Gheorghe Iancu, care ar fi fost preot ortodox și ar fi luat parte la răscoala lui Horea din anul 1784. Unele surse afirmă că Gheorghe Iancu ar fi fost rudă cu Horea.

Data exactă la care s-a născut Avram nu a rămas menționată exact, dar după mărturisirile eroului el s-ar fi născut "la vremea cireșelor". Ținând cont că în munți cireșele se coc mai târziu datorită climei mai aspre, e posibil ca el să se fi născut în luna iulie sau august.

Despre copilăria lui Avram Iancu s-au păstrat foarte puține informații. Amintirile rămase în conștiința moșilor săi îl arată însă ca pe un copil vioi și vesel, plin de spirit, dar cu caracterul și temperamentul singular al moșilor, gânditor și scurt la vorbă, cu inima nobilă și sinceră.

Școala Avram Iancu o va începe în sat. Dascăl i-a fost Mihai Gomboș, iar școala era la marginea crângului "Târșă". După ce a învățat o vreme în Vidra de Sus, Avrămuș a fost trimis de părinți la școala primară din satul Neagra, unde a învățat foarte bine.

În preajma izbucnirii revoluției făcea parte dintre fruntașii intelectualității românești transilvănene, luptătoare pentru emancipare socială și națională. A fost unul dintre inițiatorii și organizatorii adunărilor de la Blaj din 30 aprilie, 15-17 mai și 15-23 septembrie 1848 și conducătorul cetelor înarmate de țărani și de mineri din Munții Apuseni, în rândurile cărora și-a câștigat o mare popularitate.

Punerea greoaie în practică a legii privitoare la desființarea iobăgiei în Transilvania, refuzul guvernului revoluționar ungar de a acorda libertăți naționale românilor și votarea unirii Transilvaniei cu Ungaria la Dieta din Cluj, au dus la dezbinarea forțelor revoluționare române și ungare și la ridicarea țărănimii la lupta pentru rezolvarea problemei sociale și a celei naționale. Avram Iancu a devenit conducătorul oștii țărănești antirevoluționare. În fruntea acestei oști și în colaborare cu autoritățile militare austriece a organizat apărarea în Munții Apuseni și a respins numeroasele atacuri ale trupelor revoluționare maghiare, superioare ca număr și ca armament, câștigându-și renumele de "*crainul munților*".

Tărăgănarea aplicării și în Transilvania a legii privitoare la desființarea iobăgiei, refuzul guvernului revoluționar ungar de a acorda libertăți naționale românilor și votarea de către Dieta din Cluj a unirii Transilvaniei cu Ungaria au dus la dezbinarea forțelor revoluționare române și ungare și la ridicarea țărănimii la lupta pentru rezolvarea problemei sociale și a celei naționale.

După revoluție începe prigoana autorităților austriece împotriva lui Iancu, care este urmărit pentru anchetă deși luptase de partea austrieșilor. În 15 decembrie 1849 este chiar arestat în Hălmagiu, în zi de târg, dar este eliberat urgent datorită presiunii populației românești aflate în comună și care amenință cu masacrul garda austriacă.

În februarie 1850 Avram Iancu pleacă spre Viena pentru o audiență la împăratul Francisc Iosef. Acesta îi primește pe români cu mare respect. Cu toate acestea, Avram Iancu va refuza decorațiile imperiale pe motiv că el a luptat pentru drepturile poporului român, nu pentru medalii și nu acceptă să fie decorat. Câteva zile mai târziu este chemat la poliția din Viena și i se sugerează să primească medaliile imperiale. Refuzând din nou, Avram Iancu este expulzat din capitala austriacă. Neprimind medaliile imperiale, Iancu declara:

„...eu distincția ce mi s-a acordat, pentru care în ceea ce privește persoana mea îi mulțumesc Maiestății Sale cu toată supunerea, nu o pot primi atâta timp cât acele făgăduieli nu vor fi împlinite și dorințele juste ale națiunii române nu vor fi satisfăcute, fiindcă în caz contrar, făcând abstracție de faptul că eu aș fi considerat ca un bărbat de rea-credință de către popor, pe care aș fi ținut numai să-l înșel cu promisiuni goale, dar mi s-ar face imposibilă calea ca să mai realizez ceva în viitor pentru monarhul meu și pentru națiunea mea.”

Va fi înmormântat la Țebea pe 13 septembrie 1872, cu funeralii naționale atât de mari și cu prezența atâtor români, încât autoritățile maghiare de data aceasta, au fost deosebit de îngrijorate. A doua zi după înmormântare, la preotul ortodox de la Țebea s-au prezentat doi moși care întrebau cât a costat înmormântarea lui Iancu. Aflând suma, au plătit pe loc cheltuielile de înmormântare, după care au plecat fără să spună nici un cuvânt. Numele celor doi nu se cunoaște nici până în ziua de azi.

Avram Iancu odihnește lângă Gorunul lui Horea, ultima sa dorință, exprimată în testamentul său, fiind ca din averea rămasă de la el să se ridice o Facultate de Drept pentru români, el fiind convins că doar luptătorii pe tărâm juridic vor putea să câștige drepturile națiunii române.

BIBLIOGRAFIE:

DUDAȘ, Florian, 1998 „Avram Iancu în tradiția românilor”, ediția a II-a, Editura de Vest, Timișoara
Magazin istoric, anul III, nr. 3 (24), martie, 1969

Mitu, Melinda, Muntean, Ovidiu, 2008, Rememorând Revoluția . 1848-1849, Cluj

Mitu, Sorin, 2000, „Imagini europene și mentalități românești din Transilvania la începutul epocii moderne”, Ed. Presa Universitară Clujeană

Inst. Cristina- Constantina NICU

Grupul Școlar Agricol Malu Mare, jud. Dolj

Inst. Lavinia- Corina POPESCU

Grădinița Nr. 52 Craiova, jud. Dolj

AVRAM IANCU - FORȚĂ, PUTERE, EXEMPLU

Anul 1848 a fost un an semnificativ, anul “primăverii popoarelor, pentru că au avut loc revoluții în Italia (Palermo), Franța (Paris), Statele Germane (Viena, Berlin) și Imperiul Austriac (Budapesta). În spațiul românesc au izbucnit revoluții în toate provinciile, cu excepția Dobrogei și Basarabiei care se aflau sub dominație otomană și țaristă.

În Transilvania situația a fost mai complicată pentru că revoluționarii din Ungaria au proclamat anexarea Transilvaniei și au refuzat acordarea de drepturi românilor. Românii și-au păstrat poziția în cele trei adunări de la Blaj, însă maghiarii nu au ținut cont de cererile românilor și au declanșat ostilitățile militare. Datorită acestor condiții, Avram Iancu a organizat în munții Apuseni o armată revoluționară.

În istoria țării, Avram Iancu este eroul legendar al poporului, “geniul mitificat” pentru eternitate în conștiința românească, reprezentând o parte din istoria acestui popor. Alături de alți titani (Decebal, Basarab I, Horia, Cloșca și Crișan, Bălcescu, Bărnăușiu), Avram Iancu a fost eroul, geniul apărării gliei străvechi, el fiind unul dintre conducătorii revoluției de la 1848 – 1849 din Transilvania.

Vă întrebați, probabil, ce anume l-a departajat pe acest personaj de ceilalți, consacrându-i un loc primordial în istoria neamului? Farmecul său personal? Curajul tineresc? Simțul de dreptate? Optimismul, vorba scurtă și neșovăitoare? Răspunsul trebuie să-l căutați dincolo de ființa dumneavoastră, să săpați cu mâinile goale în inima patriei, să ridicați pleoapa adormită a istoriei și să vedeți că El este întruchiparea năzuințelor și a aspirațiilor unui neam întreg. “Craiul Munților”, al “moșilor” a fost recunoscut de istoricul american Keith Hitchins, care l-a alăturat “generației europene de la 1848”, generație de intelectuali care au avut forța de a imprima idealurile unei noi structuri sociale, structură pe care a fost clădită noua Europă. “Iancu a împărtășit de asemenea spiritul romantic sau eroic al epocii sale; fără acest spirit, acțiunile sale și însăși ideea de naționalitate ar fi de neînțeles. Credința sa, aproape biblică, în bunul simț funciar al poporului și inspirația pe care și-o trăgea din trecut, adică din originea română a poporului roman, sunt ilustrări vii în această privință”¹⁰.

Nedreptățile societății în care a trăit nu i-au fost străine: le-a cunoscut din plin de când era copil, în satul său natal. Jurist fiind și-a perfecționat simțul critic și îndârjit, a continuat lupta pentru schimbare. Datorită iubirii profunde pentru neamul său, pentru dreptate și adevăr, și-a dus către perfecțiune lupta pentru soluționarea problemelor sociale fundamentale. A fost una cu poporul, s-a unit cu el, a devenit conducătorul său, realizând comuniunea ce a devenit forța, motorul schimbării. În lupta pentru drepturile politice, culturale, pentru libertăți fundamentale, pentru dorința românilor de a fi recunoscuți ca o națiune de sine stătătoare, Avram Iancu s-a implicat total, reușind să capteze încrederea și simpatia țărănimii și a intelectualității deopotrivă, încredere ce a exploatat-o și a transformat-o în arma eliberatoare, în forța generatoare de libertate. Moșii, oameni simpli, onești, bravi, considerau poruncile sale sfinte și obligatorii, privindu-l ca pe o icoană eliberatoare, ca pe o flacără izbăvitoare, flacăra sacră a purificării. “Erou și mucenic”, după cum spunea N. Iorga, dăruit luptei pentru dreptatea până la uitarea de sine, a rămas dăltuit în conștiința neamului ca “geniul binelui aflat în slujba celor mulți”. (M. Badea). “Când fu Iancu crai în țară/Domnii masă nu mâncară/ Nici în pat nu se culcară...” Conducătorul moșilor din anii 1848-1849 s-a născut în Vidra de Sus, Munții Apuseni, Transilvania. A fost al doilea fiu al soților Alisandru și Maria Iancu. Ziua nașterii nu se cunoaște, deoarece condica bisericii din acel an s-a pierdut, iar documentele școlare nu menționează decât vârsta copilului, dar cu siguranță a fost o zi binecuvântată pentru națiune, o zi însemnată datorită evenimentelor ce vor urma. Părinții săi, oameni simpli, dar harnici, reușesc să aibă un lot de pământ arabil de opt iugăre, ceea ce era o mică avere pentru oamenii din munți și pentru sărăcia acelor vremuri.

¹⁰ Keith Hitchins, *Avram Iancu și revoluția europeană din 1848*, în “Transilvania”, nr.5./1972, nr.19-20

De asemenea, tatăl său și-a rotunjit veniturile și cu cărașia. Mai târziu reușește să –și construiască o casă nouă (casă care există și în zilele noastre fiind transformată în muzeu memorial), bunăstare care s-a văzut prin faptul că a reușit să-și dea fii la “școli înalte”.

Școala primară făcută de A. Iancu în Câmpeni s-a bucurat de renume foarte bun (de fapt toate școlile primare din Munții Apuseni aveau un renume foarte bun, erau întreținute de Fisc și controlate de autoritățile școlare, școli în care dascălii erau bine plătiți în bani și în natură). Urmează apoi gimnaziul din Zlatna unde ia note maxime la toate materiile predate.

Din descrieri, ca fizic Avram Iancu era un tânăr înalt, bine făcut, blond cu ochii de culoare deschisă.

Din 1841 îl regăsim la Cluj, la Liceul piariștilor, unde i-a fost desăvârșită educația de pedagogi eminenți. Aici are mulți colegi români, colegi care în viitor se vor regăsi în cursul revoluției și al istoriei (Aron Pumnul, Iacob Bologa etc.)

Încă de prin 1845, Alexandru Bohățiel -avocat- reușește să alcătuiască o societate academică, iar Popea și Alexandru Papiu-Ilarian redactează o foiță săptămânală: “Zorile pentru minte și inimă”, unde tinerii tratau foarte serios problemele existente la aceea oră. Avram Iancu nu a avut aptitudini literare, dar s-a afirmat ca un om de voință și de acțiune bărbătească. Ca avocat și-a format o părere foarte clară despre nedreptățile suferite de iobagii din munți. Popularitatea în rândul colegilor și-a câștigat-o prin caracterul sau drept și prin generozitatea de care a dat dovadă. După absolvire s-a înscris practicant la tezauriatul țării, la Sibiu, dar pleacă după câteva săptămâni la Târgu-Mureș, dedicându-se avocaturii. În martie, Târgu Mureșul a fost cuprins de fierberea evenimentelor și a început să se contureze personalitatea acestui mare om, a cărui prim pas în viață l-a închinat griji pentru soarta viitoare a poporului. După terminarea stagiului de avocat, cu diploma în buzunar, s-a alăturat Sfatului tinerilor din Blaj, unde a luat parte la o consfătuire politică. A fost unul dintre inițiatorii adunărilor de la Blaj din aprilie, mai și septembrie 1848. Aici, pelegrinările sale i-au sfârșit, cercul se închide și tânărul moș se întoarce printre ai săi, la Vidra de Sus pentru a-și împlini menirea: de a fi conducătorul cetelor înarmate de țărani și mineri din Munții Apuseni.

Nu voi insista asupra cronologiei evenimentelor, dar doresc să subliniez credința și speranța țăranilor ce l-au urmat în luptă și care au văzut în el omul capabil să le realizeze visele.

Desfășurând o activitate excepțională din punct de vedere organizatoric și militar – pentru un tânăr de 24 de ani – Iancu a reușit să reziste și să apere cu armata lui munții și Cîmpenii, dovedind un geniu organizator și o intuiție mai rar întâlnită. Chiar și după încheierea luptelor, Iancu a continuat să fie considerat de moși prefectul lor, iar popularitatea sa s-a întins în toată țara.

Ce l-a caracterizat? Devotamentul sublim pentru patrie, dragostea către națiune, exemplul de libertate, onoare și devotament. Reformele cerute? Acordarea deplinelor libertăți politice și egalități civile tuturor popoarelor din Transilvania, recunoașterea dreptului la autodeterminare și abolirea completă a iobăgiei. Bineînțeles că toate acestea au avut repercursiuni. Lupta l-a măcinat, iar arestul și închisoarea și-au pus definitiv amprenta pe sufletul și fizicul său. Ademenit cu funcții înalte și

bineplătite, pentru a-i cumpăra supunerea și pentru a-i șterge nedreptățile pricinuite, Iancu refuză, motivând neîmplinirea promisiunilor date poporului român. Bolnav, fără a se mai reface fizic vreodată, ajuns la mâna destinului care l-a aruncat de pe culmi în vârtejul unei agonii lungi și istovitoare, se stinge încet și chinuitor din viață, în anul 1872, luna septembrie, la Tebea.

În 1850 își face testamentul simplu în care specifică: ”Unicul dor al vieții mele e să-mi văd Națiunea mea fericită...”

Evoluția sa politică a fost consecventă de la început și până i s-a stins flacăra minții. În cartea deceselor din Vidra, la rubrica corespunzătoare profesiei sau meseriei celui decedat, e scris simplu în dreptul lui Avram Iancu: “Eroul Românilor”.

Viața și lupta lui Avram Iancu au fost și vor rămâne folositoare procesului de educație, deoarece prin ele se ilustrează pregnant cel puțin două idei fundamentale: rolul maselor în plasmuirea istoriei și capacitatea personalităților de a se sprijini pe forța maselor pentru a grăbi ritmul de dezvoltare a mișcării istorice.

BIBLIOGRAFIE

- 1.Gheorghe I., Bodea, Marin, Badea,1976, Avram Iancu în conștiința poporului român, Ed. Dacia, Cluj-Napoca
- 2.Silviu, Dragomir, 1968, Avram Iancu, Ed. Științifică, București
- 3.Ioan, Ranca, 1996, Avram Iancu pe baricadele apusenilor, Ed.Pax-Historica, Tîrgu-Mureș
- 4.Pompiliu, Teodor, 1972, Avram Iancu în memorialistică, Ed. Dacia, Cluj-Napoca.

Prof. educator Corina Ofelia CORPODEAN

Grădinița nr. 6 Sebeș, jud. Alba

AVRAM IANCU – MODEL LOCAL

În vechiul oraș “Ampellum”, pietrele gem sub povara istoriei. Elevii școlii noastre au privilegiul de a găsi modele veritabile aproape de ei. Dintre acestea îl amintim pe prefectul Petru Dobra, dar mai cu seama pe patronul spiritual al școlii noastre, „Avram Iancu”. Elevii noștri se întâlnesc peste timp cu Avram Iancu ca elev al “Gimnaziului Crăiesc” din Zlatna sau ca și conducător al revoluției românești din Transilvania din 1848-1849. Prin viața și activitatea sa, Avram Iancu reprezintă pentru elevii școlii noastre un promotor al ideilor de dreptate, cinste și adevăr.

În societatea actuală se simte tot mai mult nevoia de modele în educarea și formarea personalității elevilor. Elevii zilelor noastre, putem afirma că fac parte din generațiile crescute cu televizorul.

Se cunosc efectele negative ale televizorului și calculatorului asupra dezvoltării personalității elevilor, de aceea rolul școlii este în a-l orienta pe elev în alegerea modelelor veritabile.

În școală, elevul este pregătit, modelat în raport cu cerințele actuale ale societății. La formarea personalității elevului, fiecare disciplină de învățământ contribuie în funcție de conținutul ei prin modalități și căi specifice. Istoria trezește și cultivă sentimente, creează acele stări raționale și afective de care are nevoie orice ființă umană pentru a trăi și a-și valida capacitățile creatoare în concordanță cu progresul societății. Studiarea istoriei se adresează deopotrivă intelectului și inimii, solicitând rațiunea și simțirea din a căror simbioză se naște motivația devotamentului față de propria devenire.

În cadrul orelor de istorie se urmărește aducerea în prim-plan a acelor personalități care prin puterea modelului pot ajuta la modelarea personalității elevului. Este știut că istoria este o știință socială, de aceea istoria poate ajuta la formarea personalității elevului din punct de vedere al învățării sociale. Învățarea socială se realizează prin imitație. În cadrul învățării prin imitație elevii au nevoie de modele de prestigiu. Experimentele lui Miller și Dollard arată că un individ poate învăța să discrimineze între lideri: ca modele bune sau rele. Acest individ învață să-l imite pe acel lider a cărui copiere îi aduce o recompensă, în cazul nostru un sentiment de confort social. Este important ca în cadrul orelor de istorie la clasa a VII-a și la clasa a VIII-a să fie integrate elementele de istorie locală în istoria universală și în cea națională. Elementele de istorie locală sunt de mare ajutor în cunoașterea personalităților din trecutul poporului român, în formarea personalității elevilor, în educarea civică.

Predarea elementelor de istorie locală în școală este propusă încă din secolul al XIX-lea de G. Ionescu Sion, Ioan Lupaș, Nicolae Iorga. În 1934 programa analitică de istorie pentru învățământul secundar preciza obligația profesorului de istorie de a face cunoscute elevilor evenimentele istorice petrecute în orizontul local. Azi, în școala românească, se încearcă integrarea elementelor de istorie locală în lecție, ori de câte ori este posibil.

În ceea ce privește personalitatea lui Avram Iancu, aceasta poate fi evocată atât la clasa a VII-a, în cadrul lecției „Revoluțiile de la 1848-1849 din Europa”, cât la clasa a VIII-a în cadrul lecției „Revoluția de la 1848-1849”. Pentru aceste lecții orizontul local Zlatna ne oferă mai multe elemente de istorie locală

importante. În primul rând Avram Iancu a urmat cursurile școlii gimnaziale de la Zlatna. El s-a implicat în problemele țăranilor din zona munților Apuseni. În timpul războiului civil din Transilvania din 1848-1849 s-au dat lupte între revoluționarii maghiari și cei români la Abrud, Baia de Arieș, Câmpeni, Zlatna, Aiud, Alba

Iulia. Aceste lupte s-au dat în urma neînțelegerii revoluționarilor maghiari de a-i trata ca națiune pe români. Față de aceasta, Avram Iancu spunea la 21 septembrie 1848, la Blaj: „Pretențiile noastre sunt sfinte, pre cât de sfântă este dreptatea, iar noi suntem gata de a le apăra cu orice preț.”, iar mai târziu, după organizarea celor 15 prefecturi și legiuni, afirma: „Austriei asigură naționalitate, pe când

Ungurii doresc o singură națiune maghiară, o singură patrie maghiară, doresc ca partea română din Transilvania să fie desnaționalizată prin teroare și asuprire.” Orașul Zlatna a fost distrus prin incendiere de către maghiari, iar Avram Iancu ocupă orașul asigurând protecția locuitorilor și a funcționarilor maghiari, cerându-le supunere în noiembrie 1848.

În iulie-august 1849, la Zlatna, are loc o conferința a fruntașilor Transilvaniei, la care participă Alexandru Golescu-Albu, din Țara Românească, ce era de părere că Avram Iancu nu s-a aliniat bine cu austriei. Hotărârea adunării de la Zlatna va fi transmisă lui Lajos Kossuth printr-o scrisoare prin intermediul lui Nicolae Bălcescu cu care s-a întâlnit Avram Iancu în 3 august 1848, la Câmpeni.

Un alt personaj istoric din orizontul local Zlatna este prefectul Petru Dobra, un apropiat al lui Avram Iancu, care s-a născut în 1817 în Zlatna, prefect al legiunii 6 Submontane.

Aceste evenimente istorice, și mai ales marea personalitate a lui Avram Iancu, sunt făcute cunoscute elevilor în timpul, dar și în afara orelor de istorie. Cunoștințele dobândite de elevi în cadrul orelor de istorie sunt completate cu participarea elevilor la activități extrașcolare, desfășurate împreună cu comunitatea.

Cu diferite ocazii școala noastră a răspuns solicitărilor venite din partea Asociației „Avram Iancu” – filiala Zlatna, condusă de profesorul Domșa Traian. În octombrie 2008 am participat la Parastasul de la Biserica Ortodoxă din oraș pentru comemorarea lui Avram Iancu și a lui Petru Dobra. În 10 mai 2009 am participat cu clasa pe care o conduc în calitate de diriginte la comemorarea lui Petru Dobra, la care au fost prezente autoritățile locale, grădinițele și liceul din localitate. Elevii școlii noastre au participat la depuneri de coroane la bustul lui Avram Iancu, bust care se afla în fața școlii noastre, la bustul lui Petru Dobra, la Monumentul Eroilor cu ocazia „Zilei Eroilor” sau cu ocazia altor evenimente deosebite din istoria națiunii noastre.

Împreună cu asociația „Avram Iancu” filiala Zlatna, am organizat un concurs pe teme de istorie națională și locală dedicat Zilei Naționale a României în noiembrie 2008. Asociația a premiat elevii câștigători cu literatură de specialitate. Prin participarea la aceste activități extrașcolare elevii au aprofundat noțiunile și problemele referitoare la Avram Iancu prin studierea unor liste bibliografice, învățarea de poezii închinat eroilor, cântece istorice ca „Marșul lui Iancu” și ascultarea discursurilor

participanților din partea Asociației „Avram Iancu”, toate acestea contribuind la formarea personalității lor și la o mai bună cunoaștere a lui Avram Iancu.

Motto-ul școlii noastre este „Cunoașterea înseamnă libertate”. Pe soclul bustului lui Avram Iancu din Zlatna stau scrise cuvintele „Unicul dor al vieții mele e să-mi văd Națiunea mea fericită”. Alăturând motto-ul școlii noastre citatului de pe soclul lui Avram Iancu prin învățarea istoriei și participarea la activități extrașcolare dedicate „Crăișorului”, elevii descoperă că prin cunoaștere câștigă libertatea de a fi fericiți, de a fi educați și a avea o personalitate la fel de puternică precum cea a lui Avram Iancu, un model veritabil.

BIBLIOGRAFIE

1. Apostol, Vasile, Ucrain Constantin, 2003, *Brațul înarmat al Revoluției din Transilvania de la 1848-1849*, Ed. Pro Transilvania, București.
2. Felezeu, Călin, 1998, *Metodica Predării Istoriei*, Ed. Presa Universitară Clujeană, p. 32-33.
3. Iordache, Florian, 2005, *Valorificarea elementelor de istorie locală în lecție, în Magister*, Ed. Arves, Craiova.
4. Negreș-Dobridor, Ioan, Pânișoară Ion-Ovidiu, 2005, *Știința Învățării. De la teorie la practică*, p.91, Ed. Polirom.
5. Nestorescu-Bălcești, Horia, 1976, *Harta Drumurilor lui Nicolae Bălcescu în Transilvania și Ungaria (1848-1849) în Studia Et Acta Musei*, Nicolae Bălcescu, Cluj-Napoca.

Prof. Iulia Cristina VINȚAN

Școala cu clasele I-VIII “Avram Iancu” Zlatna, jud. Alba

AVRAM IANCU “CRAIUL MUNȚILOR”

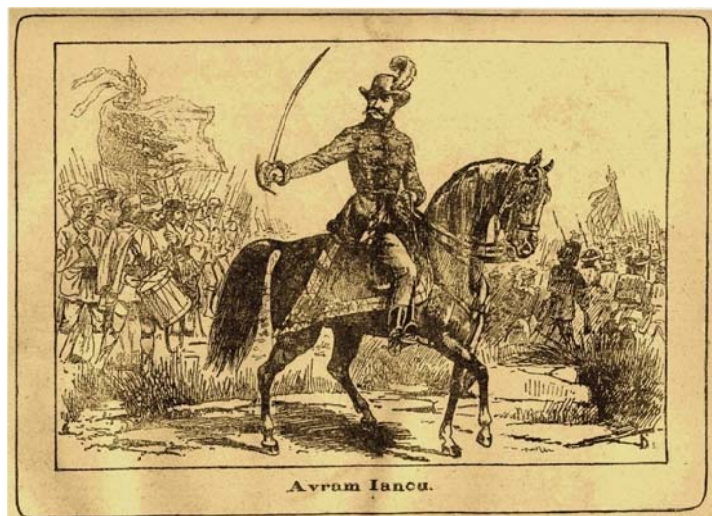
“IANCU s-a născut din dorințele și durerile unui neam. Întotdeauna când un popor pierde ceva esențial, tot el își zămislește oamenii capabili să-i reîntregească vrerile, să-i plătească umilințele, să aprindă scânteia nevoii de împlinire” scria Petre Sălcudeanu în prefața volumului *Avram Iancu*, Sibiu, 1984.

Sub tâmpla Muntelui Găina, cu rădăcinile înfipite adânc în glia strămoșească, acolo unde Apusenii par o cetate uriașă, o poartă deschisă spre lume, se află comuna Vidra, azi Avram Iancu.

Aici, la Vidra, s-a născut în 1824 Avram Iancu din părinți țărani, moși înstăriți. A urmat clasele elementare la Poiana Vadului și Abrud, gimnaziul inferior la Zlatna, gimnaziul superior –Liceul Piarist la Cluj, iar din 1844 a urmat Facultatea de drept din Cluj. În 1846 a devenit cancelarist la Târgu-Mureș, iar în 1848 își ia examenul de avocat.

Intelectualitatea transilvăneană, ca avangardă a poporului român, revendica drepturile politice ale națiunii române opunându-se unirii Transilvaniei cu Ungaria. La 24 martie 1848 Simion Bărnuțiu respinge ideea unirii Transilvaniei cu Ungaria și cere recunoașterea națiunii române ca națiune politică: “Românilor, ascultați :voi până acum ați fost morți politicește. Voi dară, un milion și trei sute și mai

bine de români, nu existați pe lume ca națiune. Astăzi este ziua învierii voastre. “

Într-o zi a anului 1848 revoluționari români și maghiari s-au întâlnit la Tg. Mureș pentru a formula cereri spre împăratul de la Viena. „Avram Iancu stă într-un ungher și tace. Deodată se aude un glas tunător. Cuvintele sunt răspicate, sincere, drepte și scurte. Cer să fie liber acest pământ românesc. Avem dreptul de a

ne vorbi limba, a ne spune simțămintele, a ne avea ca frații în lucrătura pământului și a istoriei, în descrierea lumii care va fi să fie după noi „povestește Romulus Guga despre Avram Iancu. Punerea greoaie în practică a legii privitoare la desființarea iobăgiei în Transilvania, refuzul guvernului revoluționar maghiar de a acorda libertăți naționale românilor, votarea unirii Transilvaniei (la 30 mai 1848 Dieta maghiară din Cluj declară unirea Transilvaniei cu Ungaria, fără consultarea națiunii române din Transilvania) cu Ungaria a dus la dezbinarea forțelor revoluționare române și ungare și la ridicarea țărănimii la luptă pentru rezolvarea problemelor sociale și a celei naționale.

Avram Iancu a devenit conducătorul oștirii țărănești antirevoluționare. Pe 4 iulie 1848 românii încep să se înarmeze sub conducerea lui Avram Iancu. La 29 septembrie Avram Iancu își așază cartierul general la Câmpeni, iar la 18 octombrie 1848 , baronul general Puchner, comandantul trupelor austriece din Transilvania, îl numește pe Avram Iancu prefect al legiunii pe care urma să și-o înființeze prin recrutarea moșilor. Avram Iancu o va numi *Legiunea II Auraria Gemina* în amintirea rădăcinilor romane ale românilor.

La Marea Adunare Națională de la Blaj, din 13-15 mai 1848 ,de pe Câmpia Libertății, Simion Bărnuțiu ține un celebru discurs. “ Națiunea română însă, nu are cuget dușman în contra altei națiuni, dar cere respect de la acestea. Ea nu va asupri, dar nici nu se va lăsa asuprită “.

Programul de revendicări ale națiunii române din Transilvania, sub titlul de *PETIȚIUNEA NAȚIONALĂ* cuprindea 16 articole:

1. națiunea română se declara independentă și cerea reprezentare proporțională în Dietă;
2. dreptul de folosire al limbii române, precum și cel de desfășurare anuală a Adunării Naționale Generale;
3. se proclama independența bisericii române și egalitatea ei cu celelalte biserici din Transilvania;
4. se cerea desființarea iobăgiei, fără nicio despăgubire din partea iobagilor;
5. libertate comercială;
6. desființarea dijmelor de minerit;
7. libertatea cuvântului și desființarea cenzurii;
8. libertatea întrunirilor;
9. tribunale cu jurați în care judecata să fie publică;
10. Garda națională românească comandată de ofițeri români;
11. comisii mixte pentru reglementarea chestiunilor urbariale;
12. școli românești de toate gradele din bugetul de stat și dreptul de redactare a programelor școlare;
13. desființarea privilegiilor în serviciile publice;
14. desființarea impozitelor;
15. Constituție proprie Transilvaniei, care ia în considerare drepturile românilor;
16. interdicția hotărârilor fără consultarea românilor.

PETIȚIUNEA se ridica la nivelul celor mai avansate documente similare ale vremii, fiind prin context expresia vie a înțelepciunii și puterii de înțelegere a comandamentelor epocii din partea celor care s-au pus în fruntea luptei pentru demnitate, libertate și unitate națională.

Avram Iancu va fi la Blaj în fruntea a 10000 de moși. Aici, pe Câmpia Libertății, se va rosti pentru prima dată “Noi vrem să ne unim cu țara!”

Avram Iancu a colaborat cu autoritățile militare austriece și a organizat apărarea în Munții Apuseni. A respins numeroase atacuri ale trupelor revoluționare maghiare, superioare ca număr și ca armament, câștigându-și numele de *Craiul Munților*.

Până în martie 1849, sub conducerea generalului maghiar Iosif Bem, a fost cucerită marea parte a Transilvaniei. Doar zona Munților Apuseni a rămas necucerită. Sub conducerea lui Avram Iancu au fost respinse toate încercările armatei maghiare de a pătrunde în munți. Pe 4 mai 1849 Avram Iancu a dat o nouă organizare civilă Munților Apuseni. În vara anului 1849 *Craiul Munților* a efectuat o ședere de 10 luni la Viena unde a ținut legătură cu autoritățile imperiale austriece.

La 2 iulie 1849, la Seghedin a fost semnat un pact de pacificare. Nicolae Bălcescu și Cezar Bolliac au depus mari eforturi pe lângă Kossuth să accepte o înțelegere cu Avram Iancu. Deși simțeau

că este prea târziu, au înțeles că au fost trădați și folosiți de împăratul de la Viena. Proiectul pacifist prevedea 18 puncte și consemna o stare deja existentă în Transilvania:

- drepturile românilor de a folosi limba în administrație;
- independența bisericii ortodoxe;
- prezența românilor în administrația de stat etc.

De asemenea, Nicolae Bălcescu a obținut neutralitatea lui Avram Iancu în luptele din Transilvania.

Luptele vor fi întrerupte de intrarea trupelor rusești în provincie. Armata maghiară revoluționară condusă de generalul Bem a fost înfrântă de trupele țariste chemate în ajutor de împăratul Austriei, Franz Joseph., iar la 1/13 august 1849 armata maghiară a capitulat.

După decembrie 1849 austrieii au restaurat puterea monarhică a imperiului. Franz Joseph a dispus de puteri absolute.

În Transilvania autoritatea supremă îi rămânea guvernatorului militar, cu sediul la Sibiu.

Publicația *Gazeta de Transilvania* a fost suspendată, unii conducători români ai revoluției au fost închiși (Axente Sever). Episcopul Andrei Șaguna a fost admonestat, iar episcopul Ioan Lemeni a fost destituit.

În anul 1851 Avram Iancu face parte din delegația transilvăneană care pleacă la Viena pentru a prezenta împăratului revendicările românilor. Reușește să sugereze o călătorie a împăratului în Transilvania și o trecere a lui prin Munții Apuseni. Cere să fie primit de împărat în audiență la o oră târzie și este refuzat. Supărat, refuză medalia acordată de împărat pentru meritele sale în timpul luptelor contra revoluționarilor maghiari.

În 1852 Avram Iancu este arestat și dus la Alba Iulia apoi la Sibiu. Austrieilor le era teamă că idolul de libertate al românilor ar putea provoca noi nemulțumiri la aflarea arestării lui. La Sibiu i s-a oferit un post important pe care Avram Iancu îl refuză. De aici este luat de tatăl său Alisandru și dus acasă.

Între anii 1854 - 1860 se instaurează în Transilvania epoca absolutistă cu administrație austriacă și funcționari austriei, iar din 1867 va domni monstruosul dualism austro-ungar.

La Câmpeni, la 20 decembrie 1850 Avram Iancu își redactează testamentul:

“Ultima mea voință

Unicul dor al vieții mele e să-mi văd Națiunea fericită, pentru care după puteri am lucrat până acum, durere fără mult succes, ba tocmai acum văd, că speranțele mele și jertfa adusă se prefac în nimic. Nu știu câte zile mai pot avea, un fel de presimțire îmi pare că mi-ar spune că viitorul este nesigur. Voiesc doar și hotărât dispun, ca după moartea mea, toată averea mea, mișcătoare și

nemișcătoare să treacă în folosul națiunii, pentru ajutor la înființarea unei academii de drepturi; tare crezând că luptătorii cu arma legii vor putea scoate drepturile națiunii mele.”

“N-au moarte și nici odihnă eroii care trăiesc și dincolo de moarte, cei care-ți dau mâna și la nevoie îți atrag luarea aminte asupra lucrurilor gândite de ei într-un fel și fățarnice în măcinarea istoriei curgătoare. “Petre Sălcudeanu

“*Craiul Munților* poartă cu glorie și pricepere militară steagul revoluției, stând în fața dușmanilor neclintit ca granitul munților săi.”- Nicolae Bălcescu

“Avram Iancu a fost sacrificiu al simțului său de libertate și onoare, al neînfricării sale dragoste către națiune și al devotamentului său sublim pentru patrie.”- George Barițiu

“În cartea deceselor din Vidra e însemnată și moartea lui Avram Iancu. Numele de botez și de familie. Locul și anul nașterii. Totul potrivit formularului. La rubrica profesiunea sau meseria celui decedat e scris: „Eroul Românilor” Lucian Blaga, în vol. “Elanul insulei”

„Crede-mă ... că iubesc poporul tău admirabil și bogat în sentimente tot atât de mult ca și al meu și permite-mi să-ți scriu încă ceva: iubesc pe Iancu, acest tribun nobil, strălucitor, poetic și înflăcărat., - Ady Endre, (din scrisoarea sa deschisă către Octavian Goga)

“Iancu mai trăiește și suvenirea lui va trăi etern în sânul poporului român, câmpiile și munții Transilvaniei vor răsună pururea de cântecele create pentru glorificarea faptelor sale și tradițiunea va vorbi cu admirare despre EROUL munților în 1848. “ Iosif Vulcan

BIBLIOGRAFIE

Miclea, Ion, 1984, *Avram Iancu*, Revista *Transilvania*, Sibiu

Blaga, Lucian, 1973, *Elanul insulei*, Editura *Minerva*, București

Poptămaș, Dimitrie., Guga, Romulus, 1996, *Avram Iancu*, Edit. *Dacia*, 1996, Cluj

Prof. Otilia BARABAȘ

Școala cu clasele I-VIII „Vasile Goldiș” Alba Iulia, jud. Alba

Prof. Mihaela GATEA

Școala cu clasele I-VIII Nr. 2 Sebeș, jud. Alba

AVRAM IANCU – CORESPONDENȚĂ (1824-1872)

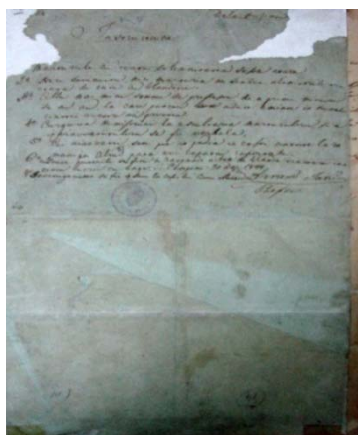
Anul 1848 a fost un an revoluționar, un moment în care se afirmă conștiința europeană a înnoirii, a regenerării, o „primăvară a popoarelor” în sensul redeșteptării lor la viață. În această atmosferă se înscrie și revoluția de la 1848 din Țările Române. Revoluția europeană de la 1848 a fost „ocazia, nu cauza revoluției române” (după cum sublinia N. Bălcescu). În Transilvania revoluția a fost mult mai complexă aici predominând momentul național.

Dintre marile personalități ale revoluției de la 1848 -1849 face parte și Avram Iancu. În preajma izbucnirii revoluției făcea parte dintre fruntașii intelectualității românești transilvănene, luptătoare pentru emancipare socială și națională. Avram Iancu, marele luptător pentru drepturile naționale, a sintetizat în ființa sa aspirațiile de libertate ale poporului său. În acest sens se înscrie și „ Testamentul” sau crezul vieții lui Avram Iancu pe care singur și l-a formulat și pentru a cărei îndeplinire și-a dăruit toată energia: "Ultima mea voință! Unicul dor al vieții mele e, să-mi văd Națiunea mea fericită, pentru care după puteri am și lucrat până acuma, ...”(„Ultima mea voință”, Cîmpeni, 20 Decembrie 1850).

Cei care l-au cunoscut au remarcat blândețea și modestia lui, sinceritatea și altruismul său. Era apropiat de popor , iar în scrisori prefectii i se adresau cu apelativul „Frate!”

Fiu al naturii, fiu al munților, Avram Iancu nu era un prefăcut și nu se târguia pentru poporul său atunci când era vorba de dreptate și libertate.

Cele câteva scrisori care s-au păstrat la Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia susțin cele afirmate mai sus.

Instrucțiunile lui Avram Iancu privind audierea martorilor și a „învinoșătorilor”, pedepsirea celor ce luau mită. (Câmpeni-12 octombrie 1848)

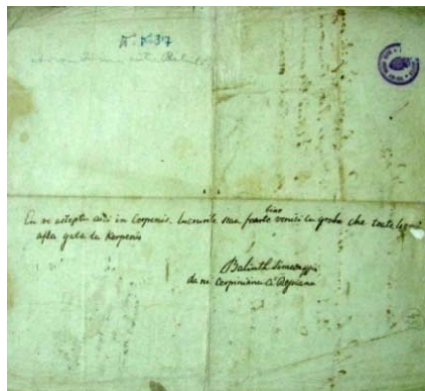
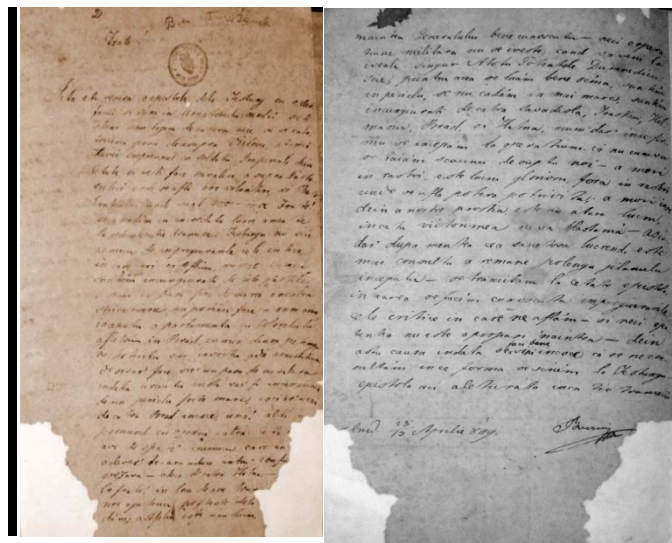
Scrisoarea prefectului Nicolae Vlăduțiu către Avram Iancu în care se plânge de lipsa de alimente și îi cere ajutorul (Roșia Montană-14 mai 1849).

Scrisoarea lui Axente Sever către Avram Iancu. Îl anunță că va trimite pe tribunul Maior cu unele însărcinări date de administratorul Blajului (Sălcule-4/16 nov. 1848).

Scrisoarea tribunului Boer către Avram Iancu în care relatează operațiunile militare din jurul Albei Iulii împotriva armatei imperiale (Abrud-13/25 aprilie 1849).

Scrisoarea lui Avram Iancu către părintele V. Fodor prin care îi cerea să-l înștiințeze pe S. Balint să trimită praf pentru tunuri (Câmpeni, 12 octombrie 1848).

Avram Iancu, „Crăișorul munților”, personaj de legendă, prin dârzenia cu care a condamnat nedreptatea, prin devotamentul față de cauza urmărită, prin atitudinea lui fermă și nu în ultimul rând prin sacrificiul său poate fi considerat un model pentru generațiile viitoare.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

DUDAȘ, Florian. Avram Iancu în tradiția poporului român, Timișoara, Ed. Facla, 1989

Odetta Ioana OLĂLĂU

Școala cu clasele I-VIII „Avram Iancu” Alba Iulia, jud. Alba

AVRAM IANCU PE VĂILE SOMEȘURILOR ÎN 1872

În primăvara anului 1872, după Sărbătorile Paștelui, Avram Iancu ca „un vultur cu aripile tăiate”, nechemat de nimeni, ia drumul Sibiului. Nu știm dacă a ajuns acolo, dar prezența sa este semnalată la Apoldul Mare de către un tânăr de 17 ani, Nicolaie Ivan, viitor episcop ortodox al Clujului. La întoarcere, în loc să se îndrepte spre Munții Apuseni, de la Alba Iulia o ia prin Turda, spre Cluj, Gherla și Dej, pe valea Someșului Mic, apoi a Someșurilor Unite spre Glod, la 27 km nord de Dej. Nu știm iar pe cine a căutat.

Relatarea “periplului” lui Avram Iancu pe Văile Someșurilor aparține preotului Ilie Centea (1847-1925) și este prezentată în două rânduri ziarului Patria din Cluj, în 10 septembrie 1922, în număr festiv, când se împlineau 50 de ani de la moartea eroului și în 26 noiembrie 1922, în articolul cu același titlu “Amintiri despre Avram Iancu”, dar cu mici deosebiri.

Cine este Ilie Centea? Născut la Căpâlna în 1847, în Comitatul Solnoc-Dobâca. Studiile elementare le face la Năsăud, cele liceale la Cluj, Blaj și Beiuș, unde își ia și examenul de maturitate în 1871. Teologia a făcut-o la Gherla, fiind hirotonisit ca preot în 1875, de către episcopul Mihail Pavel. În anul 1876, e

numit preot la Ileanda-Mare (1876-1878), iar în vara anului 1878, este transferat în parohia Valea Popii, din comuna Chiuești, slujind 13 ani în vechea biserică de lemn adusă aici de la Cășei, după anul 1745. Din 24 mai 1891 până la 28 iulie 1901, Ilie Centea funcționează ca preot la Cășei. De numele lui se leagă, construirea, între 1899-1900, a bisericii din Cășei. Pe plan cultural-publicistic a scris monografii ale comunei Cășeiu și ale parohiei Căpâlna, articole despre Gheorghe Șincai și un “Memoriu a lui Avram Iancu – la 50 de ani de când a fost la noi”. A murit la 1 aprilie 1925 la venerabila vârstă de 78 de ani. În relatările sale unele aspecte îi scapă sau face mici confuzii.

Ce relatează Centea? Într-o zi pe vremea fânului, tatăl îi spune să vină în sat că a sosit domnul Avram Iancu. Nestând pe gânduri, tânărul student a ajuns în sat înainte de a pleca călătorul.”...era înconjurat de câțiva bărbați cu care vorbea, femei...îi aduceau diferite mâncăruri”. Ilie Centea îl privește bine și observă că „e ruina unui om învățat”, dar „avea fruntea lată, statură mijlocie, barbă tăiată scurt, mustață stufoasă, nas lătareț și o vorbă frumoasă românească...”. Centea se apropie de el, îl ia de mână, îl trage de o parte și-l întreabă: „Cine ești D-ta? Vreau să știu”, “Pentru ce mă întrebi D-ta? Dar D-ta cine ești?” „Eu sunt teolog de aici din comună, dar ca student (seminarist), în Blaj (Beiuș) am umblat

în 1866 în Munții Apuseni, nădăjduind că te voi vedea. ”Nu prea stau într-un loc”. „Aș dori să-mi spui, D-ta ești Iancu ?” „Eu sunt .”

Centea îl invită acasă, dar n-a vrut să meargă pentru că nu stătea aproape. A mers la un unchi a lui Centea unde pe o masă era lucrarea cu coperti (pereții) roșii a lui Iosif Vulcan, Panteonul Român și acesta îi arată fotografia lui dar, cu numele acoperit. Răspunse: „Eu sunt ruina acestuia”. Atunci Ilie Centea a fost sigur că el, Avram Iancu. Din discuția ulterioară și-a dat seama că vorbea perfect limbile germană, maghiară și chiar italienește. Despre evenimentele de la 1848-1849 și anii de mai târziu 1850- 1852 nu-i plăcea să vorbească ; de nemți vorbea cu dispreț, mai mult simpatiza cu ungurii. Fluierul nu-i lipsea, îl purta în buzunarul interior al paltonului. Ilie Centea îl mai întrebă: „Dar cum ai ajuns D-ta așa departe, unde numai pe nume ești cunoscut ? ”. ”Am venit să văd pe aici locurile, în Gherla am cercetat (am vizitat) pe fostul meu profesor Sodoro (canonicul Ioan Pop Suduranul), dar m-a primit rău, m-a dojenit, zicând că în mine a avut cea mai mare nădejde...dar s-a înșelat...Am cercetat pe Lazăr Huza notar și asesor consistorial, unde am fost

foarte bine primit (afabil)..., iar venind în Dej m-a tot bine Gavril Manu. De acolo am tot venit pe Someș în jos până la Glod, de unde acum mă întorc înapoi.”

Cine este Sodoro, adică canonicul Ioan Pop Suduranul ? S-a născut la 1792 la Surdău în ținutul Tășnadului din Sălaj. Clasele liceale inferioare le face la Careii Mari, unde profesorii unguri îl numeau Pap Janos Szodoro, probabil pentru a face deosebire între mai mulți Pap Janos. Datorită “agerimii la minte și comportării bune”continuă clasele superioare de liceu la Satu Mare și Oradea. Apoi, între 1810-1815 face filosofia și teologia la Blaj. În 1815, după ce este hirotonisit preot celibat, este numit profesor la clasele gramaticale ale liceului din Blaj „trei ani încheiați”. În 1818 primește parohia Mețențiu (Mecențiu) din Sălaj, unde activează 17 ani și câteva luni. Între martie 1834 și 8 aprilie 1847 este paroh al Sărauadului-Tășnad; din 2/14 iunie 1847 protopop al aceluiași ținut. Oficial de la 24 ianuarie 1857 este canonic de Gherla până la 12 iunie 1872 când moare.

Când era profesor la Blaj între 1815-1818, Avram Iancu nu era născut .Când părintele Centea face afirmația „în Gherla am cercetat pe fostul meu profesor Sodoro” el se referă la profesorul lui de la Facultatea teologică din Gherla , unde era student între 1871-1875. În iunie 1872, până în 12 ale lunii, Avram Iancu l-a vizitat pe acesta pentru că îl cunoscuse personal la Blaj, la „grandioasa și istorica adunare de la 3/15 mai 1848 ”, când acesta în calitate de protopop al Sărauadului l-a însoțit pe vicarul Sălajului, Alexandru Șterca Șuluțiu (n.1794; vicar al Sălajului 1836-1850; mitropolit greco-catolic al

Transilvaniei între 1850-1867).”Vorbele grele”, spuse lui Iancu, vorbele unui bătrân de 80 de ani erau un reproș pentru intransigența luptei sale naționale sau un reproș pentru abandonarea acesteia, care putea fi făcută cu mijloace mai maleabile.

Cine este Lazar Huza ?S-a născut la 1 august 1832 la Mica, un sat mic între Dej și Gherla, într-o familie de 6 copii, 4 băieți și 2 fete. Pe Lazar, ultimul băiat, bunicul dinspre mamă, învățătorul Ioan Vlăduț, îl duce la 8 ani la mănăstirea Strâmba Fizeșului sau Sânpetrul Fizeșului din județul Cluj, unde era învățător. Între 1842-1846 a continuat clasele primare la părinții franciscani din Dej. În 1846, merge la Blaj, unde îl are profesor pe pinticanul Iosif Tarța în clasa de Gramatică. În 1847, face clasa de Sintaxă cu profesorul basilitan Elecheș. Asistă la marile adunări naționale ale românilor de la Blaj din primăvara lui 1848, prilej prin care îl cunoaște pe Avram Iancu. După aceste adunări, cursurile școlare din Blaj se suspendă și în împrejurări necunoscute nouă, Lazar Huza, de 16, este înrolat în armata maghiară și după un marș extenuant “în care leșină de oboseală”,

la Jibou, este lăsat acasă. Se întoarce la Mica. Reia școlile la Blaj în 1850, terminând liceul în 1855, apoi urmează până în 1859, facultatea de teologie pe care o termină eminens. Chemat la Gherla, este hirotonisit, la 13 septembrie 1859, diacon, iar o săptămână mai târziu, preot celibat, în biserica greco-catolică din Mintiul Gherlei. Între 1860-1864 este arhivar și protocolist în cancelaria diecesană a Gherlei, iar apoi până în 1898, notar consistorial al vastei eparhii a Gherlei.

Lazar Huza era cunoscut de toată lumea pentru bunătatea inimii sale fără asemănare... Nimeni, chiar și străinii, nu puteau cere de la el, ce având să nu dea. Dădea bani împrumut și la copiii care ședea la el, iar când aceștia vroiau să-i restituie, nu-i primea zicând : „ Las`că vă vor trebui de caiete, numai să învățați bine.”

Planul conceput de el, l-a realizat începând din 1860, aducând la școală câte unul ori doi nepoți, pentru care plătea vipt (întreținerea) din modesta lui plătuță. Mai târziu a primit la sine nu numai nepoți, ci și alți copii săraci și iubitori de carte, din toate părțile diecesei... Dintre aceștia cei mai mulți s-au făcut învățători, vreo trei preoți și un notar comunal.

Acești băieți săraci, câte 3-5-8, locuiau într-o cameră în care era o masă, cu scaune și trei paturi în care dormeau câte opt inși... În altă cameră era locuința și cancelaria lui badea Huza, căci așa îi ziceau nu numai băieții adăpostiți de el, ci toată lumea... din diecesă... Banii pentru pâine, slănină, brânză pentru copiii găzduiți de badea Huza îi făceau rost jucând cărți din distracție, fie “cântând cu glasul dulce și melodios la diferite ceremonii”, fie cerând preoților diecesani care erau numiți ori transferați în vreo parohie mai bună să lase „bani pentru copii mei de una sau două pâini.”

Într-adevăr în iunie 1872, Lazar Huza l-a primit afabil pe Avram Iancu și în tradiția familiei sale l-a despărțire i-a dat acestuia, de cheltuială, 10 florini „sumă destul de notabilă pe acele vremuri, considerând mai ales modestul salariu de care beneficia notarul consistorial.”

Nici Lazar Huza nu a fost profesor lui Avram Iancu pentru că acesta nu a fost profesor la Blaj, ci numai la Gherla. Avram Iancu nu a făcut școală nici la Blaj, nici la Gherla, dar Huza l-a putut cunoaște la marile adunări naționale din 1848, cea din Duminică Tomii (18 aprilie) și cea din 2/14 – 5/17 mai 1848. Deci au fost numai cunoștințe.

Continuând drumul pe valea Someșului Mic, pe jos sau în vreo căruță, Avram Iancu sosește la Dej, unde este primit „tot bine” de Dr. Gavril Manu de Boiereni, în casa de pe actuala stradă Avram Iancu nr.13. Cine este Gavril Manu? Fiul unui preot greco-catolic din Maramureș, Vasile Manu. S-a născut în 1824. Împreună cu fratele său „Andrei”, în 1830, face școala romano-catolică din Lăpușul Unguresc, avându-l ca învățător pe Silvestru Pașca. Apoi urmează gimnaziul regal din Baia-Mare și liceul piariștilor din Cluj. Începe seminarul teologic din Blaj, de unde este exmatriculat. În anii 1844-1845, urmează Dreptul la Cluj, fiind coleg cu A.Iancu. În timpul revoluției de la 1848-1849 este tribun în armata Iancului. În anii următori este deputat în Dieta de la Sibiu (1863-1865) și membru în Senatul Imperial din Viena. După 1870 se ocupă cu avocatura. Scrie la numeroase ziare românești din Transilvania. Este acționar al Băncii Albina din Sibiu și întemeietor al Băncii Someșana din Dej. Între 1871-1883, a fost directorul Despărțământului ASTRA din Dej, având un rol important în organizarea între 27 - 28 august 1882 a Adunării Generale a Asociațiunii la Dej. Pe plan politic a fost un proeminent om și luptător național participând la toate adunările electorale și naționale ale Partidului Național Român din Transilvania, până în anii 1883-1884, când din cauză de boală, s-a retras din viața politică activă. S-a săvârșit din viață la 9 august 1895.

În continuare, bătrânul preot (avea 75 ani), Ilie Centea povestește următoarele: ”convorbirea era des întreruptă și numai cu greu îl puteam face să vorbească mai mult timp despre un lucru, căci sau scotea fluierul din buzunar și începea să cânte, sau se trezea comandând trupe invizibile. În cele din urmă, nu l-am mai forțat, l-am lăsat în pace, și-a scos fluierul, fluierul cel magic...Și atunci ne-a zis o doină de jale, de femeile care veneau să-i aducă de mâncare au început a lăcrima. Pe urmă și-a luat rămas bun dela noi, dând mâna cu fiecare, și a pornit spre munții săi iubiți zicând jalnic din fluier, iar noi l-am petrecut în zare până nu l-am mai văzut.”

În noaptea de 10 spre 11 septembrie 1872, Avram Iancu va intra în nemurire.

Părintele Centea continuă, mai departe, să afirme “că la convenirea (întâlnirea) sa de mai târziu cu avocatul Gavril Manu în Dej și cu notarul consistorial Lazar Huza în Gherla, ambii i-au adeverit prezența lui Avram Iancu despre care și el era convins ...”

De ce am făcut această comunicare ? Din confruntarea informațiilor despre Avram Iancu pe Valea Someșurilor în 1872 se poate constata: 1.Era prezent la Gherla în iunie 1872, înainte de moartea lui Ioan Pop Sudureanu , care moare la 12 iunie ; 2.Ioan Pop Sudureanu nu i-a fost profesor lui Avram Iancu, deoarece era prea în etate: se născuse în 1792 și fusese profesor la Blaj între 1815-1818, Iancu nici nu era născut, iar Lazar Huza era prea mic să fie profesor, se născuse în 1832, iar profesor va fi numai la Gherla din 1860, unde Avram Iancu nu a învățat niciodată, dar i-a fost profesor lui Ilie Centea. Deci afirmația care se face în lucrarea lui Mircea Badea, Avram Iancu în conștiința poporului român, Ed. Dacia, 1976, pag. 133, că Iancu „își vizitează unii foști profesori”, nu ține. Avram Iancu vizitează niște cunoscuți, în niciun caz “foști profesori”. Singurul personaj valabil, dar care nu este profesor este Gavril Manu, care a fost coleg mai mic la Facultatea de Drept din Cluj, în anii 1844-1846 și care a fost tribun în armata Iancului în 1848-1849, acesta locuia pe strada care se va numi din perioada interbelică Avram Iancu, la nr. 13, casă în Iancu a poposit în iunie/iulie 1872.

BIBLIOGRAFIE:

- 1.Bâtiu, Iosif, Directorii Despărțământului Dej, ASTRA Dejană, octombrie 1992.
- 2.Bâtiu, Iosif, 125 de ani de viață astristă pe meleagurile someșene, ASTRA Dejană, nr.1, mai 1995.
- 3.Bâtiu, Iosif, Dr. Manu Gavril de Boiereni, ASTRA Dejană, nr 2, 1995.
- 4.Bojor, Victor, Canonicii diecesei greco-catolice de Gherla acum Cluj - Gherla 1857-1937, Impremeria Fondul cărților funduale Cluj, 1937.
- 5.Bojor, Victor, Episcopii Diecesei greco-catolice de Gherla acum Cluj - Gherla(1856-1939), Tipografia Ardealul, Tg. Mureș, 1939.
- 6.Centea, Ioan, Amintiri despre Avram Iancu, în Patria, Cluj, 1922.
- 7.Ciura, Alexandru, Povestire pe scurt a vieții lui Avram Iancu, 1919.
- 8.Dragomir,Silviu, Avram Iancu, Ed. Științifică, București, 1968 și Ed. Minerva, București, 1988.
- 9.Dudaș, Florian, Avram Iancu în tradiția poporului român, Ed. Facla, Timișoara și Avram Iancu în tradiția românilor, Editura de Vest, Timișoara, 1998.

Prof. Dumitru Eugeniu MONDA
Școala „Avram Iancu” Dej, jud. CLUJ

AVRAM IANCU-CEL MAI MARE EROU NAȚIONAL AL ROMÂNILOR DIN ARDEAL

Avram Iancu (n. 1824, Vidra de Sus, azi Avram Iancu, județul Alba - d. 10 septembrie 1872, Baia de Criș, județul Hunedoara), avocat, este cel mai mare erou național al românilor din Ardeal, unul dintre conducătorii revoluției de la 1848 în Transilvania.

Avram Iancu s-a născut în Țara Moșilor, în satul Vidra de Sus, actualmente denumită Avram Iancu, județul Alba. Cel dintâi despre care se mai pomenește din familia lui Avram Iancu este bunicul său, Gheorghe Iancu, care ar fi fost preot ortodox și ar fi luat parte la răscoala lui Horea din anul 1784. Unele surse afirmă că Gheorghe Iancu ar fi fost rudă cu Horea. Bunicul său a trecut la cele veșnice probabil înainte de anul 1812. Gheorghe Iancu a avut șapte copii, pe Sântioana, Maria, Zamfira, Ana, Alisandru, Avram și Ioan. Alisandru Iancu va fi tatăl legendarului erou Avram Iancu.

Alisandru s-a născut în anul 1787, s-a căsătorit cu Maria Gligor și va moșteni casa bătrânească a familiei. Alisandru Iancu era iobag, la fel ca și toți străbunii săi, însă fiind la fel de bun gospodar ca și aceștia, ajunge să fie "pădurar", fiind astfel un fel de "om al stăpânirii" pentru că datorită atribuțiilor sale venea în contact cu autoritățile vremii. Alisandru Iancu va avea doi copii, pe Ioan și pe Avram. Primul copil, Ioan, s-a născut în anul 1822 și va ajunge preot ortodox.

Avram Iancu, viitorul erou național, s-a născut în anul 1824. Data exactă la care s-a născut Avram nu a rămas menționată exact, dar

după mărturiirile eroului el s-ar fi născut "la vremea cireșelor". Ținând cont că în munți cireșele se coc mai târziu datorită climei mai aspre, e posibil ca el să se fi născut în luna iulie sau august.

Despre copilăria lui Avram Iancu s-au păstrat foarte puține informații. Amintirile rămase în conștiința moșilor săi îl arată însă ca pe un copil vioi și vesel, plin de spirit, dar cu caracterul și temperamentul singular al moșilor, gânditor și scurt la vorbă, cu inima nobilă și sinceră. A îndrăgit de mic muzica și cântatul și știa să cânte frumos din gură, din frunză, tulnic, fluier, violină și flaut.

Școala Avram Iancu o va începe în sat. Dascăl i-a fost Mihai Gomboș, iar școala era la marginea crângului "Târșă". După ce a învățat o vreme în Vidra de Sus, Avrămuș a fost trimis de părinți la școala primară din satul Neagra, unde a învățat foarte bine.

Mai departe, Avram va urma cursurile școlii din Câmpeni, pe care o va absolvi la vârsta de 13 ani. În anul 1837 este dat de părinți la gimnaziul din Zlatna. Gimnaziul din Zlatna era școală maghiară, dar

neexistând școli românești, Avram Iancu trebuie să o urmeze pe aceasta, ca fiind singura existentă în zonă. Profesorii de aici sunt cu toții preoți romano-catolici, limba de predare e cea latină, iar Iancu se va trezi cu religia sa ortodoxă modificată în matricolă ca fiind greco-catolică. Avram Iancu trece cu succes examenele gimnaziului, cu toată umilirea schimbării temporare, doar în acte, a religiei sale strămoșești. Gimnaziul din Zlatna Iancu îl absolvă la vârsta de 17 ani, cu rezultate foarte bune.

Avram Iancu este înscris apoi la Liceul Piaristilor din Cluj, iar apoi va absolvi Facultatea de Drept din Cluj, în anul 1846. Va putea să se angajeze doar ca și cancelist la Tabla regească din Târgu Mureș pentru că era doar fiul unui iobag român.

În primăvara anului 1848 va participa la începutul evenimentelor revoluționare din Transilvania și va participa la Adunarea Națională de pe Câmpia Libertății din Blaj, alături de moșii săi. Ulterior, va ajunge să conducă legiunile românești ridicare în Munții Apuseni împotriva invaziei trupelor maghiare. Va conduce personal Legiunea II Auraria

Gemina. Cartierul său general se va instala în tabăra de la Câmpeni. Va duce lupte grele împotriva invadatorilor maghiari până în septembrie 1849, când revoluția maghiară a fost înfrântă de trupele austriece și rusești intrate în Ardeal.

După revoluție începe prigoana autorităților austriece împotriva lui Iancu, care este urmărit pentru anchetă deși luptase de partea austrieșilor. În 15 decembrie 1849 este chiar arestat în Hălmagiu, în zi de târg, dar este eliberat urgent datorită presiunii populației românești aflate în comună și care amenință cu masacrul garda austriacă.

În februarie 1850 Avram Iancu pleacă spre Viena pentru o audiență la împăratul Francisc Iosef. Acesta îi primește pe români cu mare respect. Cu toate acestea, Avram Iancu va refuza decorațiile imperiale pe motiv că el a luptat pentru drepturile poporului român, nu pentru medalii și nu acceptă să fie decorat. Câteva zile mai târziu este chemat la poliția din Viena și i se sugerează să primească medaliile imperiale. Refuzând din nou, Avram Iancu este expulzat din capitala austriacă. Neprimind medaliile imperiale, Iancu declara:

„...eu distincția ce mi s-a acordat, pentru care în ceea ce privește persoana mea îi mulțumesc Maiestății Sale cu toată supunerea, nu o pot primi atâta timp cât acele făgăduieli nu vor fi împlinite și dorințele juste ale națiunii române nu vor fi satisfăcute, fiindcă în caz contrar, făcând abstracție de faptul că eu aș fi considerat ca un bărbat de rea-credință de către popor, pe care aș fi ținut numai să-l înșel cu promisiuni goale, dar mi s-ar face imposibilă calea ca să mai realizez ceva în viitor pentru monarbul meu și pentru națiunea mea.”

Se va întoarce acasă în mijlocul poporului său din munți, între moși unde va rămâne până la moartea sa. Ultima parte a vieții și-o va petrece într-o stare de depresie profundă, probabil dezamăgit

de faptul că după atâtea lupte și jertfe de sânge poporului său nu i s-a făcut dreptate de către împăratul pentru care luptase. Afirmațiile că ar fi fost nebun sunt cu totul eronate, după cum arată cele mai recente cercetări.

Poporul l-a iubit din toată inima pe Avram Iancu, dedicându-i o seamă de cântece ce au rămas peste timp în conștiința națională. Un astfel de cântec, poate cel mai cunoscut și mai îndrăgit, este Marșul lui Iancu, pe versuri adaptate în epocă după cele ale lui C. Negruzzi.

Avram Iancu se va alătura strămoșilor săi în noaptea de 9/10 septembrie 1872, la Baia de Criș, în Zarand.

Va fi înmormântat la Țebea pe 13 septembrie 1872, cu funeralii naționale atât de mari și cu prezența atâtor români, încât autoritățile maghiare de data aceasta, au fost deosebit de îngrijorate. A doua zi după înmormântare, la preotul ortodox de la Țebea s-au prezentat doi moși care întrebau cât a costat înmormântarea lui Iancu. Aflând suma, au plătit pe loc cheltuielile de înmormântare, după care au plecat fără să spună nici un cuvânt. Numele celor doi nu se cunoaște nici până în ziua de azi.

Avram Iancu odihnește lângă Gorunul lui Horea, ultima sa dorință, exprimată în testamentul său, fiind ca din averea rămasă de la el să se ridice o Facultate de Drept pentru români, el fiind convins că doar luptătorii pe tărâm juridic vor putea să câștige drepturile națiunii române.

Supranumit de români "Crăișorul Munților", Avram Iancu a deschis calea spre deșteptarea națională, faptele sale înscriindu-se în conștiința poporului român, pregătind calea spre Marea Unire ce va avea loc în anul 1918, fiind un model demn de urmat, de elevi și generațiile ce vor urma.

BIBLIOGRAFIE

- ▶ Florian Dudaș - *Avram Iancu în tradiția românilor*, ediția a II-a, Editura de Vest, Timișoara, 1998.
- ▶ Magazin istoric - nr. 3 (24), martie 1969, Anul III.
- ▶ Mitu, Sorin - *Imagini europene și mentalități românești din Transilvania la începutul epocii moderne*, Presa Universitară Clujeană, 2000;
<http://www.taramotilor.ro>
Clarificări privind împrejurările și locul în care a murit Avram

Prof. înv. primar Maria Simona BREAZ

Școala cu clasele I-VIII "Vasile Goldiș" Alba Iulia, jud. Alba

AVRAM IANCU - MOȚUL REVOLUȚIONAR

S-a născut în Munții Apuseni într-o familie de moți înstăriți. Tatăl său, Alexandru Iancu, a fost pădurar, apoi jude dominal. Având o situație materială bună, a urmat clasele elementare la Poiana Vadului și Abrud, gimnaziul inferior la Zlatna, iar gimnaziul superior la Liceul Piarist din Cluj. Începând cu anul 1844 a urmat Facultatea de Drept la Cluj. Din anul 1846 a devenit cancelarist la Târgu Mureș. Își ia examenul de avocat în anul 1848.

În preajma izbucnirii revoluției făcea parte dintre fruntașii intelectualității românești transilvănene, luptătoare pentru emancipare socială și națională. A fost unul dintre inițiatorii și organizatorii adunărilor de la Blaj din 30 aprilie, 15-17 mai și 15-23 septembrie 1848 și conducătorul cetelor înarmate de țărani și de mineri din Munții Apuseni, în rândurile cărora și-a câștigat o mare popularitate. Ridicarea țărănimii la lupta și dezbinarea forțelor revoluționare române și ungare au fost determinate de nepunerea în practică a legii care privea iobăgia, refuzul guvernului revoluționar ungar de a acorda libertăți naționale românilor și votarea unirii Transilvaniei cu Ungaria la Dieta din Cluj. Revoluția urmărea în genere rezolvarea problemei sociale și a celei naționale. Avram Iancu a devenit conducătorul oștii țărănești antirevoluționare. În fruntea acestei oști și în colaborare cu autoritățile militare austriece a organizat apărarea în Munții Apuseni și a respins numeroasele atacuri ale trupelor revoluționare maghiare, superioare ca număr și ca armament, câștigându-și renumele de "craiul munților".

Pe 4 mai 1849 a dat o nouă organizare civilă Munților Apuseni. În vara anului 1849 a efectuat o ședere de 10 luni la Viena, unde a ținut legătura cu autoritățile imperiale austriece. Luptele din Munții Apuseni slăbiseră atât forțele revoluționare ale maghiarilor cât și pe cele ale românilor. Armata țaristă, chemată în ajutor de împăratul Austriei, Franz Joseph, a înfrânt armata revoluționară maghiară la Sighișoara. Copleșite de armatele austriece și de cele rusești, trădate de unii generali, trupele revoluționare maghiare au capitulat la Șiria pe 13 august 1849.

În anul 1852 tânărul împărat Franz Joseph a întreprins o vizită în Transilvania, agenda călătoriei fiind stabilită de Felix Schwarzenberg, guvernatorul Marelui Principat al Transilvaniei. La cererea lui Avram Iancu împăratul a modificat traseul vizitei, a mers în Munții Apuseni, a prânzit la Găina, a trecut prin Vidra și a înnoptat pe 21 iunie 1852 la Câmpeni. Avram Iancu s-a prezentat seara târziu la cartierul împăratului, după ce acesta se culcase, obosit de călătorie. Nemulțumit că nu este primit pe loc în audiență, Avram Iancu a iscat o altercație cu șeful de cabinet al împăratului, motiv pentru care a fost dat afară de jandarmi. A fost unul dintre inițiatorii și organizatorii adunărilor de la Blaj din 30 aprilie, 15-17 mai și 15-23 septembrie 1848 și conducătorul cetelor înarmate de țărani și de mineri din Munții Apuseni, în rândurile cărora și-a câștigat o mare popularitate.

Tărăgănarea aplicării și în Transilvania a legii privitoare la desființarea iobăgiei, refuzul guvernului revoluționar ungar de a acorda libertăți naționale românilor și votarea de către Dieta din Cluj a unirii Transilvaniei cu Ungaria au dus la dezbinarea forțelor revoluționare române și ungare și la ridicarea țărănimii la lupta pentru rezolvarea problemei sociale și a celei naționale. Iancu a devenit conducătorul oștii țărănești revoluționare. În fruntea acestei oști, Iancu a organizat temeinic apărarea în Munții Apuseni și a respins numeroasele atacuri ale oștilor, superioare ca număr și ca armament, ale nemesimii maghiare, câștigându-și renumele de "craiu munților". Dezbinarea forțelor revoluționare ale românilor și ungurilor a fost folosită de Habsburgi. Iancu a fost înșelat de promisiunile mincinoase ale împăratului privitoare la desființarea iobăgiei și acordarea libertății naționale.

Ca și alți revoluționari români transilvăneni care se apropiiau de concepția politică a lui Nicolae Bălcescu, Iancu considera necesară unirea forțelor revoluționare ale celor două popoare în lupta împotriva dușmanului comun, absolutismul habsburgic. El condiționa însă aceasta unire de satisfacerea revendicărilor sociale și naționale ale românilor. Dar semnarea actului de pacificare de către Bălcescu și Kossuth la 14 iulie 1849 s-a produs prea târziu. Luptele din Munții Apuseni slăbiseră atât forțele revoluționare ale românilor cât și pe cele ale ungurilor. Armata țaristă a chemat în ajutor de împăratul Austriei, Franz Joseph care a înfrânt armata revoluționară maghiară la Sighișoara. Austriecilor le era teama să nu înceapă cu noi tulburări, iar când acestea se produc, fără știrea lui Avram Iancu, el este arestat și azvârlit în aceeași închisoare în care au stat Horia, Cloșca și Crișan. Aici a fost tratat cu brutalitate. De aici fu adus la Sibiu și eliberat. Austriecilor le era teama ca idolul de libertate a românilor ar putea provoca noi nemulțumiri la aflarea arestării lui. La Sibiu i se oferă un post important pe care el îl refuză. De aici este luat de tatăl său Alisandru, dus acasă în munții în care s-a născut, unde a mai trăit douăzeci de ani, liniștit de orice tulburări, dar îmbătrânit și amărât că poporul român nu și-a căpătat drepturile ce i se cuvin. Minte i se întuneca pe măsură ce trecea timpul, el nu mai era cometa apărută pe cer care cere drepturi pentru un popor asuprit, propriul său popor pentru care a luptat și suferit. Mai vine în anul 1860 la o întrunire la Alba Iulia unde este sărbătorit, dar mintea sa nu mai strălucea ca altădată. Avram Iancu se stinge la 10 septembrie 1872 la Baia de Criș, înmormântat în cimitirul din Zarand, acolo unde se afla gorunul lui Horea.

BIBLIOGRAFIE:

MICLEA, Ioan, 1984, *Avram Iancu*, Revista Transilvania, Sibiu

POPTĂMAȘ, Dimitrie, 1996, *Avram Iancu*, Editura Dacia, Cluj- Napoca

Prof. Călina COMȘA

Școala cu clasele I-VIII „Ion Bianu” Valea Lungă, jud. Alba

Prof. Constantina DAVID

Liceul Sportiv Alba Iulia, jud. Alba

AVRAM IANCU, EROU NAȚIONAL

*“Frunza verde de damoș,
Om ca Iancu n-a mai fost
De voinic și de frumos,
C-a pus iobagia jos.”*

În istoria popoarelor apar uneori momente de cumpănă și de primejdie. Atunci fatalitatea sau voința divină aduc în fruntea aceluiași popor una sau mai multe personalități pentru a-i călăuzi.

La 1848 poporul român din Transilvania s-a aflat în primejdie de moarte; dar tot atunci, s-au afirmat ca salvatori o pleiadă de conducători, în majoritate tineri, între care Avram Iancu a strălucit ca o prețioasă nestemată.

Iată cum îl cunoaște Iosif Sterca Șuluțiu: „student eminent, cu exterior plăcut, blondin, modest, cu inima deschisă, sincer și cu caracter, avea mult temperament dar era foarte tolerant – fata de alte națiuni și confesiuni, apoi ținea mult la parola cuvântului dat”. Acestui portret o cunoscută gazeta maghiară îi adaugă și alte trăsături semnificative: Iancu – se spune acolo – „nu știa să se încovoiască nici să se lingusească. Pe figura lui impozantă, și pe fața lui superbă bărbătească, se oglindea timbrul acelei conștiințe, pe care singur convingerea meritelor proprii o poate da”. Cu alte cuvinte

era mândru, dar nu era vanitos, iar șira spinării era întotdeauna dreaptă, ferma.

El știe să devină autoritar dacă e cazul, cu toate că este descris de contemporani ca un om cu fire blândă. Numai într-un singur caz se spune că își potolea cu anevoie mânia, când auzea batjocuri la adresa românilor, fie din gura vreunui dascăl, fie de la camarazii săi. Și S. Dragomir comenta pe drept cuvânt că „Dacă pe lângă asemenea însușiri el va izbuti să se impună și în conducerea maselor, îl putem de pe acum socoti pe deplin format pentru rolul care îl așteaptă”.

Iancu polarizează miraculos poporul în jurul său, este unul din principalii organizatori ai adunării de la Blaj din Duminică Tomii, unde a fost o excepțională demonstrație de solidaritate și forță națională românească, reliefând puternica conștiință a țărănimii care cerea drepturi sociale și naționale.

Cuvintele lui Iancu sunt acestea: „românii nu cerșesc libertatea de la unguri; națiunea română este destul de puternică pentru a-și câștiga libertatea națională luptând”.

Și la târgul de țară din Câmpeni, Iancu face pasul hotărât spre luptă. Urcându-se pe o masă în mijlocul târgului vorbește poporului. Rezumatul cuvântării e scurt, cum scurtă va fi fost și cuvântarea: „Toată Europa se înarmează pentru a izbândi libertatea. Românii se pregătesc de asemenea, fiindcă a sosit timpul să fie și ei liberi”. Este interesant că toți autorii, toate documentele, citează sau rezumă foarte pe scurt cuvântările sale. Nicăieri nu întâlnim discursuri lungi sau alambicate și nu ni se păstrează pentru simplul fapt că nu au fost rostite. Și totuși, masele înțeleg perfect mesajul. Reacția la scurta cuvântare de mai sus vine spontan, mulțimea strigă: „Vivat Iancu! Vivat națiunea română” să ne înarmăm!” Sentimentul propriei sale forte, și-l ia de la poporul ce sta în spatele său, cu aspirațiile sale drepte și în slujba cărora Avram Iancu știe să se pună total și necondiționat. Alecu Russo l-a auzit vorbind pe Câmpul Libertății în fața celor 10.000 de moși de sub comanda sa, la Marea Adunare din 3/15 Mai 1848 și ne dă fragmentul or poate esența acestei cuvântări, la fel de semnificativă ca și cele de până atunci. El caută să impună maselor conștiința forței lor izvorâtă din forța numărului: „Uitați-vă pe câmp românilor, suntem mulți, ca cucuruzul brazilor, suntem mulți și tari, că Dumnezeu e cu noi”.

Cuvintele sale sunt din nou scurte dar rostite cu avânt. Gestul său stăpânește, liniștește sau dezlănțuie poporul; este o întrepătrundere cu totul neobișnuită între forța sa de o sugestibilitate extraordinară, aproape magnetică, și mulțime. Contactul lui Iancu cu moșii trebuie să fi fost foarte intim. Întreaga sa ființă este împletită din însușiri care-l fac popular. Vorba scurtă și hotărâtă; graiul presărat uneori cu glume și înflorit cu metafore. Oamenii bătrâni îl laudă pentru sfatul său cuminte, iar tineretul îl admiră pentru curajul său și pentru avântul nădejdlor sale. Momentul în care un astfel de bărbat de acțiune recunoscut de popor putea să se manifeste din plin sosise odată cu primăvara anului 1848.

Față de celelalte personalități ale revoluției românilor la 1848-1849, Avram Iancu are fără îndoială „ceva” aparte, ceva foarte greu de definit și care, face parte indiscutabil din temperamentul sau revoluționar. Este acea putere de a „fermeca” mulțimile, după cum atesta și G. Barișiu care l-a ascultat personal, dar care totuși notează că NU a fost un orator în adevăratul sens al cuvântului. Dar în ciuda acestei constatări paradoxale, recunoaște totuși faptul că „era peste putință să nu răpească cu sine pe

ascultători. Și tot lui Avram Iancu îi este atribuită de către Lucian Blaga și chemarea atât de sugestivă, de în spiritul său, al omului de acțiune: „Să punem pumnul în pieptul furtunii că de nu pierim”. Cuvinte săpate și pe o veche cruce de lemn înnegrită de vreme care străjuiește și astăzi defileul de la Fântânele în amintirea vitejei moșilor ce au păstrat ei singuri Transilvania ca pe o Țară Românească”. L-am numi azi, un conducător charismatic. Nevoia de mit a poporului îl ridică pe Iancu așezându-l pe un pedestal de

semizeu, plăsmuind legenda invulnerabilității sale la gloanțele obișnuite; astfel – afirma Alexandru Roman în niște însemnări ale sale – poporul credea că Iancu nu putea fi răpus decât numai cu un glonț de argint pe care stăpânirea nu-l avea (or nu-l știa), exact ca și în legenda lui Pinteza Viteazul. Faptul că a fost devotat trup și suflet națiunii sale reiese și din testamentul său.

“Unicul dor al vieții mele este să-mi văd națiunea fericită, pentru care după puteri am lucrat până acum, durere fără mult succes, ba tocmai acum cu întristare văd, că speranțele mele și jertfa adusă se prefac în nimica. Nu știu câte zile mai pot avea; un fel de presimțire îmi pare că mi-ar spune, că viitorul este nesigur. Vroiesc, dar și hotărât dispun, ca după moartea mea, toată averea mea mișcătoare și nemișcătoare să treacă în folosul națiunii,

pentru ajutor la înființarea unei academii de drepturi; tare crezând, că luptătorii cu arma legii vor putea scoate drepturile națiunii mele”.

Avram Iancu este cu adevărat o mare personalitate istorică: un erou național, care a acționat conștient și liber înspre realizarea idealurilor națiunii sale, acelea de a învinge absolutismul habsburgic; un militant pentru desființarea iobăgiei din Transilvania și pentru respectarea libertăților naționale ale romanilor.

Într-o societate confuză, ca cea în care trăim acum, poate a venit timpul să ne întoarcem la origini, să promovăm adevăratele MODELE, adevăratele PERSONALITĂȚI.

BIBLIOGRAFIE

“Romani și unguri în revoluție” – I. Ranca; V. Nitu și alții, București, Ed. Enciclopedică 1998

“Avram Iancu: documente și bibliografie” – I. Ranca; V. Nitu, București, Ed. Științifică, 1974

“Avram Iancu și timpul său” - George Gane (articol)

“Avram Iancu - erou național” - Gelu Neamțu (conferință)

prof. Maria ATANASIU

Școala cu clasele I-VIII “Avram Iancu” Alba Iulia, jud. Alba

SITUAȚIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ROMÂNESC LA MIJLOCUL SECOLULUI AL XVIII-LEA

Din punct de vedere istoriografic există numeroase studii de specialitate care au în centrul preocupărilor prezentarea detaliată a sistemului școlar al Principatului în perioada preiozefină. Cel mai complet și complex sistem școlar era cel catolic considerat de autorități ca fiind cel oficial. Acest sistem era atent supravegheat de către episcopul de Alba-Iulia, membru al Guberniului și uneori chiar președinte al acestuia.

Un rol important în coordonarea școlilor catolice revenea Comisiei Catholica care trebuia să coordoneze efortul de recâștigare la religia romană a supușilor transilvăneni prin intermediul educației. Acest program susținut de autorități era implementat la nivel gimnazial și superior de către ordinele călugărești ale iezuiților și piariștilor. Accesibilitatea în cadrul acestor școli era extrem de facilă studenții fiind în general de diferite etnii și stare socială. Iezuiții în special transformaseră învățământul în principalul factor al contrareformei. Cu sprijinul consistent al Vienei, beneficiind de un cadru favorabil, ordinul înființat de Ignățiu de Layola ajunge în momentul desființării sale în 1773 să dețină în Ungaria și Transilvania 41 de gimnazii, 7 convicte și 12 seminarii teologice. Marile merite ale iezuiților au constat în

introducerea în toate școlile patronate de ei a unui sistem unic de predare - Ratio Studiorum - elaborat în perioada secolului al XVI-lea. Metodele lor și uniformizarea pregătirii propriilor cadre vor fi elemente de inspirație pentru statele absolutiste care vor căuta să introducă sisteme de educație universale. În general în Transilvania la 1760 existau un număr de 19 gimnazii catolice, organizate, îndrumate și controlate de iezuiți, franciscani și piariști; la care se adăugau școlile gimnaziale și elementare parohiale subordonate Episcopiei Romano-Catolice. Cea mai importantă instituție de studiu din rândul celor gimnaziale era Colegiul Iezuit de la Cluj-Napoca. Cu ajutorul guberniului și a tezaurariatului - care își trimitea aici viitori funcționari - colegiu a primit rangul de universitate în anul 1712.

Protestanții și-au dezvoltat încă din perioada Principatului autonom propriul sistem școlar. După ocuparea Transilvaniei, autoritățile habsburgice au supravegheat cu atenție școlile protestante și ca și în alte părți ale Imperiului au încercat limitarea sa. Măsurile importante au fost luate în perioada anului 1725 când studenților protestanți ce doreau să studieze la universitățile germane și olandeze li s-a impus obligativitatea solicitării pașaportului vienez. Cu toate șicanele autorităților protestanții au reușit

să-și păstreze autonomia și în funcție de puterea economică și politică a propriilor comunități funcționau cu un sistem extins de gimnazii și școli parohiale. Calvinii dețineau gimnazii la Odorheiu Secuiesc, Zalău, Orăștie, Dej, Satu Mare, Baia Mare, Baia, Târgu Mureș. Unitarienii se bucurau de un excelent gimnaziu la Cluj Napoca și care era în concurență și permanentă dispută intelectuală cu Seminarul academic Iezuit. Sașii luterani erau cunoscuți pentru tradiția școlară din perioada Reformei și datorită autonomiei și puterii economice, gimnaziile lor se bucurau de un excelent statut și material pedagogic. Cel mai important era cel de la Sibiu; dar pe lângă el merită să le amintim pe cele de la Mediaș, Brașov, Sighișoara, Bistrița. În general toate aceste rețele școlare protestante se subordonau consistoriilor bisericești proprii care stabileau în general modul de finanțare, numeau directorii și profesorii.

Programele școlare erau în general autonome și copiate după modelele din mediile protestante unde majoritatea dintre profesori și preoți își definitivaseră studiile. Limba oficială de predare în aceste gimnazii catolice și protestante era latina ca de altfel în întreg spațiul maghiar. În funcție de mediul etnic în care funcționau școlile se admiteau și limbile vernaculare pentru anumite examene.

Învățământul ortodox era aproape inexistent în Transilvania. Statul de tolerat al populației ortodoxe românești peste care se suprapunea și o realitate economică și socială dificilă a dus la existența unor școli parohiale sau mănăstirești în care elevii români învățau elementele de bază scrisul și cititul. Având în

vedere situația politică și suspiciunile autorităților habsburgice, învățământul ortodox era într-un deplin anonimat și încercările de reconstituire a numărului de școli ortodoxe este întotdeauna sortit eșecului. Faptul că în general în școlile parohiale preotul era cel susținea financiar și învățătorul ne pune în lumină situația gravă a acestui sistem școlar. Însuși preoții ortodocși, în majoritatea lor erau slab pregătiți și instruiți în problemele teologice și din punct de vedere social erau aproape la fel de săraci ca și comunitatea din care proveneau. Singura școală ortodoxă care deținea un standard modern era cea din Scheii Brașovului susținută de o comunitate de negustori români.

În general sistemul elementar școlar din Transilvania era susținut de comunitate sub atenta supraveghere a parohului local. Din acest motiv standardul fiecăreia dintre ele diferea de la caz la caz iar educația elevilor depindea în general de talentul sau pregătire preotului sau învățătorului. În multe situații constate de autorități acolo unde comunitatea nu putea dispune de serviciile unui învățător, preotul suplinea această necesitate. De cele mai multe ori se căutau soluții de compromis și persoana care se ocupa de educația tinerilor era și cantor al bisericii. Această dualitate ducea automat la un

învățământ eminent teologic și umanist fără o aplicabilitate în viața reală. Pe lângă aceste școli ortodoxe în Transilvania se vor înființa în zonele grănicerești școlile românești triviale.

Astfel și pe teritoriul regimentului e graniță au fost înființate după anul 1766, trei școli triviale (Monor, Năsăud și Maierul), iar în 1786 după vizitele imperiale ale lui Iosif al II-lea încă două la Zagra și Prundul-Bârgăului având ca obiecte de bază pentru studiu: citirea, scrierea și socotitul. Între anii 1770-1777 la Năsăud a fost înființată o Școală superioară (normală) care la început a funcționat cu două clase, ca o școală latină-germană, fiind de fapt un fel de școală primară superioară, în care, pe lângă religie, limba română și latina, se mai predă și limba germană, aritmetica și datoriile către patrie și împărat.

Aceste școli vor copia modelul Școlii Normale din Viena și se bucurau de o deplină autonomie față de autoritățile provinciale centrale. În cadrul acestora s-a introdus noul sistem de predare iar germana deține o pondere mult mai importantă decât latina. Modelul acestora era copiat după modelul școlar austriac și faptul că funcționau într-o zonă militară, fiind din acest motiv susținute de stat, le-au propulsat la un nivel superior în comparație cu școlile românești din Principat. Practic sistemul școlar grăniceresc era inclus în sistemul austriac școlar fapt ce arunca asupra lor o altă realitate și dimensiune educațională.

În concluzie, situația învățământului românesc din Transilvania, aceasta este una precară, caracterizată de conviețuirea vechiului învățământ bisericesc ortodox și cel al noii confesiuni greco-catolice. Un șir lung de factori condiționează evoluția: lipsa unui caracter instituționalizat al învățământului românesc, lipsa unor cadre pregătite după standarde clare, perpetuarea unei educații susținută prin preoți, călugări și cantori, persistența unui proces de apariție și dispariție a școlilor românești. Școlile mănăstirești sunt cele care în prima jumătate a

secolului XVIII suplinesc lipsa unui învățământ românesc laic, organizat, iar școlile catolice sunt o alternativă accesibilă însă unui segment redus al populației românești.

Știința de carte se reducea în principal la cititul cărților bisericești, cântări religioase și mai puțin însușirea cunoștințelor de scris în condițiile în care instrucția preoților români era și ea una precară. Nu se poate vorbi așadar despre școala românească în prima jumătate a secolului al XVIII-lea ca despre un loc organizat, o structură funcțională.

Lipsurile grave în această etapă creionează imaginea unui învățământ românesc nesudat, care nu oferea prea mari perspective de continuitate. În aceste condiții mulți români au frecventat școlile maghiare și săsești ale Transilvaniei (Mureș, Cluj, Sibiu, Alba Iulia), cu limbă de predare latină.

Tabel I. Situația generală a sistemelor școlare elementare la 1773 în Marele Principat al Transilvaniei¹¹.

Nr. crt.	1	2	3	4	5	6	7	8
A. Sisteme școlare	Sistemul școlar catolic	Sistemul școlar iezuit, piarist sprijinit de Imperiu	Sistemul școlar calvin	Sistemul școlar luteran	Sistemul școlar unitarian	Sistemul școlar greco-catolic	Sistemul școlar ortodox	Sistemul școlar grăniceresc greco-catolic
B ÎNVĂȚ. PRIMAR	S Ă T E S C	Preotul asigură educația dar în multe situații comunitatea își permite și un învățător.	Preotul în cele mai multe situații dar cu o bună pregătire	Preotul în cele mai multe situații dar cu o bună pregătire	Preotul în cele mai multe situații dar cu o bună pregătire	Preotul în cele mai multe situații dar cu o pregătire medie.	Preotul sau călugării în cele mai multe situații dar cu o slabă pregătire.	Școli triviale cu învățători.
		Suficiente	Suficiente	Suficiente	Suficiente	Insuficiente	Insuficiente	Prezență obligatorie
	O R Ă Ș E N E S C	Dascălul asigură educația. Există sediu pentru școală	Piarști au înființate școli elementare	Dascălul asigură educația. Există sediu pentru școală	Dascălul asigură educația. Există sediu pentru școală	Dascălul asigură educația. Nu există un număr prea mare de școli	Școala din Șchei	Școala normală de la Năsăud
		Suficiente în orașe	Suficiente în orașe	Suficiente în orașe	Suficiente în orașe	Insuficiente	Nu există	Pregătește viitori sergenți

BIBLIOGRAFIE

1. Nicolae Albu, *Istoria învățământului românesc din Transilvania până la 1800*, Blaj, 1944.
2. Ileana Bozac, Pompiliu Teodor, *Învățământul românesc din Transilvania în secolul al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea*, în *Dezvoltarea învățământului în România în secolele XVII-XIX*, Culegere de studii, vol. II, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1966.
3. Ioan Lungu, *Școala Ardeleană, Mișcare culturală națională iluministă*, Ediție nouă, revăzută, București, Editura Viitorul românesc, 1995.
4. Ioan Chindriș, *Cultură și societate în contextul Școlii Ardelene*, Cluj-Napoca, Editura Cartimpex, 2001.
5. Iacob Mârza, *Școală și națiune. Școlile din Blaj în epoca renașterii naționale*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1978.

Dr. Ioan Cristinel ROMAN-NEGOI

Școala cu clasele I-VIII „Avram Iancu” Alba Iulia, jud. Alba

¹¹ În Tabel am ținut cont de factorul care predă, numărul de școli raportat la populație și exista spațiilor adecvate.

AVRAM IANCU – ICOANĂ ISTORICĂ REFLECTATĂ ÎN LITERATURĂ ȘI EXPRIMATĂ ARTISTIC PRIN POEZIE ȘI TEATRU (ANA BLANBIANA, LUCIAN BLAGA ȘI ADRIAN PĂUNESCU)

Avram Iancu, personalitate importantă în istoria poporului român, a intrat pregnant în literatură, fiind cântat de mulți autori, viziunile însă, diferind. Iancu este conturat ca pildă de patriotism și eroism, luptător pentru binele și fericirea poporului, figură luminoasă, mândră la chip și curată la cuget, mare în fapte și strălucitoare în gânduri, viteaz în lupte și mărinimos față de cei fără apărare.

În lucrarea de față voi supune spre analiză imaginea lui Avram Iancu așa cum apare în creațiile unor autori consacrați: Ana Blandiana, Adrian Păunescu și Lucian Blaga.

Ana Blandiana, propune prin intermediul poeziei „Avram Iancu” o viziune asupra poporului român ca popor damnat, nevoit să-și poarte destinul tragic între visul spre o lume a „strugurilor dulci” și concertul unei existențe „sub al zilei roșu tremur”. Disparația eroului provoacă dezlănțuirea unor intemperii apocaliptice asupra lumii unde „codrii cresc de plâns” și „hohotesc dezastre”. Verbele la gerunziu, prin sonoritatea joasă, creează o atmosferă apăsătoare ce se conturează în jurul apunerii unei valori istorice.

Pământul, glie strămoșească, „pustiit de somn” sub „al zilei roșu tremur” întărește ideea unui gol, a unei lipse cu autoritate și inițiativă, astfel „oasele” celor ce ar trebui să conducă destinul unei națiuni sunt „semănate” pretutindeni.

Somnul capătă aici valori deosebite: pare a fi soluția de compromis, posibilitatea de supraviețuire într-o astfel de lume sau cauza pentru care victoria binelui rămâne pentru acest neam o veșnică ipoteză : „Dormind înaintea cântând din fluier stins / Învinsul crai al adormirii noastre, / În urma lui cresc codri mari de plâns / Și hohotesc nemuritor dezastre”. Imaginile artistice create de autoare evidențiază chipul conducătorului național, care doarme „cântând din fluier stins” și apăsător de sentimentul învinsului, identificându-se cu fiecare om cu suflu românesc.

Fructul dorit și râvnit „strugurii dulci”, rămân neatinși, grânele rămân în glie, iar dorințele rămân doar vise sub acceptarea și complacerea tacită simbolizată de „greutatea florilor de mac”

În cele cinci strofe istoria devine trăire, iar legendarul personaj, „crai al adormirii noastre” se mută într-un prezent al cărui martori suntem. Forma de evocare a figurii marelui conducător amintește, prin simplitate, de balada populară sau de doina de jale, dar și de mesianismul poeziei lui Goga sau de tristețea existențială a lui Blaga.

Cele trei secvențe ale textului enunță, dezvoltă și demonstrează ideea existenței unei forțe latente care susține drumul acestui popor prin veacuri de vis, în așteptarea „vremurilor răzbunătoare”. Între cele două apariții ale versului „Dormind înaintea cântând din fluier stins”(inițială și finală) autoarea desfășoară imaginile a două stări de existență a neamului, reală și ipotetică, prezentate alternativ.

Teatrul lui Blaga explorează în tehnică expresionistă miturile locale. Piesa de teatru „Avram Iancu” îl prezintă pe eroul neamului românesc în luptă cu imperialii, fiind de neînvins, deoarece nu e om, ci spirit nepământean, întrupat și întors de muma-pădurii, „muma-rumânilor” într-o pasăre.

Piesa „Avram Iancu” este o configurare a tragediei antice în viziune modernă. Personajul principal este văzut „nu numai ca un erou național ci și ca un profet chinuit pe rugul unui mare vis, acceptat în spiritul popular ca un supraom” (Pompiliu Constantinescu). Avram Iancu își consumă destinul uman fără a instaura visul, idee susținută de crezul poetic a lui Blaga „Omul se luptă cu marele mister, e însemnat cu mirul fatalității și termină asemenea eternului Prometeu” (Pompiliu Constantinescu). Piesa reconstruiește cu minuțiozitate cadrul geografic real prin dese referiri la localitățile Munților Apuseni și ale spațiului transilvănean. Viziunea este direcționată spre arhetipal și primordial, în care demonicul și sacrul reprezintă două entități aglutinate, fenomen care a generat apariția „poveastei” (ritualic).

Apariția lui Avram Iancu – om al locului – aparținând realității imediate, populare, sugerează transcenderea către o ordine superioară: ”îmbrăcat și domnește dar și ca moșii, că măriia ta, pari și domn un pic, dar și moș”.

Avram Iancu se dovedește a fi un inițiat, având o nestăvilită sete de absolut, reacționând violent împotriva amenințării naționalismului românesc, luând dimensiuni apocaliptice.

Destrămarea vieții protagonostului va avea un ecou valorizant – împlinirea visului, Iancu reprezentând „geniu etic” care a adus „o lege” pe care chiar dacă n-a realizat-o a dat-o totuși oamenilor ca pe un suprem ideal.(Popa Păcală)

În viziunea actuală a lui Adrian Păunescu, Avram Iancu reprezintă necontestabila demonstrație a curajului prin susținerea naționalismului. Poezia se construiește aprioric fiind o invocare a „Crăișorului” pentru a aduce „dezrobire și libertate”, considerând că democrația în care ne complacem e înțeleasă greșit.

Imaginea lui Iancu, descrierea faptelor vitejești, chipul pictat în icoana vremii cu aura câștigată pe drept, induce în fiecare persoană care simte românește ideea de patriotism și naționalism „Țeaba ne redă puterea / De-a iubi această țară”. Unirea cu marele Univers și dispariția în moarte a personajului jubiliar marchează muritorii.

Titlul poeziei „A treia scrisoare către Avram Iancu” subliniază insistența invocării și tragismul stării de fapt în care ne zbatem, situație înțeleasă ca fiind mai degradată decât cea în care s-a desfășurat existența invocatului. Poporul își trăiește propria damnarea și se pare că e într-o imposibilă întoarcere prin forțele actuale, de aceea se face invocare marilor valori naționale: Decebal, Traian și Iancu. Similaritatea situație istorice cu realitatea democrației de astăzi este vizibilă, producându-se două fenomene „dezunirea și imposibilul vis”.

Păunescu trasează în linii groase imaginea țării unde lumea e „încălecată de abis”, iar pâinea devine tot mai amară. Mândria de român dispare, iar strănepoții „sintetici” batjocoresc strămoșii. Căderea abisală e iminentă și subliniată prin faptul că „Țara grâului” ajunge să importe de la străini. Astfel România devine batjocură pentru presă, care prin neadevăruri, provoacă la „dezunire”.

Interogațiile „Unde-s geniile noastre? / Unde-s drepturile noastre?” plasate la mijlocul poeziei au rol de sensibilizare și de evidențiere a necesității unei valori naționale care să se impună sau un model istoric luat ca șablon.

Iancu este uitat, iar amintirea este tot mai rară. Țebea poartă și păstrează „jalea unei patrii” ascunsă în mormânt.

În finalul poeziei poetul sugerează faptul că Țebea poate deveni motivarea puternică în a iubi această țară, iar Iancu, valoare națională, model de curaj și naționalism.

Privind cu respect în trecut, la Iancu, prin intermediul evocărilor literare recunoaștem clar în persoana și ființa lui măreția poporului, sacrificiul pentru adevăr și lumină, pentru dreptate și echitate, pentru libertate și viață omenească.

Mesajul cântecului „din fluier stins” străbate prin veacuri chemând ademenitor, iar mormântul de la Țebea în care doarme „însăși măreția” ne provoacă la curaj și, împlinirea visului este posibilă doar prin valorificarea autenticului și a supremului ideal, setea de absolut, naționalismul românesc.

WEBOGRAFIE

1. www.muzeu.geomatic.ro/publicatii/Avram%20Iancu.pdf
2. www.scribd.com/doc/26574262/ANA-BLANDIANA

BIBLIOGRAFIE

1. Bagiu, Lucian, 2008, Dramaturgia blagiană – instituirea estetică a absolutului - , Imago;

Prof. Cosmin Marius PINTEA

Școala cu clasele I-VIII „Iuliu Maniu” Vințu de Jos, jud. Alba

DORIND SĂ NE ASEMĂNĂM CU AVRAM IANCU

„Ca și Horia, Iancu este ca un munte din munții lor dragi, cu cât te depărtezi de el mai mult, cu atât poți să-l vezi mai bine în ansamblul lui. Dar ca să-l cunoști bine, nu-i suficient să-l cuprinzi cu privirea, ci trebuie să bați cu piciorul cărările, văgăunile, pădurile și coastele, prăpăstiile și crestele, iar pentru oameni ca Avram Iancu trebuie să încerci a pătrunde gândurile lui, starea sufletească.”

(Horia Ursu)

Numele „Craului Munților,” nu a fost erodat de vremuri, căci faptele sale au trecut dincolo de nimicnicia cotidianului, deschizând larg poarta eternității. Dacă istoria consemnează acțiunile revoluționarului de la 1848-1849, memoria colectivă a moșilor i-a ridicat columnă zidită cu dragoste, din adevăr și legendă, pe tăiș de lance și geamăt de fluier.

Întreaga viață a lui Avram Iancu este un model care a trecut peste granițele secolelor, dovadă clară fiind atribuirea numelui său multor fii de moși, de romani, precum și unor instituții, cu precădere școli ori garnizoane militare. Sub aura numelui neîntinat nici măcar de dușmanii săi, urmașii lui Iancu au dorit și doresc să-i semene în comportament și fapte, în iubirea față de neam și țară. Așa cum spun biograful eroului, cei care visează să-i continue mărețea operă de iubitor de glie strămoșească și de dreptate, trebuie să-i cerceteze cu atenție faptele, vorbele, gesturile, gândurile. Aplecându-ne cu pioșenie asupra paginilor scrise și ascultând cu inimă curată legendele vom găsi modelul demn de urmat. Elevii de astăzi multe de învățat, dacă pătrund esența unor gesturi ori a unor cuvinte rostite de copilul Iancu Avram. Cât respect și câtă recunoștință a simțit acest învățăcel pentru dascălul său, dacă atunci, când râvna la învățătură ar fi putut să-i fie răsplătită de fruntașii obștii moșești cu niște galbeni, însă el a spus: „Nu mi se cuvine mie, ci învățătorului meu această cinste,” și a pus banii în buzunarul celui ce-l învățase. Astfel, prin destinul strălucit al elevului, au rămas în pagini de istorie nume de învățători precum Mihai Gomboș ori Moise Ionete, și nume de școli ca cea de la Vidra, de la Neagra, de la Campeni sau Zlatna.

Se remarcă drept model și atitudinea familiei lui Avram Iancu față de învățătură și școală. Tatăl, Alisandru Iancu, fruntaș al obștii din Vidra, a fost conștient de importanța învățăturii, de aceea a făcut tot ce i-a stat în putință să-i trimită pe cei doi feciori ai săi, pe Ionuț și pe Avrămuș, la școală. Copiii, la randul lor, și-au dat silința să învețe cât mai bine, astfel cel mai mare a devenit preot, iar mezinul, după terminarea studiilor gimnaziale de la Zlatna, a urmat Liceul Piariștilor din Cluj, unde a frecventat un an „clasa superioară de umanități,” și, doi ani, două clase de filozofie. Dorința arzătoare a studentului era să devină avocat, ca pe calea legilor să obțină dreptate și libertate pentru neamul său din munți. Deși la școlile din Zlatna și Cluj a fost nevoit să învețe în limba maghiară, ba chiar la numele i-a fost ortografiat după normele acestei limbi-lucru ce l-a supărat mult pe Iancu - totuși, viitorul revoluționar a învățat cu perseverență, obținând rezultate excelente și și-a păstrat curat cugetul său de roman ortodox. Nimic nu l-a putut opri de la atingerea scopului său, acela de a ajunge avocat, pentru a lupta prin lege pentru câștigarea drepturilor moșilor.

La 22 de ani, în 1846, Avram Iancu a absolvit Facultatea de Drept din Cluj, fiind „un student eminent”, „Matematica și mai ales istoria îi erau studiul de predilecție.” Perseverența l-a caracterizat și

mai târziu pe tânărul Avram Iancu când era „cancelarist” la Târgu-Mureș, dar mai ales în timpul revoluției. Deci, dacă n-a pledat la bară, într-un tribunal renumit, cel care și-a luat diploma de avocat în 1848, a pledat excelent pentru dreptate în timpul încleștărilor cu armata habsburgică ori maghiară.

Mândria față de „obârșia” sa, cu toate că devenise deja un tânăr intelectual, apreciat, l-a însoțit mereu pe Iancu, de aceea în vacanțe se întorcea în satul natal, participa la muncile din gospodărie și la petrecerile sătenilor, cu multă plăcere. Poate, atunci a învățat să cânte așa frumos din fluier. La cununa calităților Craiului se adaugă adevărata prietenie, loialitatea față de prieteni, căci, dacă s-a împrietenit cu cineva, chiar la o vârstă fragedă, spre exemplu cu Iosif Sterca Șuluțiu, a rămas apoi fidel acestei prietenii pentru întreaga viață. Printre prietenii cei mai apropiați lui Avram Iancu, se impune să-i amintim pe Ion Buteanu, George Barițiu, Ilie Măcelariu. După revoluție acești prieteni au căutat să-i poarte de grijă, să-l îmbărbăteze, iar după trecerea în eternitate au lăsat cele mai emoționante și adevărate mărturii despre caracterul Tribunalului. Iată ce scria Ion Buteanu chiar în 1872:

„Avram Iancu a fost sacrificiu al simțului său de libertate și onoare, al neînfricării sale dragoste către națiune și al devotamentului său sublim pentru patrie.”

Admirația față de înaintași (Horea), respectul pentru contemporanii dedicați luptei pentru drepturile poporului (Ecaterina Varga), ajutorul dat celor nevoiași (inclusiv bani) sunt calități care nu i-au lipsit marelui Avram Iancu, Marelui Om, și care i-au deschis drumul spre sfințenie. Am creionat, în prea sărace cuvinte, față de măreția eroului, portretul moral al lui Avram Iancu, cu speranța că am convins de ce Avram Iancu rămâne un model pentru orice roman, de vârstă fragedă sau adult.

Credem că, indiferent de politicile educaționale ce vor fi promovate, pentru educarea și formarea personalităților elevilor va fi nevoie de modele. Ca aceste modele să însușe școlarilor dorința de a se mândri cu înaintașii lor, de a păstra și dezvolta trăsăturile de caracter ale acestora, profesorii au obligația morală de a le aduce în față, din galeria personalităților romane, pe cei mai reprezentativi înainte-mergători.

Avram Iancu întruchipează, cu adevărat, modelul de om cinstit, curajos, demn. El nu a putut fi „cumpărat”, nici cu laude, nici cu onoruri, nici cu bani. A rămas, până la capăt, „suflet în sufletul neamului”, său.

Dacă ne considerăm urmașii lui, dorim să ne asemănăm cu El.

BIBLIOGRAFIE

1. Dragomir Silviu-1965, „Avram Iancu”
2. Dudaș Florian-1989, „Avram Iancu în tradiția poporului roman”
3. Pașcu Ștefan – 1972, „Avram Iancu”
4. Ursu Horia – 1966, „Avram Iancu”

Prof. Salvina PAȘCA
Școala Generală „Avram Iancu” Baia de Criș, jud. Hunedoara

Avram Iancu, erou național, în piesa cu același nume de Lucian Blaga

Lucian Blaga este unul din marii scriitori ai perioadei interbelice, fiind un îndrăgostit al satului românesc, al câmpiilor și munților din spațiul mioritic, care constituie simbolul veșniciei neamului nostru, așa cum el însuși spunea: „Eu cred ca veșnicia s-a născut la sat. ”

Opera dramatică a lui Lucian Blaga este o prelungire a celei lirice, exprimând aspirații și neliniști ale sufletului acestuia. În dramele sale, Blaga se remarcă prin ingeniozitate și originalitate în imaginarea subiectelor, precum și prin măiestria cu care știe să încadreze subiectele acestora în realitatea românească, fiind în această privință, alături de Caragiale, cel

mai național între scriitorii de drame românești.

În teatrul poetic de idei pe care-l cultivă și care pune în lumină atât poetul, filozoful cât și dramaturgul, Lucian Blaga, răspunzând nevoii de absolut și de ideal a sufletului omenesc, izbutește să plămuiască o lume ireală, o lume de basm și de legendă, alt tărâm către care aspiră spiritul omului superior.

Preluând o legendă populară despre Avram Iancu, Lucian Blaga o prelucrează și o valorifică în drama cu același nume, apărută în anul 1934, după ce mai scrisese piesele: „Zamolxe”, „Tulburarea apelor”, „Ivanca”, „Meșterul Manole”, „Cruciada Copiilor”. Materialul pieselor este ales astfel încât să ilustreze o anumită viziune asupra omului.

Eroul lui Blaga, Avram Iancu, democrat revoluționar român, unul dintre conducătorii revoluției de la 1848 din Transilvania, este tocmai omul care iese la un moment dat din condiția obișnuită și încearcă să se ridice la condiția absolutului, să fie asemenea lui, spre a da astfel existenței proprii valoare supremă. Preluând legenda, Lucian Blaga va da originalitate operei, dând realității o expresie nouă, prin raportarea lucrurilor la absolut:

„Sus pe cer un vultur zboară
Și se-nvârte ca-ntr-o doară,
Peste padini și pădure,
Cu pliscul ce da săcure
La un pom prelung privește,
Și deasupra-i se oprește.

Pomul e rotat frumos,
Vulturul e bucuros,
Pe o creangă lin se-oprește

Până când un vânător
Îi curmă falnicul zbor
Pasărea căzu din pom
Și se prefăcu în om!”

Blaga valorifică această legendă în baza credinței, vădită și în poveștile populare, că un adevărat erou, care nu moare niciodată, se schimbă în pasăre când este ucis de dușmani până când i se împlinește menirea de om. Credința în pasărea care se face om simbolizează aspirațiile omului spre un ideal visat în gândurile lui, dar nerealizat în faptă.

Principalul izvor de inspirație în realizarea piesei este istoria, care, aici este exprimată nu numai ca o dimensiune temporală a existenței și activității omenești ci și ca integrare a acestora într-o anumită dinamică, impunând cursul evenimentelor cu puterea unui destin.

Specific românească prin subiect, prin folosirea legendelor românești, opera e specific românească și prin timbru, ca și prin constantele ei sufletești românești, ca și prin pecetea stilistică care o poartă.

Acțiunea piesei se petrece în Ardeal, în anul 1848 și mai târziu, și prezintă într-un prolog și trei faze, destinul tragic al celui „Crai al Munților” al cărui chip îl așază ca pe un erou în spațiul eternității neamului nostru.

Avram Iancu este în teatrul lui Blaga simbolul unei forțe ce trebuie să lupte nu numai cu oamenii, ci cu o întreagă istorie, căreia el

vrea să-i schimbe cursul. El este coborât de oameni din mitologie în istorie, pentru că înfrânt de inerția acesteia, să reîntre în legendă, devenind un erou numai prin înfrângerea lui.

Farmecul poetic al acestei drame, atât de originală în literatura română, constă în primul rând în modul de abordare a personalității lui Avram Iancu în care, după criticul Pompiliu Constantinescu „Blaga vede nu numai un erou național, ci un profet chinuit pe rugul unui mare vis, acceptat în spiritul popular ca un supraom”.

Ca personaj coborât din legendă, Avram Iancu, apare în piesă ca un haiduc, pe al cărui cap stăpânirea a pus mare preț. Avram Iancu este tributul însuflețit în crudul război de sentimentul național și de dragostea libertății, silit de împrejurări să lupte sub steagul imperiului, cu speranța că jertfa românilor nu poate să rămână nerăsplătită.

Lucian Blaga a omis faptele reale pentru a da acțiunii un deznodământ tragic, în acord cu căderea sufletească a eroului istoric, într-un ritm încordat pe scara suișului și coborâșului destinului acestuia. În Avram Iancu, Blaga vede nu numai un erou național ci și destinul revoluționarului ardelean, durerea geniului, destinul tipului fabulos. Iancu nu este numai un exponent istoric al unei tragedii politice, sociale și naționale, el este profetul supus „veșniciei reîntoarceri”. Reîntropându-se în pasăre, el

moare numai ca om, în spirit rămânând etern, căci el a adus „o lege nouă” pe care, dacă n-a realizat-o, a dat-o totuși oamenilor ca pe un suprem ideal.

Arta de dramaturg a lui Lucian Blaga constă în crearea atmosferei necesare spre a înțelege lupta din sufletul eroului, fiind puține opere în care destinul românesc și energia românească sunt atât de viguros și îndrăzneț conturate ca în figura de vultur moțesc a lui Avram Iancu.

În concluzie, Blaga, ne prezintă o piesă tulburătoare, originală, net autohtonă, în care interesul acestuia se concentrează asupra eroului principal. autorul rămânând sub toate variatele aspecte ale activității sale un poet liric desăvârșit, un dramaturg înzestrat cu o sensibilitate de excepție și un strălucitor filozof, care a marcat cultura noastră prin elemente de originalitate compatibile cu înscrierea sa în universalitate.

BIBLIOGRAFIE

1. „Lucian Blaga - Teatru, Antologie și Repere istorico-literare”, ed. Minerva, București, 1984.
2. „Biblioteca critică - Lucian Blaga ”, ed. Eminescu, București, 1981
3. „Eugen Todoran - Lucian Blaga. Mitul dramatic”, ed. Facla, Timișoara, 1985.

Prof. Ileana VĂCARIU

Școala cu clasele I-VIII „Avram Iancu” Alba Iulia, jud. Alba

ÎNVĂȚĂTORUL – MODEL PENTRU ELEVI

Fiecare dintre slujitorii școlii au constatat existența unui decalaj între conștiință și conduită a elevilor și, din păcate, nu numai a lor. Observăm la elevii mici și mari că știu să distingă între bine și rău, între frumos și urât, cunosc reguli, principii, atitudini corecte, dar aplicarea lor în viața de zi cu zi lasă mult de dorit.

Cred că învățământul greșеște dacă va merge doar pe ideea informării, conștientizării și sensibilizării elevilor în privința manifestărilor comportamentale, și minimizează *importanța modelului educațional* în baza căruia elevul să-și creeze un ideal spre care să aspire.

Modelul este elementul care coagulează convingerea – forța interioară ce îl face pe orice individ să acționeze sau să reacționeze. Modelul, prin puterea exemplului concret, este decisiv în educație. Elevul poate prelua modele de acasă, din școală, din cartier, din societate. Modele îi oferă emisiunile de televiziune, filmele, spectacolele, cărțile, internetul.

Din multitudinea de modele elevul are libertatea de a alege, acesta fiind momentul crucial în dirijarea comportamentului ulterior. Această libertate de a alege îl face vulnerabil mai ales pe elev, care neavând o suficientă experiență de viață, se poate îndrepta spre modele cu o ținută morală îndoielnică. De aici se impune necesitatea cunoașterii elevului, a preocupărilor sale, a anturajului său, cunoașterea problemelor ce îl frământă. Acest lucru este greu de realizat, necesită răbdare, timp și mai ales tact. Consider că în primul rând psihologul școlii ar trebui să se implice în acțiunea de „diagnosticare” a comportamentului fiecărui elev al școlii, să le acorde consiliere de specialitate și să facă front comun cu toate cadrele didactice în remedierea oricăror nereguli.

Modelul este recunoscut ca forță educativă, atât cel pozitiv, cât și cel negativ. Binele și Răul este la tot pasul. Elevii trebuie să le cunoască foarte bine pe amândouă ca să poată alege. În actul educativ vom insista pe ideea de a învăța și din propriile greșeli, dar e de preferat să învățăm din greșelile altora.

Oricât de interesante sunt modelele oferite ca exemple la lecții sau în activitățile extrașcolare, nu vom reuși să-i convingem pe elevi de un comportament civilizat dacă realitatea imediată nu le oferă acest lucru (mă refer la familie, stradă, societate, școală). Desigur, noi, cadrele didactice, nu putem schimba realitatea în întregul său, însă ne stă la îndemână alegerea de a deveni noi înșine model pozitiv pentru elevi. Dacă fiecare dintre noi am face acest pas, școala ar deveni cu adevărat lăcaș de educație.

Cadrul didactic a fost, este și va fi întotdeauna model pentru mulți elevi. Încă de la intrarea în clasa I copilul pornește cu încredere în învățătorul său, considerând că „el știe tot”, că este întotdeauna drept, că el nu poate să greșească niciodată. Este suficientă o singură dezamăgire și în fața elevului apar semne de întrebare.

Ocaziile de a zdruncina încrederea elevului în învățător, pe care îl ia de model în toate manifestările sale, sunt foarte numeroase și îmbracă forme variate. Voi prezenta câteva dintre acestea.

Din primele zile de școală, copilul îl consideră pe învățătorul său ca cel mai apropiat prieten. Unii se țin de el, vor să stea de vorbă, îi pun întrebări, îi fac destăinuiri, îi spun mici secrete. Este foarte greu să-i împaci pe toți, dar te străduiești, cu calm și înțelegere.

Elevul vede în învățătorul său persoana care îi va aprecia corect munca sa. De aceea este foarte important cum acordă calificativele. Bine este să facem aprecierile într-o acțiune de grup. Dacă vom lăuda numai individual, riscăm să creăm „vedete” în clasă. Sunt unii copii simpatici, care ne captivează, față de care poate suntem mai indulgenți. Alții uneori ne devin antipatici, față de care poate suntem mai exigenți. Este bine să găsim procedeul prin care să-i convingem că nu nedreptăm pe nimeni.

Învățătorul este pentru elev modelul pe care îl imită: fie la mers, fie în atitudini, gesturi, îmbrăcăminte, ticuri etc. Și mulți chiar reușesc! Este de dorit să avem mereu un control asupra acestor aspecte. Punctualitatea este exemplu pentru elev. Dacă învățătorul întârzie la oră, dacă stă în cancelarie, dacă își ocupă timpul cu altceva decât cu lecția, elevul deduce că se poate și altceva decât „datoria”.

Elevul trebuie să simtă că învățătorul este mereu punctual, că nu așteaptă să treacă timpul, să sune clopoțelul și să plece.

Elevul vede în învățătorul său judecătorul cel drept care îl va ajuta să-și recunoască și să-și îndrepte greșelile. Sunt unii elevi care înțeleg o mustrare numai din priviri, cărora nu trebuie să le facem observație. Dacă i-am critica în fața clasei am deschide răni sufletești. Față de alții trebuie să acționăm mai energic. În acest caz observația fără o doză de ironie nu-și atinge scopul. În toate situațiile trebuie motivată elevului măsura luată.

Învățătorul este model pentru elev în activitățile extrașcolare: vizite, excursii, expoziții, serbări școlare, competiții sportive. Toate acestea îl fac pe învățător să crească în ochii copiilor, dacă comportamentul și atitudinea sa este în concordanță cu principiile morale ce le cere elevilor.

Pentru a rămâne un model, asemenea D-lui Trandafir, propun un decalog al învățătorului:

1. Să avem întotdeauna o minte deschisă și dragoste față de copii.
2. Să ne îngrijim sănătatea sufletească și trupească.
3. Să știm și să putem face haz de necaz.
4. Să avem principii morale clare și să nu abdicăm de la ele.
5. Să avem obiective clare și nobile.
6. Să fim puternici, să avem forță, dar și gingășie și tandrețe.
7. Să nu uităm să fim întotdeauna generoși, înțelegători.
8. Să ne bucurăm mult și să dăruim mult.
9. Să fim oameni demni și cu înalt respect de sine.
10. Să nu uităm că în profesia de educator, înainte de toate, este elevul și nevoile lui.

BIBLIOGRAFIE

- Cristea, M., 1994, *Sistemul educațional și personalitatea*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
Dancsuly, A., Salade, D., 1979, *Educație și contemporaneitate*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
Marcus, S., David, T., Predesdcu, A., 1987, *Empatia și relația profesor – elev*, Editura Academiei, București.

Înv. Marin DEMIAN

Școala cu clasele I-VIII „Vasile Goldiș” Alba Iulia, jud. Alba

Înv. Lucia DEMIAN

Școala cu clasele I-VIII „Mihai Eminescu” Alba Iulia, jud. Alba

METODE DIDACTICE DE UTILIZARE A MODELULUI ÎN EDUCAREA ȘI FORMARE PERSONALITĂȚII ELEVILOR

Marele filosof al antichității, grecul Aristotel definea omul ca “zoon politikon”, adică ființă socială. Omul este ființă, se naște, se dezvoltă și trăiește în grup, adică în societate în interacțiune cu alți oameni.

Experiența de viață a societății este transmisă tinerei generații prin educație în diferite modalități printre care menționăm educația prin model. Modelul a fost și este una din formele de educare prin care se manifestă idealul uman de perfecțiune și succes în viață. Modelul poate fi întâlnit sub forma de om sau individ, forma de organizare socială, sistem educativ etc.

Învățământul ca formă organizată de educare a tinerei generații utilizează “modelul” în procesul de formare și educare a personalității elevului pentru a pregăti tineretul pentru viață.

Procesul de învățământ are drept scop educarea științifică, moral civică etc. și formarea educatului pentru obținerea succesului în viață.

Marele istoric Nicolae Iorga spunea că “Școala trebuie să te învețe a fi propiul tău dascăl, cel mai bun și cel mai aspru”. Savantul definește astfel scopul învățământului ca fiind acela prin care elevul trebuie învățat să învețe și să utilizeze critic experiența societății.

Oamenii își aleg modelele pentru a-și asigura succesul în viață. Modelul poate fi o personalitate istorică, părintele, profesorul sau o persoană din anturajul educatului.

Tinerii, în viața lor, întâlnesc o multitudine de personalități care “îi inspiră” și pe care le aleg ca “model”. Modelul ales nu este întotdeauna cel “corespunzător” și poate fi un factor de insucces în viață. În acest moment intervenția educatorului în special profesorul poate avea un rol decisiv în sensul de a învăța elevul metode analiza critică prin care să-l facă

capabil să aleagă “modelul” care să-i asigure succesul în viață.

Istoria, prin specificul ei de știință socială care studiază dezvoltarea societății umane, poate oferi o mare varietate de modele umane tineretului. Rolul ei este foarte important deoarece “cine nu cunoaște istoria riscă să o repete și o istorie repetată devine ironică” și din păcate mulți oameni devin ținta “ironiei istorice” care uneori are efecte devastatoare în viața socială.

În demersul didactic educativ profesorul de istorie trebuie să ofere educatului, partenerului său educațional “instrumentele” necesare evitării alegerii “modelului greșit” și să dezvolte gândirea critică a elevului și competențele care să-l ajute în viață să aleagă “modelul corect”.

În procesul didactic educativ istoria poate oferi ca “model” personalități diverse care pot fi analizate prin diferite metode didactice.

“Convinge-ți auditoriul că ești....” este o metodă didactică de analiză critică prin care elevul primește sau alege rolul unei personalități (model). El “joacă” de exemplu rolul unui inventator sau unui om politic pe baza următoarelor cerințe:

Cine sunt?

Când și unde trăiesc ?

Motivația necesității invenției(acțiunii)

Prezentarea consecințelor invenției(acțiunii)

Elevul, pe baza cerințelor enunțate mai sus realizează o documentare asupra “modelului” propus și o analiză critică a personalității studiate, a acțiunilor sale și a consecințelor. Utilizarea metodei prezentate ajută elevul să asimileze instrumentele de analiză critică și să dobândească competențele care să-i formeze și stimuleze gândirea critică.

Metoda prezentată anterior poate fi utilizată și ca metodă de evaluare sub forma unui “eseu structurat” fapt ce permite educatorului să evalueze gradul de dobândire a mai multor competente curriculare.

O alta metoda care are drept scop dezvoltarea gândirii critice este cea denumită “Diagrama Venn” care poate fi utilizată cu succes în analiza și alegerea “modelului”. Ea este o metoda grafică care permite compararea unor personalitati care pot fi utilizate ca “model”. Diagrama este formată din două cercuri care se suprapun parțial și poate fi lucrată individual, pe perechi sau pe echipe.

Elevul sau elevii realizează pe baza unei bibliografii un studiu asupra personalitatilor stabilite sau asupra calităților și acțiunilor pozitive sau negative ale unui “model”. Completarea diagramei se realizează în cazul comparării a două personalități prin trecerea

asemănărilor zona de suprapunere a celor două cercuri și a deosebirilor în zonele nesuprapuse. În cazul analizei calităților și acțiunilor unei personalitati cele pozitive vor fi trecute în zona de suprapunere iar cele negative în zonele nesuprapuse. Diagrama rezultată va permite elevului să evalueze calitatea ”modelului” analizat.

Metodele prezentate permit în principiu elevului să analizeze critic “modelele” și să își însușească metode de analiză care să îi ofere posibilitatea de a-și alege modelul contemporan sau personalitatea istorică în deplină cunoștință de cauză.

Avram Iancu, faptele sale, au fost izvor de inspirație pentru numeroase creații literare și muzicale. Poeți, rapsozi anonimi îl amintesc și îl preaslăvesc în creațiile lor. Lucian Blaga, a preluat o legendă populară despre Avram Iancu și a valorificat-o în piesa „Avram Iancu”:

„Sus pe cer un vultur zboară
Și se-nvârte ca-ntr-o doară,
Peste padini și pădure,
Cu pliscul ca de săcure,
La un pom prelung privește,
Și deasupra-i se oprește”.

Nicolae Iorga, remarcă într-un articol din Neamul românesc, nr.2, februarie 1933, că: „...dintre toți eroii noștri, acela care s-a bucurat de cea mai largă popularitate în legende și mai cu osebire în lirica populară, rămâne Avram Iancu”.

Țăranii din Apuseni și-au cântat tristețea și nemulțumirile prin glasul lui Avram Iancu:

„De m-aș face pui de cuc,	Că ne-ai făgădit lărgământ,
La împărat să mă duc,	Sub formă de legământ,
Numa una i-aș cânta,	Da pe mine m-ai închis
Să m-audă maică-sa:	Că ți-am zis oblu, deschis;
Tinie dracu-n tine mut	Cum se cade mai frumos:
Și în cine te-o făcut	Nu vorbesc c-un mincinos.”

(Versuri transmise de Devian Nicolae din Abrud sat, de 67 ani).

Compozitorul Nicodim Ganea a armonizat o legendă care se cânta pe Valea Arieșului de Jos:

„Plângeți ochi și lacrimi
După Iancu vă cântați!
Plângeți voi cin n-o fo drag.
Plângeți fete ca-n poveste,
Iancu-o fo și nu mai este!
Lui, lui, lui că Iancu îi
În brațele poporului.”

Au mai dedicat poezii eroului național și Ana Blandiana, Sorin Mitu, Ioan Lupaș, Adrian Păunescu.

Au fost compuse lucrări muzicale, care au ajuns în scurt timp adevărate imnuri dedicate lui Avram Iancu. Interpreți consacrați, Vasile Șeicaru, Ducu Berți, Valeriu Sterian, Doru Stănculescu,

Elena Gheorghe, Dumitru Fărcaș, Sava Negreanu Brudașcu, Nicolae Furdui Iancu, ne amintesc în permanență că suntem urmași ai acestui mare erou.

În Ardeal, sunt convins că nu există oraș fără cel puțin o statuie ridicată în cinstea acestei personalități. Sculptori precum Ilarion Voinea, Florin Codre, Mircea Mocanu, Emil Crețu, au ridicat la Cluj Napoca, Târgu Mureș, Bistrița, Brașov, Sibiu, Brad, Turda, Câmpeni, capodopere întru cinstirea eroului.

În fața școlii noastre din Timișoara, avem un bust al lui Avram Iancu. La fiecare început de an școlar, comemorăm amintirea „craului munților”. Elevii școlii noastre recită poezii, cântă cele mai cunoscute exemple muzicale, avem invitați de prestigiu din mediu universitar, personalități care provin din zona de origine a marelui Iancu, oameni care au fost deportați în Banat de la fârșitul secolului XIX, care expun elevilor cele mai importante date despre patronul spiritual al școlii noastre.

În fața școlii noastre sunt trei străzi cu nume de eroi naționali: Horia, Cloșca și Crișan, iar o clădire care aparține de școala noastră este situată în P-ța Avram Iancu. Deci, suntem înconjurați de istorie, de eroi, de fapte mărețe.

Și atunci să nu ne mirăm că elevii acestei școli vibrează din adânc la fiecare eveniment legat de istoria noastră. În fiecare clasă există un portret al lui Avram Iancu.

Ne mândrim, atât profesorii, cât și elevii și părinții lor, că educăm și ne educăm în această instituție.

Vom încheia cu câteva versuri rostite de un alt revoluționar, din păcate anonim, care în decembrie 1989, din balconul Operei din Timișoara a îndemnat prezența la amintiri istorice:

„Ascultați un cântec al libertății! Iancu la Țebea”

„Trăiască duhul lui Iancu,

Trăiască moțul între moți,

Câmpia libertății spune

Că Avram Iancu suntem toți!”

În acele momente miile de oameni aflați în Piața Operei, au intonat acest imn, din piepturile doritoare de libertate!

Rămână veșnic în amintirea noastră!

Avram Iancu, suntem toți!

Prof. Alexandru GYURIS

Prof. Vasile ILIEȘ

Școala cu clasele I-VIII Nr. 19 “Avram Iancu” Timișoara, jud. Timiș

NEVOIA DE MODELE ÎN EDUCAȚIE

Omul nu se naște ființă, ci devine, iar maniera în care devine depinde esențial de educația pe care o primește. Omul se naște cu înclinație către moralitate. Simțul moral se poate dezvolta, prelungindu-se într-o conștiință valoroasă, sau atrofia. Dezvoltarea simțului moral depinde de educație.

Educația morală, înțeleasă ca trecere de la morală la moralitate, implică nu numai o dimensiune cognitivă, ci și o dimensiune afectivă și una practică, acționară.

Educatorul, prin arta sa, produce schimbări fără să atingă. Ca să influențeze, el trebuie să știe cum, să intuiască dorințe și curiozități, să prevadă reacții și comportamente și, mai ales, să fie pregătit să le preîntâmpine, rămânând fidel profesiei sale de credință. Fiind un model de competență, de stăpânire de sine, de echilibru psihic, educatorul devine un model educativ pentru elevii săi.

Că așa este o demonstrează o întreagă literatură care vine să omagieze munca nobile a educatorului, plină de abnegație și dăruire,

dublată de intense trăiri afective și de vibrație pentru tot ceea ce ține de om. Nu am putea să nu împărtășim părerea lui Geo Bogza potrivit căreia "pentru a fi OM atâtea sunt necesare" și mai cu seamă să nu conștientizăm faptul că educatorul dăluiește cele mai importante componente ale profilului moral al copilului, și mai apoi al omului care va deveni el pentru că multe rămân în sufletul copilului ca "semințe bune care vor înflori bogat mai târziu".

Care sunt așteptările copilului care vine pentru prima oară la școală, în clasa I? Cu siguranță, de a fi slujit din iubire, cu răbdare și gingășie, prin cuvânt și exemplu.

Este binecunoscut faptul că modelul educativ al educatorului, precum și climatul socio-afectiv în care acesta își exercită influențele educaționale constituie un model social cu influență hotărâtoare asupra copiilor privind formarea concepției lor despre viață, a modului de comportament și de relaționare cu diferite norme și valori sociale. Strategiile educative determină în mare măsură dezvoltarea personalității, rezultatele școlare ale elevilor, comportamentul lor socio-moral.

Textele din manualele de limba română sunt orientate tematic spre surprinderea unor aspecte de viață observate și cunoscute, mai mult sau mai puțin de către elevi. Ele se referă la mediul înconjurător, la viața și munca oamenilor în curgerea anotimpurilor, la frumusețile patriei la figuri ilustre ale neamului românesc. Aspectele de natură morală din viața oamenilor sunt reflectate

proporțional cu nivelul de înțelegere al elevilor. Textele literare oferă o gamă largă de modele și de concretizări ale unor calități sau defecte.

Trăsături de o mare noblețe morală au putut fi evidențiate pentru elevi în lectura "Fiul și mama". Din acțiunea relatată în cadrul povestirii, elevii desprind ca însușiri morale respectul și devotamentul filial, cinstea și demnitatea ofițerului, dar, în același timp, înalta capacitate de înțelegere a simțămintelor acestuia de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza care identifică dragostea de mamă cu dragostea de țară, iar sacrificiul filial prin sacrificiul pentru patrie. Elevilor li se poate sugera și ideea datoriei de a prețui simțămintele și faptele morale ale celor din jurul nostru.

Cinstea, sinceritatea, demnitatea, spiritul scăpărător și îndrăzneț sunt atribute care creionează portretul moral al poporului român. Aceste însușiri reies și din povestirea "Moș Ion Roată și Cuza-Vodă", de Ion Creangă. Cuza-Vodă dă dovadă de înțelegere, dragoste și respect față de munca țăranului asuprit, de spirit justițiar. Aceste calități fac ca poporul să-și mărturisească deschis și sincer devotamentul, admirația și dragostea față de domnitor.

Aceleași trăsături ale domnitorului le regăsim în lectura "Ocaua lui Cuza" de Dumitru Almaș. Copiii se solidarizează cu Cuza în susținerea dreptății și învață că omul nu se judecă după aspectul fizic, ci după faptele lui.

Aducerea în scenă de mai multe ori a unor personaje istorice contribuie la întărirea pozitivă a opiniei pe care elevii și-au format-o despre ele la un moment dat, căpătând de fiecare dată o valoare educativă sporită.

Textul "Cântec lui Avram Iancu" care-l pune în lumină pe marele erou național, supranumit și "Crăișorul munților" sintetizează totodată și calitățile acestuia: spiritul de sacrificiu, curajul, vitejia și priceperea. Lecția poate fi fericit completată cu o vizită la Casa memorială a lui Avram Iancu, din satul său natal. Pătrunderea în universul intim al unei asemenea personalități, posibilitatea de a vedea calificativele foarte bune obținute de elevul Avram Iancu la școală, prezente, în catalog, generează o stare de emoție.

Posibilitatea de valorificare educativă a conținutului textelor sporește prin caracterizarea personajelor. La clasele a III-a și a IV-a atât capacitatea de sondare și înțelegere a elevilor este mai mare, cât și complexitatea și profunzimea modelelor studiate. Cu ocazia lecției "Mircea cel Bătrân și Baiazid", axate pe fragmente din Scrisoarea III, de Mihai Eminescu se pot realiza caracterizări ale celor două personaje. Prin comparație antitetică se poate reliefa modestia domnitorului Mircea cel Bătrân și îngâmfarea nemăsurată a lui Baiazid, atitudinea înțeleaptă și demnă, reținută a lui Mircea, proprie poporului nostru în contrast cu tonul obraznic și disprețuitor, cu lăudăroșenia sultanului turc. Se

cuvine subliniat faptul că izvorul tăriei morale a strămoșilor noștri îl constituie dragostea fierbinte de țară, hotărârea lor de a păstra neștirbite integritatea și libertatea patriei.

O altă latură a educației morale o reprezintă educația civică. În lectura "Ce băiat" de Octav Pancu-Iași elevii întâlnesc un băiat de vârsta lor, care în cadrul unei singure călătorii cu tramvaiul are nu mai puțin de cinci abateri de la normele de comportare civilizată: urcă în ultima clipă, sărind și punându-și în pericol viața, își face loc cu coatele printre călători, se așază pe bancheta rezervată invalizilor, răspunde obraznic și nu se sinchisește de călătorii care stau în picioare, în jurul său. Din situația prezentată copiii pot învăța că respectul față de semenii trebuie să îi caracterizeze în orice colectivitate, deci implicit în cea școlară, iar grija față de propria viață trebuie să fie permanentă. Elevilor li se poate cere să găsească soluții pentru îndreptarea comportamentului băiatului, sugerându-li-se posibilitatea ca acesta să fie în atenția unui grup de prieteni care să-i ofere modele de comportare civilizată și să-l atenționeze atunci când greșește.

Printre lecturile care impresionează copiii prin dramatismul acțiunii, prin puterea jertfei materne este "Căprioara" de Emil Gârleanu. Aceasta se sacrifică pentru a salva viața puiului ei. Transferul acestei semnificații morale deosebite în rândul ființelor umane generează sentimente de admirație și respect filial și fundamentează cunoașterea motivației acestor sentimente, indicând drept sursă a sacrificiului matern, dragostea nemărginită.

Tot pe linia relațiilor copii-părinți s-a înscris și lectura "Amintiri din copilărie" care evocă episodul de la scăldat. Dacă cea dintâi a prilejuit o analiză a sentimentelor pe filiera părinte - copil, cea de-a doua ne înscrie pe filiera sentimentelor manifestate de copii față de părinți. Întrebarea "Ce credeți, Nică își iubea mama?" reliefează prin răspunsurile primite

faptul că micii școlari s-au grăbit să-l acuze pe Nică. Însă balanța s-a înclinat în cealaltă parte atunci când copiilor li s-a citit fragmentul din "Amintiri din copilărie" în care Ion Creangă realizează acel portret duios al mamei. Concluzia care s-a tras a fost aceea că dragostea filială este puternică dar totuși limitată, în comparație cu dragostea maternă care este nemărginită. Limitele apar pe de o parte din cauza necunoașterii de către copii a semnificațiilor nașterii, iar pe de altă parte a egoismului nativ al omului, care în copilărie este foarte puternic, datorită dorinței de satisfacere a imperativelor biologice. Altruismul este o însușire care se învață prin educație și atinge intensitatea maximă atunci când omul ajunge la rândul lui să dea viață.

La urmă, dar nu în ultimul rând aș aminti câteva din lecturile care reliefează portrete ale celor care, cu pasiune și dragoste, îi ajută pe elevi să își împlinească aspirațiile. Educarea respectului și a

considerației față de dascăli este necesară deoarece prefacerile socio-politice au făcut ca dascălilor să le fie ștersă o mare parte din acea aură sacră pe care o purta cândva "Dascălița" lui Goga. Singurii pentru care mai strălucește deplin sunt copiii, primii capabili să înțeleagă și să recunoască rolul de părinte spiritual al omului de la catedră.

La clasa a II-a, copiii se întâlnesc cu chipul învățătorului creionat de Edmondo de Amicis. Acesta le apare ca un om înțelegător, calm, cu dragoste față de copii, grijuliu și ferm în ceea ce le cere. Copiii conștientizează probitatea morală și profesională a dascălului lor și consimt liber la adoptarea unui comportament civilizat, la ascultare și respect.

Mai târziu, în clasa a III-a, copiii fac cunoștință cu domnu' Trandafir, un om deosebit după cum ni-l prezintă însuși Sadoveanu. Textul înfățișează virtuțile morale și didactice ale învățătorului. Acesta le-a oferit copiilor nu numai învățătura de carte (gramatica și aritmetica) cât mai ales învățătura sufletească: dragostea față de muncă, iubirea față de țară, respectul față de cinste, adevăr și frumos, acele "semințe ce au rodit bogat mai târziu". Portretul său se completează cu calitatea de bun gospodar și își sporește concretețea vizuală în timpul vizitei făcute de însuși ministrul învățământului. Acest moment adaugă portretului moral al învățătorului, desăvârșindu-l, virtuți precum omenia, modestia, sinceritatea.

Deși portretul domnului Trandafir nu este prezentat în textul din manual, el se face perceput în permanență prin felul deosebit de a vorbi, prin câteva observații scurte, dar esențiale, exprimate de copil: "Domnu' Trandafir privea vesel cu ochii lui ageri" și "În mine pătrunse o înfiorare caldă, ca totdeauna când se pregătea domnu' Trandafir să ne citească ceva" Ceea ce îi uimește pe elevi este felul în care citirea poveștii și impresiile prezentate de domnu' Trandafir despre Ion Creangă reușesc să declanșeze în mintea micului elev Sadoveanu, acel "ceas al luminii și al înțelegerii celei mari" În ultima propoziție a textului, elevii descoperă și răsplata muncii învățătorului: "De atunci, dragostea către marele meu învățător a rămas neștirbită."

Nu aș putea încheia, dacă chiar și la final, nu aș îndrepta un gând pios de recunoștință celei care a fost d-na Olivia Socaciu, model de dascăl care mi-a călăuzit pașii de-a lungul a trei ani de școală primară și căreia îi datorez formația mea profesională.

BIBLIOGRAFIE

Buzași I., Bordean I., Ambăruș - Bânțu S. - "Învățătorii în literatura română"

Prof. învă. primar, Dana ANDRO

Școala cu clasele I-VIII "Avram Iancu" Alba Iulia, jud. Alba

MODELELE AUTENTICE – REPERE POTRIVITE ÎN FORMAREA PERSONALITĂȚII ELEVILOR

Motto: *"Poți zbură pe aripile altuia, dar nu cu ele".*

Nicolae Iorga

Societatea românească actuală se confruntă cu o gravă criză a modelelor autentice care se propagă mai ales la nivelul tinerilor. Criza modelelor nu semnifică lipsa modelelor din societate, ci lipsa modelelor bune, în acord cu valori precum: binele, frumosul, morala, respectul față de sine și față de ceilalți, decența, demnitatea, loialitatea, dragostea, altruismul, credința, puterea sacrificiului etc.

A vorbi în zilele noastre despre modele, despre valori adevărate poate părea hilar, într-o lume pragmatică prin excelență, dominată, în special, de nonvalori, de pseudomodele care-și urmăresc halucinant doar himerele materiale. Atitudinea tinerilor este puternic influențată de mass-media. Impactul televiziunii se concretizează în conturarea percepțiilor despre realitate, în prezentarea unor modele de comportament.

Cu toate acestea, tema este una esențială pentru educație și pentru societate, două sisteme concentrice în centrul cărora se află elevul în formare. Ideea de model trebuie privită în complexitatea ei. Se poate vorbi despre modele intelectuale, morale, spirituale, comportamentale, religioase. Model poate fi o persoană sau o idee, un personaj literar sau un precept, o teorie, o învățătură, un ideal etc. Un model creează, prin natura și forma

împrejurărilor, atitudini, comportamente, stări și trăiri de natură să ducă la imitarea persoanei alese ca tipar de urmat în viață. În egală măsură se resimte o nevoie acută de modele umane, autentice care să contribuie la formarea și dezvoltarea personalității elevilor. Modelele sunt extrem de importante întrucât oamenii trăiesc prin comparație socială și nu se pot forma fără acestea.

Fiecare generație se dezvoltă având ca puncte de reper modele și idoli. Dacă idoli diferă de la o generație la alta, nu același lucru se poate spune despre modelele de viață. Acestea sunt persoane care își pun amprenta asupra noastră: părinți, dascăli, personalități marcante ale societății. Persoana care devine modelul nostru de viață reprezintă un mentor, un punct de reper pe care ne structurăm propria personalitate.

Pentru educarea oricărui copil există două categorii de modele de viață: obligatorii sau indispensabile și facultative. Această diferențiere are la bază următorul raționament: școala și familia sunt factorii de culturalizare care ocupă cea mai mare parte din timpul efectiv al elevului, motiv pentru care dascălii și familia, în special părinții, trebuie să reprezinte în mod necondiționat modele de viață. În cazul societății, care devine o sursă de modele facultative, lucrurile se schimbă deoarece avem de-a face cu un întreg univers atât de vast și de variat, încât este imposibil să ofere elevilor numai modele demne de urmat din punct de vedere moral.

Părinții sunt primul model de viață la care se raportează copilul. Sistemul de credințe, de valori al părinților îi este imprimat puțin câte puțin copilului, care imită inconștient comportamentul părinților. Personalitatea copilului se dezvoltă prin comparare, prin raportare la modelele imediate și prin preluarea unor comportamente ale acestor modele. Doar cu ajutorul acestor repere copilul își poate găsi drumul în viață, își poate descoperi aptitudinile și calitățile.

Școala reprezintă o valoare prin faptul că asigură educație, este mediul în care se formează cultura generală, se asigură dezvoltarea individului, pregătirea pentru o anumită carieră. Dascălul reprezintă figura centrală a actului pedagogic, chiar dacă nu i se

mai recunoaște public valoarea. A fost și va fi model pentru zeci și sute de generații, pentru că fiecare dintre noi a avut profesori celebri care au rămas în memoria colectivă, care ne-au influențat cariera sau care ne-au descoperit talentele nebănuite. El, dascălul, este flacăra vie ce arde pe altarul cunoașterii, un adevărat mentor spiritual. Demnitatea, modestia, umanismul, căldura sufletească, profesionalismul sunt doar câteva din trăsăturile care conturează portretul dascălului cu vocație. Societatea, care de nenumărate ori a știrbit imaginea învățământului, are datoria să reia statutul dascălului pe treapta de sus a valorilor, astfel încât acesta să redevină un reper pentru tânăra generație.

Biserica oferă, de asemenea, modele de smerenie, de ascultare, de credință, de generozitate, de speranță și de dragoste față de semenii. Cum ar putea adolescenții să descopere frumusețea vieții creștine într-o lume în care li se prezintă mereu alte valori, uneori contrare celor din Evanghelie?

Din păcate, două noi instituții tind să le înlocuiască pe cele clasice (familia, școala, biserica) în rolul lor de a educa și promova modele autentice: strada și media. Strada constituie mediul vast în care se manifestă, cu o fascinație aparte și cu efecte substanțiale greu de cuantificat, o instituție veche de când lumea și mereu nouă: școala vieții. Aceasta vine mereu în contradicție cu școala propriu-zisă, cu familia și cu biserica, ea reprezentând sursa informală a preceptelor și atitudinilor combătute de factorii

educativi, “instituția” care „educă” și „edifică” din mers, profund, eficient, în stil anarhic și antisocial. Se pare că strada câștigă tot mai mult teren în viața tinerilor, aceștia găsindu-și modelele de cele mai multe ori în rândul delincvenților. Fascinația răului nu poate găsi un loc mai bun de manifestare decât strada, cu toate ipostazele ei fizice și „spirituale”. Este limpede că școala vieții îi captivează foarte mult pe cei care nu au parte de o educație solidă, care nu au fost îndrumați să-și aleagă modelele potrivite.

A doua sursă puternică de „educație” și modele o reprezintă mass-media care recrutează, promovează și consacră valorile identificate la nivelul străzii. Modelul uman pe care îl lansează canalele tv poate fi conturat generic: analfabetul agresiv, cu accesorii și mașini exorbitante, senin și promiscuu, ancorat

în zona instinctelor primare. Un model irezistibil pentru adolescenții care se simt prizonierii unei lumi care nu-i înțelege și pe care nu o pot înțelege. De aceea, ei sunt dornici de a-și căuta modelele în afara familiei și a școlii, dorind să trăiască experiențe noi, neconvenționale.

Modelele de succes pentru adolescenți sunt persoanele din spațiul public. Să ai succes, să te descurci în orice situație, să ai bani, să fii în lumina reflectoarelor-așa arată portretul modelului de persoană publică pentru care optează tinerii din ziua de azi, care asociază succesul în viață cu celebritatea. Acestea sunt de fapt pseudomodelele care sunt făcute din sclipici, dar care sunt atât de goale de conținut, de substanță. Ele influențează atât de mult viața adolescenților deoarece sunt promovate exagerat de către mass-media, în detrimentul valorilor autentice care sunt neglijate și prea puțin aduse în atenția opiniei publice. Scriitorii, medicii de succes, profesorii, academicienii, oamenii de știință mai apar astăzi doar în cărțile de specialitate, la rândul lor prăfuite pe rafturile bibliotecilor din cauza indifferenței societății aflate într-o goană nebună după realizarea materială.

Ascensiunea agresivă a pseudomodelelor și a antimodelelor este posibilă și favorizată de situația actuală a societății. Lipsa modelelor viabile explică evoluția haotică a lumii de azi, deriva existențială a individului. A avea modele nu înseamnă a-ți limita libertatea, ci, dimpotrivă, a da un sens libertății individuale, printr-un act critic de reflecție și autoedificare. Nu trebuie să devenim dependenți de modele. Acestea trebuie

să devină doar un reper în formarea personalității individului. Individul în formare trebuie să se desprindă de modelul ales, să-l depășească, să-și dovedească autenticitatea și unicitatea. Constantin Brâncuși l-a avut drept mentor (model) pe Auguste Rodin, dar de care s-a desprins, spunând: „Nu vreau să cresc la umbra marilor copaci”. A avea un model este întotdeauna binevenit, atât timp cât păstrăm granițele propriei personalități. De obicei, copiii

își construiesc personalitatea prin raportarea la standardele impuse de grup, de modelul cultural, de modelele din viața publică, din sport, din muzică. Această comparație are un

rol esențial în dezvoltarea personalității și îl determină pe copil să observe anumite diferențe între cum este el și cum sunt ceilalți. Astfel își poate conștientiza potențialul.

În conturarea identității de sine, elevii trebuie îndrumați să-și aleagă modelele potrivite, în deplin acord cu valorile de bază ale societății. Generațiile de elevi au nevoie de modele autentice, altfel devenirea lor va fi anarhică, sub semnul impresiei și al hazardului. Familia, școala, biserica, comunitatea trebuie să-și asume această responsabilitate uriașă, în lipsa căreia viitorul societății românești nu poate fi decât problematic. Îmbunătățirea calității moral-civice se poate realiza atât în plan teoretic, prin oferirea modelelor de viață, categorie în care intră în mod obligatoriu cadrele didactice și familia, cât și prin realizarea unor activități care să ofere exemple de bună practică atât de necesare în educarea și formarea personalității elevilor.

BIBLIOGRAFIE

Sorin Ivan, O corabie sfârșită de stânci, în revista Tribuna învățământului

Ioan Nicola, Tratat de pedagogie școlară, Ed. Aramis, București, 2003

Chirică Mihaela, Valențele educației religioase din perspectivă teologică și pedagogică, Ed. Rovimed, 2010

Prof. Dana SLEVAȘ

Școala cu clasele I-VIII „Avram Iancu” Alba Iulia, jud. Alba

CUPRINS

TU, IANCULE SFÂNT, NE-AI PURTAT IDEALUL !.....	3
PROF. CECILIA PRECUP ȘCOALA GENERALĂ „AVRAM IANCU” BISTRIȚA, JUD. BISTRIȚA-NĂSĂUD	
AVRAM IANCU IMBOL ALAFIRMĂRII CONȘTIINȚEI DE SINE A ROMÂNILOR DIN TRANSILVANIA	7
PROF. ANA SĂLĂGEAN CONSILIUL NAȚIONAL AL SOCIETĂȚII CULTURAL-PATRIOTICE „ AVRAM IANCU” DIN ROMÂNIA	
AVRAM IANCU - FIUL APUSENILOR	10
PROF. ELISABETA SZILAGYI GIMNAZIUL DE STAT “AVRAM IANCU” TÂRNĂVENI, JUD. MUREȘ	
AVRAM IANCU ÎN DRAMATURGIA LUI LUCIAN BLAGA	14
PROF. MIRELA OLĂLĂU ȘCOALA CU CLASELE I-VIII „AVRAM IANCU” ALBA IULIA	
AVRAM IANCU MODEL DE INSPIRAȚIE ÎN FORMAREA PERSONALITĂȚII ELEVILOR	17
PROF. ADRIANA PAȘCA ȘCOALA CU CLASELE I-VIII "VASILE GOLDIȘ" ALBA IULIA	
POPULARITATEA LUI AVRAM IANCU, IERI ȘI ASTĂZI.....	21
PROF. DRAGOMIR DANCU ȘCOALA CU CLASELE I-VIII PĂUCA, JUD. SIBIU	
AVRAM IANCU ȘI NAȚIUNEA ROMÂNĂ.....	24
PROF. MARIA SIMU ȘCOALA CU CLASELE I-VIII „AVRAM IANCU” ALBA IULIA	
ASPECTE DIN VIAȚA LUI AVRAM IANCU - MARTIR AL NEAMULUI ROMÂNESC	26
ÎNV. VIORICA MEDREA ȘCOALA CU CLASELE I-VIII „VASILE GOLDIȘ” ALBA IULIA	
AVRAM IANCU ȘI BLAJUL.....	28
PROF. SABINA MARINESCU ȘCOALA CU CLASELE I-VIII “TOMA COCIȘIU” BLAJ, JUD. ALBA	
NOI DATE DESPRE DECORAȚIILE PRIMITE DE AVRAM IANCU.....	32
PROF. DRAGOȘ MATEI COLEGIUL TEHNIC „DANUBIANA” ROMAN, JUD. NEAMȚ	

AVRAM IANCU - PERSONALITATE MARCANTĂ A REVOLUȚIEI PAȘOPTISTE	34
INST. CRISTINA- CONSTANTINA NICU GRUPUL ȘCOLAR AGRICOL MALU MARE, JUD. DOLJ INST. LAVINIA- CORINA POPESCU GRĂDINIȚA NR. 52 CRAIOVA, JUD. DOLJ	
AVRAM IANCU - FORȚĂ, PUTERE, EXEMPLU	36
PROF. EDUCATOR CORINA OFELIA CORPODEAN GRĂDINIȚA NR. 6 SEBEȘ, JUD. ALBA	
AVRAM IANCU - MODEL LOCAL	39
PROF. IULIA CRISTINA VINȚAN ȘCOALA CU CLASELE I-VIII "AVRAM IANCU" ZLATNA, JUD. ALBA	
AVRAM IANCU "CRAIUL MUNȚILOR"	42
PROF. OTILIA BARABAȘ ȘCOALA CU CLASELE I-VIII „VASILE GOLDIȘ” ALBA IULIA PROF. MIHAELA GATEA ȘCOALA CU CLASELE I-VIII NR. 2 SEBEȘ, JUD. ALBA	
AVRAM IANCU - CORESPONDENȚĂ (1824-1872)	47
ODETTA IOANA OLĂLĂU ȘCOALA CU CLASELE I-VIII „AVRAM IANCU” ALBA IULIA	
AVRAM IANCU PE VĂILE SOMEȘURILOR ÎN 1872.....	49
PROF. DUMITRU EUGENIU MONDA ȘCOALA „AVRAM IANCU” DEJ, JUD. CLUJ	
AVRAM IANCU-CEL MAI MARE EROU NAȚIONAL AL ROMÂNILOR DIN ARDEAL.....	54
PROF. ÎNV. PRIMAR MARIA SIMONA BREAZ ȘCOALA CU CLASELE I-VIII "VASILE GOLDIȘ", ALBA IULIA	
AVRAM IANCU - MOȚUL REVOLUȚIONAR.....	57
PROF. CĂLINA COMȘA ȘCOALA CU CLASELE I-VIII "ION BIANU" VALEA LUNGĂ, JUD. ALBA PROF. CONSTANTINA DAVID LICEUL SPORTIV ALBA IULIA, JUD. ALBA	
AVRAM IANCU, EROU NAȚIONAL	59
PROF. MARIA ATANASIU ȘCOALA CU CLASELE I-VIII "AVRAM IANCU" ALBA IULIA	
SITUAȚIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ROMÂNESC LA MIJLOCUL SECOLULUI AL XVIII-LEA	62
DR. IOAN CRISTINEL ROMAN-NEGOI ȘCOALA CU CLASELE I-VIII „AVRAM IANCU” ALBA IULIA	
AVRAM IANCU - ICOANĂ ISTORICĂ REFLECTATĂ ÎN LITERATURĂ ȘI EXPRIMATĂ ARTISTIC PRIN POEZIE ȘI TEATRU (ANA BLANBIANA, LUCIAN BLAGA ȘI ADRIAN PĂUNESCU)	66
PROF. COSMIN MARIUS PINTEA ȘCOALA CU CLASELE I-VIII "IULIU MANIU" VINȚU DE JOS, ALBA	

DORIND SĂ NE ASEMĂNĂM CU AVRAM IANCU.....	69
PROF. SALVINA PAȘCA ȘCOALA GENERALĂ „AVRAM IANCU” BAIA DE CRIȘ, JUD. HUNEDOARA	
AVRAM IANCU, EROU NAȚIONAL, ÎN PIESA CU ACELAȘI NUME DE LUCIAN BLAGA.....	71
PROF. ILEANA VĂCARIU ȘCOALA CU CLASELE I-VIII „AVRAM IANCU” ALBA IULIA	
ÎNVĂȚĂTORUL - MODEL PENTRU ELEVI.....	73
ÎNV. MARIN DEMIAN ȘCOALA CU CLASELE I-VIII „VASILE GOLDIȘ” ALBA IULIA ÎNV. LUCIA DEMIAN ȘCOALA CU CLASELE I-VIII „MIHAI EMINESCU” ALBA IULIA	
METODE DIDACTICE DE UTILIZARE A MODELULUI ÎN EDUCAREA ȘI FORMARE PERSONALITĂȚII ELEVILOR.....	76
PROF. ALEXANDRU GYURIS PROF. VASILE ILIEȘ ȘCOALA CU CLASELE I-VIII NR. 19 “AVRAM IANCU” TIMIȘOARA, JUD. TIMIȘ	
NEVOIA DE MODELE ÎN EDUCAȚIE	80
PROF. ÎNV. PRIMAR, DANA ANDRO ȘCOALA CU CLASELE I-VIII "AVRAM IANCU" ALBA IULIA	
MODELELE AUTENTICE - REPERE POTRIVITE ÎN FORMAREA PERSONALITĂȚII ELEVILOR.....	84
PROF. DANA SLEVAȘ ȘCOALA CU CLASELE I-VIII „AVRAM IANCU” ALBA IULIA	
CUPRINS	88